

**ΚΟΝΔΥΛΙΑ ΤΗΣ
ΕΕ ΓΙΑ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ:
ΤΕΧΝΙΚΗ
ΚΑΘΟΔΗΓΗΣΗ
ΓΙΑ
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚ
ΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ**

2024

ΕΡΓΟ HELPDESK ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

Co-funded by
the European Union

Πίνακας περιεχομένων

1. Εισαγωγή.....	5
2. Το έργο Helpdesk Κοινωνικών Υπηρεσιών.....	8
3. Εννοιολογικό πλαίσιο ΕΚΤ+ και ΕΤΠΑ.....	8
4. Χρήση των ταμείων της ΕΕ για κοινωνικές υπηρεσίες - Προκλήσεις και ανάγκες .	16
4.1 Εισαγωγή.....	16
4.2 Μεθοδολογία.....	16
4.3 Πρακτικές προκλήσεις για τις διαχειριστικές αρχές και τους παρόχους κοινωνικών υπηρεσιών ως προς τη χρήση των ταμείων της ΕΕ για αποτελεσματικές παρεμβάσεις.....	17
<i>Κοινωνικές υπηρεσίες.....</i>	<i>17</i>
<i>Διαχειριστικές αρχές.....</i>	<i>22</i>
4.4 Πρακτικές ανάγκες για τις διαχειριστικές αρχές και τους παρόχους κοινωνικών υπηρεσιών ως προς τη χρήση των ταμείων της ΕΕ για αποτελεσματικές παρεμβάσεις.....	26
4.5 Οριζόντιες/Διατομεακές πτυχές.....	29
<i>Ποιες είναι οι βασικές διατομεακές ανάγκες στον τομέα των κοινωνικών υπηρεσιών;.....</i>	<i>29</i>
<i>Ποια είναι τα σχετικά πλαίσια πολιτικής σε επίπεδο ΕΕ για τις κοινωνικές υπηρεσίες;.....</i>	<i>31</i>
5. Πώς πραγματοποιείται η κοινωνική καινοτομία με το ΕΚΤ+ και το ΕΤΠΑ.....	34
6. Εκτίμηση υποτομεακών αναγκών και προκλήσεων.....	38
6.1 Εισαγωγή.....	38
6.2 Παιδική φροντίδα και παιδική φτώχεια.....	38
6.3 Υπηρεσίες για άτομα με αναπηρία.....	52
6.4 Φροντίδα και υποστήριξη ηλικιωμένων.....	64
6.5 Έλλειψη στέγης.....	71

6.6 Ένταξη στην απασχόληση	79
7. Κατάλογος σημείων ελέγχου	87
8. Πρακτικά βήματα	90
8.1 Πρακτικά βήματα για τις ΔΑ	90
8.2 8.2 Πρακτικά βήματα για κοινωνικές υπηρεσίες	92
9. Συστάσεις πολιτικής	94
Συστάσεις πολιτικής για ΔΑ	94
Συστάσεις πολιτικής για τις κοινωνικές υπηρεσίες	98
10. Συμπεράσματα	100

Κατάλογος σχημάτων

Σχήμα 1 - Στόχοι ΕΚΤ+	9
Σχήμα 2 - Τι νέο υπάρχει στο ΠΔΠ του ΕΚΤ+ 2021-2027;	10
Σχήμα 3 - Στόχοι ΕΤΠΑ	11
Σχήμα 4 - Τι νέο υπάρχει στο ΠΔΠ του ΕΤΠΑ 2021-2027;	12
Σχήμα 5 - Πώς μπορούν οι κοινωνικές υπηρεσίες να χρησιμοποιήσουν το ΕΚΤ+ και το ΕΤΠΑ;	15
Σχήμα 6 – Βασικές διατομεακές ανάγκες στις κοινωνικές υπηρεσίες.....	30
Σχήμα 7 – Σχετικές έννοιες, δικαιώματα, αρχές ή προσεγγίσεις για αποτελεσματικά μοντέλα οργάνωσης υπηρεσιών.....	31
Σχήμα 8 - Σχετικά πλαίσια πολιτικής για κοινωνικές υπηρεσίες σε επίπεδο ΕΕ.	32

Κατάλογος ακρωνύμιων

ΑΕΚ	Απλοποιημένες Επιλογές Κόστους
ΔΑ	Διαχειριστικές Αρχές
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΕΑΚ	Εκτός Εκπαίδευσης, Απασχόλησης ή Κατάρτισης
ΕΕΑΚ	Ευρωπαϊκή Ομάδα Εμπειρογνομώνων
ΕΚΤ	Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο
ΕΚΤ+	Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+
ΕΚΤΑ	Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης
ΕΠ	Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
ΕΠ	Επιχειρησιακά Προγράμματα
ΕΠΑ	Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης
ΕΠΚΔ	Ευρωπαϊκός Πυλώνας Κοινωνικών Δικαιωμάτων
ΕΠΣΑΣ	Εθνικά Φόρουμ Συγκέντρωσης Αποδεικτικών Στοιχείων
ΕΤΠΑ	Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης
ΚΕΕΑ	Κοινωνικές Επιχειρήσεις Ένταξης στην Απασχόληση
ΚΚΔ	Κανονισμός περί Κοινών Διατάξεων
ΚΜ	Κράτη Μέλη
ΜΚΟ	Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις
ΜΜΕ	Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις
ΠΔΠ	Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο
ΠΕΦ	Προσχολική Εκπαίδευση και Φροντίδα
ΠΑΝ	Πρωτοβουλία για την Απασχόληση των Νέων
ΤΕΒΑ	Ταμείο Ευρωπαϊκής Βοήθειας προς τους Απόρους
ΧΟΔ της ΕΕ	Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης

1. Εισαγωγή

Η έγκριση του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων (ΕΠΚΔ) το 2017 σηματοδότησε ένα κρίσιμο βήμα προς την προώθηση της ανοδικής σύγκλισης μεταξύ των Κρατών Μελών (ΚΜ). Δίνει προτεραιότητα στις δίκαιες και εύρυθμες αγορές εργασίας, στα συστήματα κοινωνικής προστασίας και στις κοινωνίες χωρίς αποκλεισμούς, τοποθετώντας τα ως ακρογωνιαίους λίθους για την πρόοδο μιας περισσότερο κοινωνικής Ευρώπης. Με βάση το σχέδιο δράσης του ΕΠΚΔ του 2021, ξεκίνησε ένα ευρύ φάσμα ειδικών πρωτοβουλιών (συχνά ανά υποτομέα) (βλ. επίσης Σχήμα 8).

Η αποτελεσματική εφαρμογή του ΕΠΚΔ απαιτεί μια ολιστική προσέγγιση ευθυγραμμισμένη με τις αρχές ενός μοντέλου υπηρεσιών με επίκεντρο τον άνθρωπο, τη συνεργασία και τη συμπληρωματικότητα μεταξύ διαφορετικών παρεμβάσεων και ιδρυμάτων και την έμφαση στην παροχή ποιοτικών υπηρεσιών, που υποστηρίζονται από επαρκή χρηματοδότηση, και καθοδηγούνται από έναν καινοτόμο σχεδιασμό και την εφαρμογή αξιοποίησης της μετασχηματιστικής δύναμης των κοινωνικών παρεμβάσεων.

Οι κοινωνικές υπηρεσίες υποστηρίζουν εκατομμύρια ανθρώπους σε διάφορα στάδια της ζωής, όπως παιδιά, ηλικιωμένους, άτομα με αναπηρία, άτομα που κινδυνεύουν ή βιώνουν φτώχεια και κοινωνικό αποκλεισμό, άστεγους, μετανάστες και αιτούντες άσυλο και άλλες ευάλωτες ομάδες. Προσφέρουν υπηρεσίες φροντίδας, υποστήριξης, καθοδήγησης, εκπαίδευσης και κατάρτισης με στόχο να ενδυναμώσουν επίσης τους ανθρώπους που τις χρειάζονται.

Το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+ (ΕΚΤ+) και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε μια σειρά τομέων για κοινωνικές υπηρεσίες (βλ. επίσης Σχήμα 5): για την παροχή παιδικής φροντίδας και την παροχή βοήθειας σε παιδιά σε κατάσταση ανάγκης/διατρέχουν κίνδυνο φτώχειας, για την υποστήριξη των νέων στην απόκτηση προσόντων ή στην εύρεση εργασίας, για πρωτοβουλίες αναβάθμισης δεξιοτήτων και επανεκπαίδευσης που υποστηρίζουν τη μετάβαση σε πράσινες και ψηφιακές οικονομίες, για την παροχή συμμετοχικών και ποιοτικών προγραμμάτων εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης σύμφωνα με τις ανάγκες των χρηστών, για την παροχή υπηρεσιών υποστήριξης και φροντίδας για άτομα με αναπηρίες ή ηλικιωμένους, για την κοινωνικοοικονομική ένταξη αστέγων, μεταναστών, προσφύγων, αιτούντων άσυλο και/ή υπηκόων τρίτων χωρών, για ισότητα στην πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη και/ή για πρόσβαση στη χρηματοδότηση οργανώσεων της κοινωνικής οικονομίας.

Ειδικότερα, με την έναρξη της τρέχουσας περιόδου προγραμματισμού, το ΕΚΤ+ έχει σχεδιαστεί για να υποστηρίζει την πιλοτική εφαρμογή και/ή την κλιμάκωση νέων μοντέλων οργάνωσης, υλοποίησης και χρηματοδότησης στις κοινωνικές υπηρεσίες (βλ. επίσης Σχήμα 7). Το πράττουν αυτό χρησιμοποιώντας έννοιες και προσεγγίσεις όπως η στήριξη της απασχόλησης, η στήριξη της λήψης αποφάσεων, η ανεξάρτητη διαβίωση, η εύλογη προσαρμογή, η συμπαραγωγή υπηρεσιών και για την υλοποίηση της κοινωνικής καινοτομίας. Πολλές από αυτές τις έννοιες και προσεγγίσεις –συμπεριλαμβανομένων των υπηρεσιών προσανατολισμένων στον χρήστη, των προσωποκεντρικών υπηρεσιών και των κοινωνικών υπηρεσιών με βάση την κοινότητα– χρησιμοποιούνται στον τομέα της φροντίδας και της υποστήριξης ατόμων με αναπηρίες, άλλες στον τομέα της φροντίδας και της υποστήριξης ηλικιωμένων, άλλες στον

τομέα της ένταξης στην αγορά εργασίας μειονεκτούντων ή περιθωριοποιημένων ατόμων, ενώ το πρόγραμμα «Προτεραιότητα στη στέγαση» (Housing First) σχετίζεται με τον τομέα της έλλειψης στέγης/οικονομικά προσιτής στέγασης/κοινωνικής στέγασης.

Το ΕΚΤ+ και το ΕΤΠΑ, παράλληλα με τα εθνικά προγράμματα οικονομικής στήριξης, μπορούν να χρησιμοποιηθούν όχι μόνο για την υποστήριξη της δοκιμής και της επέκτασης καινοτόμων μοντέλων για την οργάνωση, την παροχή και τη χρηματοδότηση κοινωνικών υπηρεσιών, αλλά και για την ευθυγράμμιση με τις έννοιες και τις προσεγγίσεις σε σχέση με το εργατικό δυναμικό των κοινωνικών υπηρεσιών, την ποιότητα των υπηρεσιών, τη ψηφιοποίηση των κοινωνικών υπηρεσιών, καθώς και την οικολογικοποίηση των υποδομών (βλ. επίσης Σχήμα 6).

Τα κονδύλια της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) διαδραματίζουν κεντρικό ρόλο στην υποστήριξη της αποστολής των κοινωνικών υπηρεσιών παρέχοντας οικονομικούς πόρους και στρατηγική καθοδήγηση στα Κράτη Μέλη (ΚΜ). Μέσω πρωτοβουλιών όπως το ΕΚΤ+ και το ΕΤΠΑ, τα κονδύλια της ΕΕ συμβάλλουν στην ανάπτυξη και στην εφαρμογή αποτελεσματικών παρεμβάσεων που ενισχύουν την κοινωνική ένταξη, τις οικονομικές ευκαιρίες και τη βιώσιμη ανάπτυξη. Αξιοποιώντας τα κονδύλια της ΕΕ, οι κοινωνικές υπηρεσίες μπορούν να ενισχύσουν την ικανότητά τους να προσφέρουν αποτελεσματικές λύσεις και να αντιμετωπίζουν πιεστικές κοινωνικές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι κοινότητες σε ολόκληρη την ΕΕ.

Σύμφωνα με τις εντολές καθυκόντων και τα οράματα των εταίρων της κοινοπραξίας του έργου Helpdesk, ένας αυξανόμενος αριθμός παρόχων κοινωνικών υπηρεσιών:

1. Συσπειρώνεται εκ νέου γύρω από τη δέσμευση για την καταπολέμηση των αδικιών που οδηγούν στη φτώχεια και στον αποκλεισμό από την κοινωνία των ανθρώπων που βρίσκονται στις πιο περιθωριοποιημένες και μειονεκτικές καταστάσεις και/ή στην αγορά εργασίας.
2. Υπερασπίζεται έναν κόσμο όπου κανείς δεν αποκλείεται και δεν μένει πίσω και όπου όλοι μπορούν να ευδοκιμήσουν και να συμμετέχουν με ουσιαστικό τρόπο στην κοινωνία.
3. Εργάζεται για κοινωνίες που εγγυώνται την κοινωνική δικαιοσύνη για όλους τους ανθρώπους και τον κοινωνικό συγκερασμό.
4. Δεσμεύεται για δίκαιες και μετασχηματιστικές κοινωνικές αλλαγές σε ολόκληρη την Ευρώπη.
5. Στοχεύει στην παροχή υψηλής ποιότητας, προσβάσιμων, προσιτών και επικεντρωμένων στον χρήστη υπηρεσιών που λειτουργούν με υπεύθυνο, αποδοτικό και αποτελεσματικό τρόπο.
6. Στοχεύει στην οργάνωση των υπηρεσιών τους με τρόπο που να είναι προσωποκεντρικές, να σέβονται τη διαφορετικότητα και να επιτρέπουν στους ανθρώπους να απολαμβάνουν την αξιοπρέπειά τους και τα ανθρώπινα δικαιώματά τους επί ίσοις όροις, πέρα από την αναπηρία ή οποιονδήποτε άλλο παράγοντα που μπορεί να οδηγήσει σε βλάβες, περιορισμούς ή διακρίσεις.

Η τεχνική καθοδήγηση για αποτελεσματικές παρεμβάσεις στις κοινωνικές υπηρεσίες προσφέρει μια ολοκληρωμένη εργαλειοθήκη για τις Διαχειριστικές Αρχές (ΔΑ) και τους παρόχους κοινωνικών υπηρεσιών για τη βελτιστοποίηση της χρήσης των πόρων του ΕΚΤ+ και του ΕΤΠΑ. Αυτή η καθοδήγηση συγκεντρώνει όλες τις πληροφορίες από μια προσπάθεια σοβαρής έρευνας και διαβούλευσης που αναλήφθηκε από το έργο Helpdesk Κοινωνικών Υπηρεσιών, χρησιμοποιώντας μια ποικιλία μεθόδων έρευνας για τη διερεύνηση συναφών ερωτημάτων και προκλήσεων στο πλαίσιο της χρηματοδότησης και της υλοποίησης κοινωνικών υπηρεσιών.

Το παρόν έγγραφο παρέχει μια επισκόπηση των βασικών στοιχείων και των πληροφοριών που στοχεύουν στη βελτιστοποίηση του αντίκτυπου και της αποτελεσματικότητας των παρεμβάσεων στον τομέα των κοινωνικών υπηρεσιών. Ξεκινώντας με μια διερεύνηση του έργου Helpdesk Κοινωνικών Υπηρεσιών και του πλαισίου του ΕΚΤ+ και του ΕΤΠΑ, η καθοδήγηση εμβαθύνει σε πρακτικές προκλήσεις και ανάγκες που αντιμετωπίζουν οι ΔΑ και οι κοινωνικές υπηρεσίες για την αποτελεσματική μόχλευση των κονδυλίων της ΕΕ. Με την αντιμετώπιση διατομεακών πτυχών και την προώθηση της κοινωνικής καινοτομίας, η καθοδήγηση στοχεύει στη διευκόλυνση τεκμηριωμένης λήψης αποφάσεων και στρατηγικού σχεδιασμού στον τομέα των κοινωνικών υπηρεσιών. Επιπροσθέτως, μια αξιολόγηση των επιμέρους τομεακών αναγκών και προκλήσεων προσφέρει στοχευμένες γνώσεις σε τομείς όπως η παιδική φροντίδα, οι αναπηρίες, η υποστήριξη και η φροντίδα των ηλικιωμένων, η έλλειψη στέγης και η επαγγελματική ένταξη. Μέσω ενός καταλόγου σημείων ελέγχου εκτιμήσεων και πρακτικών βημάτων για τις ΔΑ και τις κοινωνικές υπηρεσίες, συνοδευόμενος από συστάσεις πολιτικής, αυτή η καθοδήγηση παρέχει έναν χάρτη πορείας για τη βελτίωση της υλοποίησης και του αντίκτυπου των κοινωνικών υπηρεσιών σε ολόκληρη την ΕΕ. Τέλος, το έγγραφο ολοκληρώνεται με προβληματισμούς πάνω στη σημασία των συλλογικών προσπαθειών και στρατηγικών προσεγγίσεων για την προώθηση της κοινωνικής ένταξης, της συνοχής και της ευημερίας στις ευρωπαϊκές κοινωνίες.

2. Το έργο Helpdesk Κοινωνικών Υπηρεσιών

Στην παρούσα τεχνική καθοδήγηση δεν επεξεργαζόμαστε όλο το πλαίσιο του έργου. Για όλες τις σχετικές πληροφορίες σχετικά με το έργο Helpdesk Κοινωνικών Υπηρεσιών, παρακαλούμε ανατρέξτε στην ιστοσελίδα του έργου.

3. Εννοιολογικό πλαίσιο ΕΚΤ+ και ΕΤΠΑ

3.1 ΕΚΤ+ (2021-2027)

Αποστολή

Το ΕΚΤ+ αποτελεί το κύριο χρηματοδοτικό μέσο της ΕΕ για την υποστήριξη θέσεων εργασίας, κοινωνικής ένταξης, εκπαίδευσης και κατάρτισης. Η προγραμματική περίοδος του ΕΚΤ+ 2021-2027 βοηθά τα κράτη μέλη να αντιμετωπίσουν τις κοινωνικοοικονομικές συνέπειες της επιδημίας της νόσου Covid-19, να καλλιεργήσουν ένα εξειδικευμένο και ανθεκτικό εργατικό δυναμικό που είναι έτοιμο για τη μετάβαση σε μια πράσινη και ψηφιακή οικονομία και να επιτύχουν υψηλά επίπεδα απασχόλησης και ισότιμη κοινωνική προστασία. Το ΕΚΤ+ χρηματοδοτεί την εφαρμογή των 20 αρχών του ΕΠΚΔ μέσω δράσεων στους τομείς της απασχόλησης, της εκπαίδευσης, των δεξιοτήτων και της κοινωνικής ένταξης. Έτσι, το ΕΚΤ+ συμβάλλει στις προσπάθειες των κρατών μελών να μειώσουν την ανεργία, να προωθήσουν την ποιότητα και τις ίσες ευκαιρίες στην εκπαίδευση και στην κατάρτιση, καθώς και να βελτιώσουν την κοινωνική ενσωμάτωση και ένταξη. Μπορεί επίσης να διαδραματίσει βασικό ρόλο στην ενίσχυση της διαθεσιμότητας, της πρόσβασης, της οικονομικής προσιτότητας, της ποιότητας και του προσανατολισμού των κοινωνικών υπηρεσιών.

Δράση

Το μεγαλύτερο μέρος της χρηματοδότησης στο πλαίσιο του ΕΚΤ+ κατανέμεται υπό επιμερισμένη διαχείριση με τα Κράτη Μέλη. Αυτό σημαίνει ότι οι ΔΑ του ΕΚΤ+ σε κάθε χώρα αφιερώνουν τη χρηματοδότηση σε έργα που εκτελούνται από μια σειρά δημόσιων και ιδιωτικών μη κερδοσκοπικών οργανισμών, ανταποκρινόμενες έτσι στις ανάγκες της χώρας και της περιοχής. Το 2021-2027, στα 27 ΚΜ της ΕΕ, 98,7 δισεκατομμύρια ευρώ διατίθενται στα ΚΜ και στις τοπικές αρχές.

Οι ειδικοί στόχοι του ΕΚΤ+ περιλαμβάνουν¹:

<p>01</p> <p>ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ</p> <p>Βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση</p>	<p>02</p> <p>ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ</p> <p>Εκσυγχρονισμός της αγοράς εργασίας</p>	<p>03</p> <p>ΚΑΛΥΤΕΡΗ ΙΣΟΡΡΟΠΙΑ ΜΕΤΑΞΥ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗΣ ΖΩΗΣ</p> <p>Προώθηση μιας ισορροπης συμμετοχής των φύλων στην αγορά εργασίας, ισων συνθηκών εργασίας και μιας καλύτερης ισορροπίας μεταξύ επαγγελματικής και προσωπικής ζωής</p>	<p>04</p> <p>ΥΓΙΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ</p> <p>Προώθηση ενός υγιούς και καλά προσαρμοσμένου εργασιακού περιβάλλοντος που αντιμετωπίζει τους κινδύνους για την υγεία</p>	<p>05</p> <p>ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ</p> <p>Βελτίωση της ποιότητας, της ένταξης, της αποτελεσματικότητας και της συνέφειας με την αγορά εργασίας των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης</p>
<p>06</p> <p>ΙΣΟΤΗΤΑ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ</p> <p>Προώθηση της ισότητας πρόσβασης και της ολοκλήρωσης της ποιοτικής και χωρίς αποκλεισμούς εκπαίδευσης και κατάρτισης, ιδίως για τις μειονεκτούσες ομάδες</p>	<p>07</p> <p>ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ</p> <p>Προώθηση της δια βίου μάθησης, ιδίως των ευέλικτων ευκαιριών αναβάθμισης δεξιοτήτων και επανεκπαίδευσης</p>	<p>08</p> <p>ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗ ΕΝΤΑΞΗ</p> <p>Ενίσχυση της ενεργού ένταξης που προάγει τις ίσες ευκαιρίες, τη μη διάκριση και την ενεργό συμμετοχή</p>	<p>09</p> <p>ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΝΤΑΞΗ</p> <p>Προώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης των υπηκόων τρίτων χωρών, συμπεριλαμβανομένων των μεταναστών και των περιθωριοποιημένων κοινοτήτων</p>	<p>10</p> <p>ΠΟΙΟΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ</p> <p>Ενίσχυση της ίσης και έγκαιρης πρόσβασης σε ποιοτικές, βιώσιμες και οικονομικά προσιτές υπηρεσίες</p>
<p>11</p> <p>ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ</p> <p>Προώθηση της κοινωνικής ένταξης ατόμων που κινδυνεύουν από φτώχεια ή κοινωνικό αποκλεισμό</p>	<p>12</p> <p>ΥΛΙΚΗ ΣΤΕΡΗΣΗ</p> <p>Αντιμετώπιση της υλικής στέρησης μέσω τροφής και/ή βασικής υλικής βοήθειας προς τους απόρους</p>			

Σχήμα 1 - Στόχοι ΕΚΤ+

¹ Κανονισμός (ΕΕ) 2021/1057 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Ιουνίου 2021, για την ίδρυση του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου+ (ΕΚΤ+) και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΕ), αριθ. 1296/2013

Τι νέο υπάρχει;

Το ΕΚΤ+ συγκεντρώνει τέσσερα χρηματοδοτικά μέσα που ήταν χωριστά κατά την προγραμματική περίοδο 2014-2020: το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ), το Ταμείο Ευρωπαϊκής Βοήθειας προς τους Απόρους (ΤΕΒΑ), την Πρωτοβουλία για την Απασχόληση των Νέων (ΠΑΝ) και το Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα για την Απασχόληση και την Κοινωνική Καινοτομία (πΚΑΚ).

Επιπροσθέτως, για την προγραμματική περίοδο 2021 έως 2027, υπάρχουν νέες δυνατότητες, όπως:

Ισχυρότερος δεσμός με τον Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ

Ο κανονισμός του ΕΚΤ+ περιλαμβάνει παραπομπές στις σχετικές διατάξεις του ΧΘΔ της ΕΕ για να ενισχύσει την προβολή του.

Ενδιάμεση αξιολόγηση

Έπειτα από έναν αρχικό προγραμματισμό 5 ετών, μια ενδιάμεση αξιολόγηση θα επιτρέψει την ανακατανομή των πόρων για τα τελευταία 2 έτη.

Καινοτόμες δράσεις

Κάθε κράτος μέλος πρέπει να αφιερώσει τουλάχιστον μία προτεραιότητα για την υποστήριξη δράσεων κοινωνικής καινοτομίας και κοινωνικού πειραματισμού.

Απλοποιημένοι κανόνες και διαδικασίες

για τη διασφάλιση καλύτερου αντίκτυπου με τη συγχώνευση 4 προγραμμάτων (ΕΚΤ, ΠΑΝ, πΚΑΚ, ΤΕΒΑ).

Ισχυρότερος δεσμός με το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο

Ζητείται από τα κράτη μέλη να «συγκεντρώσουν» τους πόρους του ΕΚΤ+ για να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις που εντοπίστηκαν στο Ευρωπαϊκό Εξάμηνο.

Νέες προτεραιότητες

Προστέθηκαν ορισμένες νέες θεματικές: οι φτωχοί εργαζόμενοι, οι ανισότητες στην υγεία και η ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και προσωπικής ζωής. Ορισμένες θεματικές είναι πιο εμφανείς: κοινωνική οικονομία, πρόβλεψη δεξιοτήτων, ψηφιακές δεξιότητες, προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα.

Υψηλότερο κονδύλιο για την απασχόληση των νέων, την κοινωνική ένταξη και την παιδική φτώχεια

Το ελάχιστο μερίδιο που πρέπει να διαθέσει κάθε κράτος μέλος για την κοινωνική ένταξη αυξήθηκε από 20% σε 25%. Τα κράτη μέλη με ποσοστά ΕΑΕΚ πάνω από τον μέσο όρο της ΕΕ πρέπει να διαθέσουν τουλάχιστον το 12,5% των πόρων του ΕΚΤ+ για την υποστήριξη δράσεων για την απασχόληση των νέων. Τα κράτη μέλη των οποίων το μέσο ποσοστό παιδιών που κινδυνεύουν από φτώχεια ή κοινωνικό αποκλεισμό ήταν πάνω από τον μέσο όρο της ΕΕ πρέπει να διαθέσουν τουλάχιστον το 5% των πόρων τους για την αντιμετώπιση της παιδικής φτώχειας.

Ενσωμάτωση μεταναστών

Το ΕΚΤ+ θα υποστηρίξει τη μακροπρόθεσμη ενσωμάτωση υπηκόων τρίτων χωρών.

Νέος στόχος για την ανάπτυξη ικανοτήτων

Τα κράτη μέλη θα πρέπει να διαθέσουν τουλάχιστον το 0,25 % των πόρων του ΕΚΤ+ για την ανάπτυξη ικανοτήτων.

Σχήμα 2 - Τι νέο υπάρχει στο ΠΔΠ του ΕΚΤ+ 2021-2027;

3.2 ΕΤΠΑ (2021-2027)

Αποστολή

Το ΕΤΠΑ στοχεύει στην ενίσχυση της οικονομικής, κοινωνικής και εδαφικής συνοχής στην Ευρωπαϊκή Ένωση με τη διόρθωση των ανισορροπιών μεταξύ των περιφερειών της. Το 2021-2027 θα επιτρέψει επενδύσεις σε μια περισσότερο έξυπνη, περισσότερο πράσινη, περισσότερο συνδεδεμένη και περισσότερο κοινωνική Ευρώπη που θα είναι πιο κοντά στους πολίτες της (όπως περιγράφεται παρακάτω)..

Δράση

Το 2021-2027, το ταμείο θα επιτρέψει τις επενδύσεις να καταστήσουν την Ευρώπη και τις περιφέρειές της²:

Σχήμα 3 - Στόχοι ΕΤΠΑ

Τι νέο υπάρχει;

Σε σύγκριση με το προηγούμενο Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο (ΠΔΠ), υπάρχουν νέα χαρακτηριστικά στην τρέχουσα προγραμματική περίοδο:

² Κανονισμός (ΕΕ) 2021/1058 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Ιουνίου 2021, για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και για το Ταμείο Συνοχής - Ευρωπαϊκή Επιτροπή, αριθ. 231/60

Σχήμα 4 - Τι νέο υπάρχει στο ΠΔΠ του ΕΤΠΑ 2021-2027;

3.3 Τι ρόλο μπορούν να διαδραματίσουν οι κοινωνικές υπηρεσίες στην εφαρμογή του ΕΚΤ+ και του ΕΤΠΑ;

Η έγκριση του ΕΠΚΔ το 2017 σηματοδότησε ένα κρίσιμο βήμα προς την προώθηση της ανοδικής σύγκλισης μεταξύ των κρατών μελών. Αυτή η πρωτοβουλία δίνει προτεραιότητα στις δίκαιες και εύρυθμες αγορές εργασίας και στα συστήματα κοινωνικής προστασίας, τοποθετώντας τα ως ακρογωνιαίους λίθους για την πρόοδο μιας περισσότερο κοινωνικής Ευρώπης. Αναγνωρίζοντας τις

εξελισσόμενες ανάγκες των χρηστών ως κεντρικές σε αυτή την προσπάθεια, καθίσταται επιτακτική ανάγκη να τεθούν οι κοινωνικές υπηρεσίες στην πρώτη γραμμή του σταδίου εφαρμογής τους.

Η αποτελεσματική εφαρμογή του ΕΠΚΔ απαιτεί μια ολιστική προσέγγιση ευθυγραμμισμένη με τις αρχές ενός μοντέλου υπηρεσιών με επίκεντρο τον άνθρωπο. Αυτή η προσέγγιση αυξάνει τη συνεργασία και τη συμπληρωματικότητα μεταξύ διαφορετικών παρεμβάσεων, ενισχύοντας ένα περιβάλλον όπου διαφορετικοί τύποι υπηρεσιών συνεργάζονται άψογα για την εκπλήρωση των στόχων του ΕΠΚΔ. Για να επιτευχθεί αυτό, δίνεται μεγάλη έμφαση στην παροχή ποιοτικών υπηρεσιών που υποστηρίζονται από επαρκή χρηματοδότηση και καθοδηγούνται από καινοτόμο σχεδιασμό και εφαρμογή για την αξιοποίηση της μετασχηματιστικής δύναμης των κοινωνικών παρεμβάσεων³.

Παρά την αναγνωρισμένη σημασία των καινοτόμων προσεγγίσεων για την κάλυψη των εξελισσόμενων αναγκών κοινωνικών υπηρεσιών, μια αξιοσημείωτη πρόκληση παραμένει με τη μορφή της έλλειψης περιφερειακής και εθνικής χρηματοδότησης, ιδίως στον τομέα της καινοτομίας. Αυτό τονίζει τον κρίσιμο ρόλο της ισχυρής οικονομικής στήριξης στην επιτυχή εφαρμογή και υπογραμμίζει την ανάγκη αντιμετώπισης των κενών στη χρηματοδότηση για τη διευκόλυνση της προώθησης καινοτόμων στρατηγικών κοινωνικών υπηρεσιών.

Το ΠΔΠ για την περίοδο 2021-2027 θέτει τις βάσεις για μια πιο ενωμένη, ισχυρότερη και δημοκρατική Ευρωπαϊκή Ένωση σε ευθυγράμμιση με το ΕΠΚΔ, το σχέδιο δράσης του ΕΠΚΔ, τον Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και άλλες βασικές πρωτοβουλίες κοινωνικής πολιτικής. Ως απάντηση στις εντοπισμένες προκλήσεις χρηματοδότησης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει ανανεώσει το από μακρού υφιστάμενο ΕΚΤ, ένα βασικό χρηματοδοτικό μέσο για επενδύσεις σε ανθρώπους και για τη δημιουργία ποιοτικών ευκαιριών απασχόλησης σε ολόκληρη την Ευρώπη για περισσότερες από έξι δεκαετίες. Παράλληλα με το ΕΚΤ+, το ΕΤΠΑ αναδεικνύεται ως αποφασιστικός υποστηρικτής πρωτοβουλιών (βλ. επίσης υποκεφάλαιο 4.5) που στοχεύουν στην ενίσχυση της οικονομικής, κοινωνικής και εδαφικής συνοχής στην Ευρωπαϊκή Ένωση, προωθώντας, μεταξύ όλων των προτεραιοτήτων, τις επενδύσεις σε υποδομές, την προσβασιμότητα και την κοινωνική ένταξη⁴.

Το αναβαθμισμένο ΠΔΠ τοποθετεί υπηρεσίες χωρίς αποκλεισμούς και ποιοτικές υπηρεσίες στην εκπαίδευση, στην κατάρτιση και στη δια βίου μάθηση στην πρώτη γραμμή⁵, συμβάλλοντας σημαντικά στην οικοδόμηση ανθεκτικότητας για την εξ αποστάσεως και τη διαδικτυακή μάθηση⁶.

Καθώς εμβαθύνουμε στο περίπλοκο τοπίο των κοινωνικών υπηρεσιών, γίνεται ολοένα και πιο προφανές ότι η στρατηγική ενοποίηση του ΕΚΤ+ και του ΕΤΠΑ μπορεί να ενισχύσει σημαντικά τον

³ Social Services Europe (2018), *Προς την υλοποίηση του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων ο Ρόλος των Κοινωνικών Υπηρεσιών*

⁴ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ)* (https://commission.europa.eu/funding-tenders/find-funding/eu-funding-programmes/european-regional-development-fund-erdf_en)

⁵ Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, L231, τόμ. 64, 20 Ιουνίου 2021

⁶ Κανονισμός (ΕΕ) 2021/1058 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Ιουνίου 2021, για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και για το Ταμείο Συνοχής, αριθ. 231/60

Κανονισμός (ΕΕ) 2021/1057 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Ιουνίου 2021, για την ίδρυση του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου+ (ΕΚΤ+) και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΕ), αριθ. 1296/2013

αντίκτυπο των παρεμβάσεων, ιδίως όσον αφορά την αντιμετώπιση των εξελισσόμενων αναγκών των χρηστών και τη γεφύρωση των χρηματοδοτικών κενών για καινοτόμες προσεγγίσεις. Το παρακάτω σχήμα χρησιμεύει ως μια οπτική αφήγηση, εξηγώντας τη συμβιωτική σχέση μεταξύ των κοινωνικών υπηρεσιών και την επιθυμητή συνδυαστική ισχύ του ΕΚΤ+ και του ΕΤΠΑ. Υπογραμμίζει επίσης το μετασχηματιστικό δυναμικό των εν λόγω ταμείων για την προώθηση της κοινωνικής πρόνοιας και της κοινοτικής ανάπτυξης.

Σχήμα 5 - Πώς μπορούν οι κοινωνικές υπηρεσίες να χρησιμοποιήσουν το ΕΚΤ+ και το ΕΤΠΑ;

4. Χρήση των ταμείων της ΕΕ για κοινωνικές υπηρεσίες - Προκλήσεις και ανάγκες

4.1 Εισαγωγή

Αυτό το κεφάλαιο συνδυάζει τις συνιστώσες της έρευνάς μας, επιτελώντας ένα έργο που όχι μόνο αποκαλύπτει τις συλλογικές προκλήσεις και τις φιλοδοξίες εκείνων που βρίσκονται στην πρώτη γραμμή της παροχής και διαχείρισης κοινωνικών υπηρεσιών, αλλά εισάγει επίσης αποτελεσματικές παρεμβάσεις και πολλά υποσχόμενες πρακτικές. Υπογραμμίζοντας την πολυπλοκότητα της εργασίας εντός πλαισίων πολιτικής, το κεφάλαιο διερευνά τις δυνατότητες ενίσχυσης της αποτελεσματικότητας της χρήσης του ΕΚΤ+ και του ΕΤΠΑ σε διατομεακή βάση, καλύπτοντας δηλαδή όλους τους τομείς ή υποτομείς κοινωνικών υπηρεσιών (ήτοι, οι πέντε που εξετάζονται πιο λεπτομερώς από την τεχνική καθοδήγηση, αλλά και άλλους, όπως μετανάστες, αιτούντες άσυλο και πρόσφυγες). Με την κατανόηση των μοναδικών αναγκών, προκλήσεων και ευκαιριών στο εν λόγω τοπίο, οι κοινωνικές υπηρεσίες και οι ΔΑ μπορούν να είναι καλύτερα εξοπλισμένες προκειμένου να αντεπεξέρχονται στην πολυπλοκότητα των κονδυλίων της ΕΕ, ενσωματώνοντας επιτυχημένες παρεμβάσεις για την προώθηση των κοινωνικών υπηρεσιών σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση.

4.2 Μεθοδολογία

Ακολουθώντας το εννοιολογικό πλαίσιο του έργου Helpdesk Κοινωνικών Υπηρεσιών, εφαρμόστηκε ένας συνδυασμός μεθόδων έρευνας για τη διερεύνηση των ερωτημάτων που σχετίζονται με την εν λόγω τεχνική καθοδήγηση.

1. **Έρευνα τεκμηρίωσης για τις υφιστάμενες γνώσεις:** Δημιουργήθηκαν [φύλλα προφίλ χώρας](#) για κάθε ΚΜ της ΕΕ, με έμφαση στα κονδύλια του ΕΤΠΑ και του ΕΚΤ+. Αυτά τα φύλλα παρέχουν μια επισκόπηση των προτεραιοτήτων χρηματοδότησης, των ποσών και των φορέων διαχείρισης κοινωνικών υπηρεσιών, βοηθώντας στην κατανόηση των δομών και της διαχείρισης των ταμείων της ΕΕ σε εθνικό επίπεδο.
2. **Έρευνα για τις ανάγκες του Helpdesk:** Η έρευνα που διεξήχθη κατά το δεύτερο εξάμηνο του 2022 συγκέντρωσε πληροφορίες σχετικά με τις ανάγκες, τις προκλήσεις και τις ευκαιρίες των κοινωνικών υπηρεσιών όσον αφορά την πρόσβαση και τη χρήση των πόρων του ΕΚΤ+ και του ΕΤΠΑ. Στόχος της ήταν να προσδιορίσει τις βασικές απαιτήσεις για την ανάπτυξη του κλάδου. Πραγματοποιήθηκαν δύο διαδικτυακές έρευνες με στόχο τις διαχειριστικές αρχές και τις κοινωνικές υπηρεσίες και στα 27 κράτη μέλη της ΕΕ.
3. **Εθνικά Φόρουμ Συγκέντρωσης Αποδεικτικών Στοιχείων (ΕΦΣΑΣ):** Διοργανώθηκαν ως εκδηλώσεις μισής έως μίας ημέρας στις οποίες συμμετείχαν συμμετέχοντες από παρόχους κοινωνικών υπηρεσιών, συντονιστές και εκπροσώπους χρηματοδότησης της ΕΕ δημόσιου και

τριτογενούς τομέα. Τα ΕΦΣΑΣ συνέβαλαν στη συλλογή ποικίλων γνώσεων για διάφορα θέματα, συμπεριλαμβανομένου του σχεδιασμού, του συντονισμού και της παροχής κοινωνικών υπηρεσιών, καθώς και των δομών χρηματοδότησης της ΕΕ σε διαφορετικά διοικητικά επίπεδα. Τα ΕΦΣΑΣ επέτρεψαν την επιβεβαίωση ή τη διάψευση των κύριων τάσεων που προέκυψαν από τις έρευνες και την απόκτηση περισσότερων ποιοτικών λεπτομερειών σχετικά με τα ευρήματα που εκφράστηκαν.

4. **Ανασκόπηση υπάρχουσας βιβλιογραφίας:** Η υπάρχουσα βιβλιογραφία συλλέχτηκε από όλους τους εταίρους του έργου και πραγματοποιήθηκε ανασκόπηση προκειμένου να διερευνηθούν περαιτέρω τα κενά στο σύστημα χρηματοδότησης της ΕΕ που σχετίζονται με τις δραστηριότητες των κοινωνικών υπηρεσιών και των ΔΑ. Η εν λόγω βιβλιογραφία χρησίμευσε ως βάση για έρευνα και συμπλήρωσε δεδομένα που συλλέχθηκαν μέσω ερευνών και ΕΦΣΑΣ.
5. **3 διατομεακά και 10 τομεακά εργαστήρια:** Διοργανώθηκαν 3 διατομεακά εργαστήρια για την ανάπτυξη καθοδήγησης σχετικά με τον τρόπο μεγιστοποίησης του κοινωνικού αντίκτυπου του ΕΚΤ+ και του ΕΤΠΑ. Αυτά τα εργαστήρια επικεντρώθηκαν σε λύσεις που θα λειτουργούσαν για κοινωνικές υπηρεσίες σε διάφορους υποτομείς (βλ. Κεφάλαιο 6), καθώς και στην εφαρμογή γενικών αρχών για αποτελεσματική παροχή υπηρεσιών. Από την άλλη, έχουν διοργανωθεί 10 θεματικά εργαστήρια με επίκεντρο αποτελεσματικές παρεμβάσεις για 5 διαφορετικούς τομείς κοινωνικών υπηρεσιών (παιδική φροντίδα, αναπηρία, υποστήριξη και φροντίδα των ηλικιωμένων, έλλειψη στέγης, εργασιακή ένταξη). Οι εκδηλώσεις στόχευαν τόσο τις ΔΑ όσο και τις κοινωνικές υπηρεσίες.

4.3 Πρακτικές προκλήσεις για τις διαχειριστικές αρχές και τους παρόχους κοινωνικών υπηρεσιών ως προς τη χρήση των ταμείων της ΕΕ για αποτελεσματικές παρεμβάσεις

Αυτή η ενότητα περιγράφει τα κύρια εμπόδια και τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν επί του παρόντος οι ΔΑ και οι κοινωνικές υπηρεσίες κατά τη διευθέτηση και τη διαχείριση κονδυλίων της ΕΕ (ιδίως από το ΕΚΤ+ και το ΕΤΠΑ).

Κοινωνικές υπηρεσίες

Περιορισμένη ευαισθητοποίηση σχετικά με τις ευκαιρίες που παρέχονται από τα ταμεία της ΕΕ

Έλλειψη προσβάσιμων πληροφοριών, πολύπλοκα ρυθμιστικά πλαίσια και κακή επικοινωνία από τις διαχειριστικές αρχές. Επιπλέον, υπάρχει έλλειψη ευαισθητοποίησης σχετικά με τη χρήση των ταμείων της ΕΕ για πιλοτικά έργα και μεταρρυθμίσεις πολιτικής, καθώς και δυσκολίες στην εύρεση των απαραίτητων πληροφοριών, επαφών και εργαλείων.

Συγχρηματοδότηση & προχρηματοδότηση

Το ποσοστό συγχρηματοδότησης αναδεικνύεται ως σταθερό εμπόδιο για τις κοινωνικές υπηρεσίες που επιθυμούν να υποβάλουν αίτηση για κοινοτικά κονδύλια. Η εξεύρεση επαρκών πόρων για τη συγχρηματοδότηση είναι επομένως μείζον ζήτημα. Επιπροσθέτως, υπάρχει συχνά η ανάγκη οι πάροχοι κοινωνικών υπηρεσιών που θέλουν να υποβάλουν αίτηση για χρηματοδότηση από την ΕΕ να προκαταβάλουν χρήματα προκειμένου να μπορέσουν να ξεκινήσουν έργα και να πραγματοποιήσουν αρχικές επενδύσεις.

Αποτελεσματική παρέμβαση – Πιθανή λύση

Εισαγωγή αντισταθμιστικού μηχανισμού (απαλλαγή της εθνικής συγχρηματοδότησης από τους κανόνες περί ελλειμμάτων για την κοινωνική υποδομή).

Αυτή η παρέμβαση περιλαμβάνει την εφαρμογή ενός μηχανισμού αντιστάθμισης που παρέχει εξαίρεση από τους κανόνες περί ελλειμμάτων για έργα κοινωνικής υποδομής. Σε πολλές περιπτώσεις, οι κρατικοί προϋπολογισμοί υπόκεινται σε όρια ελλείμματος ή κανόνες που έχουν σχεδιαστεί για την τήρηση της δημοσιονομικής πειθαρχίας. Οι εν λόγω κανόνες που ισχύουν για τη ζώνη του ευρώ περιορίζουν το ποσό που μπορεί να δανειστεί ή να ξοδέψει μια κυβέρνηση πέρα από τα έσοδά της. Ωστόσο, τα έργα κοινωνικής υποδομής, όπως αυτά που σχετίζονται με την υγειονομική περίθαλψη, την εκπαίδευση ή τη στέγαση, απαιτούν συχνά σημαντικές επενδύσεις που μπορεί να υπερβαίνουν αυτά τα όρια ελλείμματος.

Για την αντιμετώπιση αυτής της πρόκλησης, ο προτεινόμενος μηχανισμός προτείνει να επιτρέπεται στις κυβερνήσεις να εξαιρούν το τμήμα εθνικής συγχρηματοδότησης των έργων κοινωνικής υποδομής από τους υπολογισμούς του ελλείμματος. Η εθνική συγχρηματοδότηση αναφέρεται στο μέρος της χρηματοδότησης έργων που παρέχεται από την εθνική κυβέρνηση, συχνά σε συνεργασία με περιφερειακές ή τοπικές αρχές, ενώ άλλες πηγές χρηματοδότησης, όπως επιχορηγήσεις ή δάνεια, καλύπτουν το υπόλοιπο.

Δημιουργία συστήματος εγγυήσεων

Μια άλλη πιθανή λύση θα μπορούσε επίσης να είναι η δημιουργία ενός συστήματος εγγυήσεων που θα εφαρμόζεται από την ΕΕ ή η δημιουργία ενός ειδικού ταμείου αφιερωμένου στους κατόχους έργων της ΕΕ που αντιμετωπίζουν έλλειψη ταμειακών ροών.

Γενίκευση της προχρηματοδότησης

Μια άλλη λύση θα μπορούσε να είναι η γενίκευση της προχρηματοδότησης που θα καταβληθεί αμέσως μετά την υπογραφή της συμφωνίας επιχορήγησης. Για τα μακροπρόθεσμα έργα, θα μπορούσε επίσης να πραγματοποιηθεί ενδιάμεση χρηματοδότηση που μπορεί να χορηγηθεί στο μεσοπρόθεσμο στάδιο του έργου. Ένα σύστημα προχρηματοδότησης εφαρμόζεται ήδη από προγράμματα της ΕΕ όπως το [πρόγραμμα Erasmus+](#) ή το [πρόγραμμα Creative Europe στη Γαλλία](#).

Κατανομή της χρηματοδότησης και των στόχων

Τα κονδύλια δεν κατανέμονται εξίσου σε όλους τους υποτομείς των κοινωνικών υπηρεσιών και σε όλες τις συγκεκριμένες ομάδες-στόχους. Τα αποδεικτικά στοιχεία υπογραμμίζουν το πώς εξακολουθούν να υπάρχουν προκλήσεις όσον αφορά την προσέγγιση και την αντιμετώπιση των αναγκών ορισμένων ομάδων, ιδιαίτερα των πιο μειονεκτούντων, γεγονός που μερικές φορές οδηγεί στο αποτέλεσμα «της αφρόκρεμας», δηλαδή στη στόχευση λιγότερο ευάλωτων ατόμων με λιγότερο περίπλοκες ανάγκες για την επίτευξη καλύτερων αποτελεσμάτων. Συχνά τίθενται μη ρεαλιστικοί στόχοι, οδηγώντας σε μια στροφή προς απλούστερες δραστηριότητες και ομάδες-στόχους, κάτι που είναι ατυχές.

Αποτελεσματική παρέμβαση – Πιθανή λύση

Εφαρμογή εις βάθος εκτίμησης αναγκών που υπερβαίνει τα δημογραφικά κριτήρια.

Αυτή η παρέμβαση περιλαμβάνει τη διεξαγωγή ολοκληρωμένης έρευνας και την εφαρμογή πιλοτικών έργων για τη βελτίωση της κατανόησης και του σχεδιασμού συγκεκριμένων υπηρεσιών πέρα από δημογραφικά κριτήρια. Συνήθως, όταν οι κυβερνήσεις σχεδιάζουν υπηρεσίες όπως η υγειονομική περίθαλψη, η εκπαίδευση ή η κοινωνική πρόνοια, συχνά βασίζονται σε δημογραφικά δεδομένα, όπως το μέγεθος του πληθυσμού, η ηλικία και το φύλο. Ωστόσο, αυτή η προτεινόμενη παρέμβαση προτείνει την υπέρβαση των

δημογραφικών στοιχείων εξετάζοντας πρόσθετα κριτήρια για την καλύτερη ευθυγράμμιση των υπηρεσιών με τις πραγματικές ανάγκες των κοινοτήτων.

Άτομα από μειονεκτούσες ή περιθωριοποιημένες ομάδες αντιμετωπίζουν συχνά πληθώρα κοινωνικών ζητημάτων και απαιτούν ένα ολοκληρωμένο πακέτο υπηρεσιών που βασίζεται στην αρχή του «ενιαίου ελέγχου των υποθέσεων». Αυτές οι υπηρεσίες παρέχονται καλύτερα από τις Κοινωνικές Επιχειρήσεις Ένταξης στην Απασχόληση (ΚΕΕΑ) και τις κοινωνικές υπηρεσίες. Αυτοί οι οργανισμοί θα πρέπει να συμμετέχουν ενεργά στις τοπικές προσπάθειες για την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού. Πρέπει να υπάρχει ενεργός συνεργασία μεταξύ των κοινωνικών υπηρεσιών, των ΚΕΕΑ, των δημόσιων αρχών, των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων (ΜΚΟ) και της επιχειρηματικής κοινότητας.

Εφαρμογή αλυσιδωτών χρηματοδοτήσεων

Συνίσταται στο να επιτρέπεται σε έναν κάτοχο έργων, ο οποίος επωφελείται από κονδύλια της ΕΕ, να υλοποιήσει τη δική του πρόσκληση υποβολής προτάσεων. Άλλοι κάτοχοι έργων θα ανταποκριθούν στη συνέχεια στην πρόσκληση υποβολής προτάσεων και μπορούν να επωφεληθούν από τα κονδύλια της ΕΕ για μικρότερα ποσά και μια απλούστερη διαδικασία.

Βέλτιστη πρακτική 1

Το **FORWORK** (2016) είναι ένα πιλοτικό έργο που στοχεύει στην ένταξη στην αγορά εργασίας των αιτούντων άσυλο και των προσφύγων που φιλοξενούνται σε κέντρα υποδοχής στην Ιταλία, ενόψει της ενημέρωσης μιας μελλοντικής πιθανής μεταρρύθμισης της πολιτικής σε εθνικό επίπεδο. Έχει προγραμματιστεί κατά τη στιγμή της πρόσκλησης του πΚΑΚ. Η ομάδα χρησιμοποίησε την Eurostat και εθνικές και περιφερειακές στατιστικές για να καθορίσει το ακριβές πλαίσιο και το εύρος της μετανάστευσης στην Ιταλία, καθώς και τις ειδικές ανάγκες της οι οποίες δεν συναντώνται σε άλλες χώρες της ΕΕ.

Βέλτιστη πρακτική 2

Το **INSPIRE** (2014) ανέπτυξε μια πολυδιάστατη και ολοκληρωμένη διαδικασία αξιολόγησης της κατάστασης των ατόμων που βρίσκονται σε μειονεκτική ή περιθωριοποιημένη κατάσταση και που έχουν πρόσβαση στις υπηρεσίες κοινωνικής μέριμνας στη Ρώμη. Αρχικά, η ομάδα διοργάνωσε ομαδικές συναντήσεις με τους εκπροσώπους των δικαιούχων και των οικογενειακών συλλόγων, οι οποίες συμπληρώθηκαν από ανάλυση των αναγκών μέσω των κοινωνικών συνθηκών.

Μέτρηση και ευθυγράμμιση δεικτών κοινωνικού έργου

Οι δείκτες είναι ορισμένες φορές δύσκολο να μετρηθούν, να παρατηρηθούν και να επιτευχθούν. Οι στόχοι, τα αποτελέσματα και οι δείκτες που ορίζονται σε ορισμένα έργα έχουν αποδειχθεί υπερβολικά απαιτητικοί ή ανεπαρκείς και δεν ευθυγραμμίζονται με την πραγματική κοινωνική δράση. Οι δείκτες του έργου μπορεί να είναι περιττοί και συχνά δεν αντικατοπτρίζουν την ιδιαιτερότητα των ομάδων-στόχων, καθώς και όλες τις διαφορετικές κοινωνικές καταστάσεις και προκλήσεις.

Αποτελεσματική παρέμβαση – Πιθανή λύση

Εστίαση σε ποιοτικούς και εναρμονισμένους δείκτες.

Θα πρέπει να εφαρμοστεί μια στροφή προς μια προσέγγιση προσανατολισμένη στα αποτελέσματα, δίνοντας έμφαση στην επίτευξη των αποτελεσμάτων και όχι μόνο στα αποτελέσματα. Η επιδίωξη είναι να δημιουργηθεί μια ισχυρότερη λογική παρέμβασης και ένα πιο εκτεταμένο σύνολο δεικτών για την αποτελεσματική παρακολούθηση της προόδου. Η παρέμβαση αυτή απαιτεί την επιβολή μιας ενιαίας μεθοδολογίας εκτίμησης επιπτώσεων. Αυτό διασφαλίζει ότι οι ΔΑ εφαρμόζουν μια συνεπή προσέγγιση κατά την αξιολόγηση του αντίκτυπου των χρηματοδοτούμενων έργων. Συνιστάται επίσης η εναρμόνιση των υφιστάμενων δεικτών. Αυτό απλοποιεί τη διαδικασία παρακολούθησης και μειώνει τον διοικητικό φόρτο, καθιστώντας ευκολότερη την εστίαση σε σημαντικούς δείκτες.

Τούτου λεχθέντος, η προσέγγιση βάσει αξιών δεν πρέπει να λησμονείται.

Ελλείψεις προσωπικού και εκπαίδευση σχετικά με έργα

Η έλλειψη εξειδικευμένου προσωπικού και/ή οι ανεπαρκείς οικονομικές δυνατότητες για την πρόσληψη επαγγελματιών είναι ιδιαίτερα εμφανής στις κοινωνικές υπηρεσίες. Οι οικονομικοί πόροι για την πληρωμή των διαχειριστών έργων κατά την ανάπτυξη εφαρμογών έργων είναι επίσης περιορισμένοι.

Αποτελεσματική παρέμβαση – Πιθανή λύση

Κατάρτιση και αναβάθμιση δεξιοτήτων

Αυτή η πρόκληση αναγνωρίζει την κρίσιμη ανάγκη για βελτίωση της «εκπαίδευσης σχετικά με έργα» εντός των οργανισμών που παρέχουν κοινωνικές υπηρεσίες. Αντιμετωπίζει τα κενά δεξιοτήτων μεταξύ των εργαζομένων, τα οποία επί του παρόντος εμποδίζουν την αποτελεσματική υλοποίηση των έργων. Προκειμένου να ξεπεραστεί αυτό το εμπόδιο, μια πιθανή παρέμβαση θα μπορούσε να επικεντρωθεί στη δημιουργία βιώσιμων πρακτικών διαχείρισης ανθρώπινων πόρων και οργανωτικών δομών που δίνουν προτεραιότητα στη συνεχή κατάρτιση και αναβάθμιση δεξιοτήτων του προσωπικού που εμπλέκεται σε έργα, από τη φάση του σχεδιασμού έως την υποβολή εκθέσεων έργων.

Πρώθηση προσχεδιασμένων υποδειγματικών έργων

Αποτελείται από μοντέλα έργων και υποδείγματα που είναι ήδη διαμορφωμένα και διαθέσιμα στο διαδίκτυο για πιθανούς υποψήφιους για έργα. Κοινωνικές υπηρεσίες που δεν διαθέτουν επαρκείς πόρους και γνώσεις για να χρησιμοποιήσουν αυτά τα μοντέλα για τον σχεδιασμό και τη σύνταξη των δικών τους προτάσεων έργων. Αντιπροσωπεύει έναν απλοποιημένο τρόπο για τους κατόχους έργων να λαμβάνουν το έργο τους με επιχορηγήσεις. Επιτρέπει επίσης στις χρηματοδοτικές αρχές να έχουν απλουστευμένες/τυποποιημένες διαδικασίες αξιολόγησης.

Μηχανισμός διαβούλευσης και συν-σχεδιασμός

Οι μηχανισμοί διαλόγου που υπάρχουν είναι συχνά αναποτελεσματικοί, ιδίως στο στάδιο του σχεδιασμού και της διαμόρφωσης των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων (ΕΠ) και των προσκλήσεων υποβολής αιτήσεων. Ο εντοπισμός των αναγκών που θα πρέπει να αντιμετωπιστούν από τις προσκλήσεις υποβολής προτάσεων –μαζί με άλλους μηχανισμούς έρευνας και ανάλυσης δεδομένων– θα πρέπει επίσης να προέρχεται από την οπτική πλευρά των ενδιαφερομένων και των χρηστών. Για παράδειγμα, δεν προσκαλούνται στη φάση σχεδιασμού/προγραμματισμού από τον τομέα της κοινωνικής στέγασης/οικονομικά προσιτής στέγασης και της έλλειψης στέγης.

Αποτελεσματική παρέμβαση – Πιθανή λύση

Ενίσχυση της συνεργασίας και του συν-σχεδιασμού των ενδιαφερομένων φορέων και των χρηστών

Επικοινωνήστε με τους ενδιαφερόμενους φορείς και τους χρήστες πολύ πριν από την κατάρτιση επιχειρησιακών προγραμμάτων. Με τη συμμετοχή των ενδιαφερομένων φορέων από νωρίς στη διαδικασία, οι γνώσεις και οι ανάγκες τους μπορούν να ενσωματωθούν στον σχεδιασμό του προγράμματος, ενισχύοντας τη συνάφεια και την αποτελεσματικότητα. Η εφαρμογή μιας προσέγγισης συν-σχεδιασμού μπορεί να είναι αποφασιστικής σημασίας για μια λύση. Επιπροσθέτως, μια πρόσθετη παρέμβαση συνίσταται στην ενεργή προώθηση και διευκόλυνση στρογγυλών τραπέζων, φόρουμ και εκδηλώσεων που ενθαρρύνουν ουσιαστικό διάλογο μεταξύ των ΔΑ, των παρόχων κοινωνικών υπηρεσιών και της κοινότητας που ενδιαφέρεται να υποβάλει αίτηση για έργα. Αυτές οι συναντήσεις παρέχουν ευκαιρίες για ανατροφοδότηση, ανταλλαγή ιδεών και ευθυγράμμιση στόχων. Τέλος, η διοργάνωση κοινοτήτων πρακτικής εφαρμογής τόσο σε περιφερειακό όσο και σε εθνικό επίπεδο θα μπορούσε να αντιπροσωπεύει έναν αποτελεσματικό τρόπο ανταλλαγής κοινών προκλήσεων και εξεύρεσης κοινών πληροφοριών.

Βέλτιστη πρακτική

Το [I-CCC](#) (2019) πραγματοποίησε μια αξιολόγηση των αναγκών της κοινότητας χρησιμοποιώντας μια προσέγγιση με επίκεντρο τον χρήστη με τη συμμετοχή πολιτών και περιφερειακών ενδιαφερομένων φορέων μέσω συνεντεύξεων και ομάδων εστίασης στις έξι πιλοτικές περιοχές.

Συμμόρφωση με τους κανόνες περί δημοσίων συμβάσεων και κρατικών ενισχύσεων

Οι πάροχοι κοινωνικών υπηρεσιών έχουν επίσης υπογράμμισει τη δυσκολία συμμόρφωσης με τους περίπλοκους κανόνες περί δημοσίων συμβάσεων και/ή κρατικών ενισχύσεων – ένα ζήτημα (αν και οι εικαζόμενες δυσκολίες μπορεί αργότερα να είναι λιγότερο σημαντικές ή ακόμη και αδικαιολόγητες) που μπορεί να τους αποτρέψει από την επεξεργασία και την υποβολή προτάσεων έργων. Επιπροσθέτως, οι περίπλοκες διοικητικές διαδικασίες αποτελούν σημαντικό εμπόδιο για τους παρόχους κοινωνικών υπηρεσιών στην πρόσβαση στα κονδύλια της ΕΕ.

Επικοινωνία

Μια συχνά αναφερόμενη πρόκληση είναι η έλλειψη προσωπικής επαφής μεταξύ του διαχειριστή του έργου και του διοικητικού οργάνου. Απαιτείται ευέλικτη επαγγελματική επικοινωνία. Επιπροσθέτως, ενδέχεται ο χρηματοδότης να μην συναντήσει προσωπικά τον φορέα υλοποίησης του έργου ή να μην κατανοήσει επαρκώς το έργο, ενώ θα ήταν σημαντικό να κατανοήσει το πλήρες πλαίσιο.

Βιωσιμότητα

Η έλλειψη μακροπρόθεσμης χρηματοδότησης αποτελεί μεγάλο εμπόδιο για τη βιωσιμότητα των έργων. Οι προσκλήσεις υποβολής προτάσεων εστιάζονται και προσαρμόζονται σε βραχυπρόθεσμες λειτουργίες και παρεμβάσεις χωρίς σαφή προοπτική βιωσιμότητας, ενώ η φύση του τομέα των κοινωνικών υπηρεσιών είναι να υποστηρίζει ευάλωτες ομάδες για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα για να έχουν αποτελέσματα.

Συμμετοχή μικρών κοινωνικών υπηρεσιών

Υπάρχει μια αυξανόμενη ανησυχία σχετικά με το ότι οι μεγάλες εταιρείες συμβούλων και τα πανεπιστήμια κυριαρχούν ολοένα και περισσότερο στην ανάπτυξη και στην υλοποίηση έργων που σχετίζονται με κοινωνικές υπηρεσίες, με ελάχιστη ή καθόλου συμβολή από τις κοινωνικές υπηρεσίες. Αυτή η προσέγγιση μπορεί να δημιουργήσει ένα είδος αποσύνδεσης μεταξύ των αναγκών των τελικών χρηστών και των παρεχόμενων υπηρεσιών, οι οποίες ενδέχεται να μην ανταποκρίνονται επαρκώς στις ανάγκες τους.

Αποτελεσματική παρέμβαση – Πιθανή λύση

Τα προγράμματα της ΕΕ να είναι πιο προσιτά μέσω μικρο-έργων (ή μικρής κλίμακας επιχορηγήσεων)

Το μικρο-έργο είναι ένας μηχανισμός που προτείνεται ήδη από διάφορα χρηματοδοτικά προγράμματα της ΕΕ όπως το [πρόγραμμα INTERREG France-Wallonie-Vlaanderen](#). Τα κύρια χαρακτηριστικά ενός μικρο-έργου είναι τα εξής:

- Η μέγιστη επιχορήγηση που παρέχεται από τα ταμεία της ΕΕ είναι χαμηλότερη για ένα μικρο-έργο από ό,τι για ένα κανονικό έργο.
- Επιτρέπει ποσοστό χρηματοδότησης έως και 100% του συνόλου των επιλέξιμων δαπανών.
- Υλοποιείται σε μικρότερο χρονικό διάστημα από ένα κανονικό έργο.
- Τα μικρο-έργα είναι λιγότερο απαιτητικά από τα κανονικά έργα όσον αφορά τη διαχείριση, την παρακολούθηση και την υλοποίηση.

Διαθεσιμότητα χρόνου για τον σχεδιασμό του έργου

Ορισμένες προσκλήσεις υποβολής προτάσεων ζητούν τη δημιουργία κοινοπραξίας ως κριτήριο αξιολόγησης για την υποβολή αίτησης. Συχνά, η αυστηρή προθεσμία των προσκλήσεων δεν δίνει στους αιτούντες αρκετό χρόνο για να σχεδιάσουν την πρόταση έργου και να δημιουργήσουν μια κοινοπραξία.

Δυσκολίες στην υλοποίηση μιας ολοκληρωμένης προσέγγισης υπηρεσιών

Ένα επαναλαμβανόμενο χαρακτηριστικό ήταν η δυσκολία δημιουργίας ενός έργου με την υλοποίηση μιας ολοκληρωμένης προσέγγισης υπηρεσιών. Ένας λόγος είναι οι μη συνδεδεμένες διαδικασίες σχεδιασμού στα διάφορα αρμόδια υπουργεία σε εθνικό επίπεδο. Επιπλέον, οι πάροχοι/δικαιούχοι κοινωνικών υπηρεσιών συχνά δεν μπορούν να αντιμετωπίσουν μια τέτοια «ολιστική προσέγγιση». Η φάση προετοιμασίας του έργου θα πρέπει να υποστηρίζεται οικονομικά και να δίνεται επαρκής χρόνος για τη δημιουργία εταιρικών σχέσεων, π.χ., με τις δημόσιες υπηρεσίες απασχόλησης, προκειμένου να συνδυάσουν δράσεις για την κοινωνική ένταξη και την ενσωμάτωση στην αγορά εργασίας περιθωριοποιημένων ομάδων/μειονεκτούντων ατόμων.

Διαχειριστικές αρχές

Επίγνωση των αναγκών

Μία από τις βασικές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι διαχειριστικές αρχές είναι ότι θα πρέπει να βελτιώσουν τις γνώσεις τους σχετικά με συγκεκριμένες ανάγκες στις τοπικές κοινότητες, συμπεριλαμβανομένου του τομέα των κοινωνικών υπηρεσιών. Αυτό μπορεί να οδηγήσει σε ελλιπώς αξιοποιούμενη χρήση των διαθέσιμων μηχανισμών χρηματοδότησης ή σε συγκεκριμένες οικονομικές απαιτήσεις.

01

Εντοπισμός των αναγκών

Συνήθως, δεν υπάρχει τυποποιημένος τρόπος εντοπισμού και τεκμηρίωσης των αναγκών σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο. Επίσης, πολλές χώρες της ΕΕ δεν διαθέτουν καθιερωμένες μεθόδους για την αποτελεσματική επικοινωνία των τοπικών απαιτήσεων κοινωνικής φροντίδας σε κεντρικό επίπεδο.

02

Αποτελεσματική παρέμβαση – Πιθανή λύση

Εφαρμογή ενός τυποποιημένου μηχανισμού για τον εντοπισμό των αναγκών

Αναπτύξτε και εφαρμόστε μια τυποποιημένη διαδικασία αξιολόγησης αναγκών που μπορεί να εφαρμοστεί με συνέπεια τόσο σε εθνικό όσο και σε περιφερειακό επίπεδο. Αυτή η διαδικασία θα πρέπει να περιλαμβάνει συλλογή δεδομένων, ανάλυση και επικύρωση για τον ακριβή εντοπισμό των αναγκών κοινωνικής μέριμνας. Δημιουργήστε έναν κεντρικό μηχανισμό αναφοράς που να επιτρέπει στις τοπικές κοινότητες και στις περιφέρειες να κοινοποιούν τις ανάγκες κοινωνικής μέριμνάς τους στην κεντρική κυβέρνηση ή στις αρμόδιες αρχές. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει τη χρήση ψηφιακών πλατφορμών, εντύπων αναφοράς ή ορισμένους αξιωματικούς συνδέσμους. Προσφέρετε προγράμματα κατάρτισης και πρωτοβουλίες ανάπτυξης ικανοτήτων στις τοπικές αρχές και στους παρόχους κοινωνικής φροντίδας προκειμένου να ενισχύσουν την ικανότητά τους να εντοπίζουν, να τεκμηριώνουν και να αναφέρουν αποτελεσματικά τις ανάγκες κοινωνικής μέριμνας. Προκειμένου να ενισχυθεί περαιτέρω η αποτελεσματικότητα των προτεινόμενων πρωτοβουλιών, είναι ζωτικής σημασίας η συμμετοχή οργανισμών που εκπροσωπούν τους χρήστες στην ανάπτυξη και στην εφαρμογή της τυποποιημένης διαδικασίας αξιολόγησης αναγκών. Συνεργαζόμενοι με τέτοιους οργανισμούς, οι οποίοι κατανοούν σε βάθος τις βιωμένες εμπειρίες και τις προοπτικές των ατόμων που είναι αποδέκτες κοινωνικής μέριμνας, η διαδικασία αξιολόγησης μπορεί να γίνει περισσότερο συμπεριληπτική και να αντικατοπτρίζει τις διαφορετικές ανάγκες εντός των κοινοτήτων.

Σχεδιασμός δεικτών

Η συνεχής αντιμετώπιση προκλήσεων κατά τη δημιουργία μετρήσιμων δεικτών για τη μέτρηση του κοινωνικού αντίκτυπου υπογραμμίζει το κυρίαρχο ζήτημα των μη τυποποιημένων απαιτήσεων διαχείρισης σε διάφορες αρμοδιότητες και διαδικασίες.

03

Έλλειψη εξειδικευμένου προσωπικού

Οι ΔΑ υπογραμμίζουν συχνά τη σημαντική έλλειψη εξειδικευμένου προσωπικού που να διαθέτει την τεχνογνωσία να πλοηγηθεί στην πολυπλοκότητα των ταμείων της ΕΕ και των κανονισμών τους. Αυτή η έλλειψη αποτελεί μεγάλη πρόκληση για τη διασφάλιση της αποτελεσματικής υλοποίησης και συμμόρφωσης του προγράμματος.

04

Αποτελεσματική παρέμβαση – Πιθανή λύση

Επένδυση στις καταρτίσεις

Οι ΔΑ και οι τοπικές αρχές θα πρέπει να επενδύσουν περισσότερο σε εσωτερικά προγράμματα κατάρτισης για το προσωπικό τους. Αυτή η κατάρτιση θα είναι χρήσιμη προκειμένου να προσφέρει στο προσωπικό επαρκή γνώση πάνω σε συγκεκριμένους τομείς στους οποίους δραστηριοποιείται ώστε να διαθέτει τις κατάλληλες ικανότητες για τη διαχείριση και την αξιολόγηση έργων ή χρηματοδότησης.

Συμμετοχή ΜΚΟ

Μια κοινή πρόκληση των ΔΑ αντιπροσωπεύεται από τη δυσκολία προώθησης κονδυλίων της ΕΕ στις ΜΚΟ και ενθάρρυνσής τους να υποβάλουν αίτηση για προσκλήσεις υποβολής προτάσεων. Παράγοντες όπως η περιορισμένη ικανότητα, τα ανεπαρκή οικονομικά μέσα και η έλλειψη προσωπικού, καθώς και οι υπερβολικά λεπτομερείς προσκλήσεις που στοχεύουν μόνο σε συγκεκριμένα θέματα, έχουν οδηγήσει σε έλλειψη ενθουσιασμού και δέσμευσης των ΜΚΟ, ιδιαίτερα σε μικρότερες περιφέρειες.

05

Αποτελεσματική παρέμβαση – Πιθανή λύση

Ενίσχυση της δέσμευσης των ΜΚΟ μέσω μιας ενισχυμένης επικοινωνιακής στρατηγικής

Αναπτύξτε και εφαρμόστε ένα βελτιωμένο σύστημα επικοινωνίας και διάδοσης που διασφαλίζει ότι οι ΜΚΟ λαμβάνουν έγκαιρες και σχετικές πληροφορίες σχετικά με τις ευκαιρίες χρηματοδότησης της ΕΕ, τον σχεδιασμό προγραμμάτων και τους πιθανούς ρόλους τους. Διοργανώστε τακτικές εκδηλώσεις, εργαστήρια και πλατφόρμες ανταλλαγών που φέρνουν σε επαφή ΜΚΟ, παρόχους κοινωνικών υπηρεσιών, δήμους και σχετικούς ενδιαφερόμενους φορείς. Αυτές οι συγκεντρώσεις διευκολύνουν τη δικτύωση, την ανταλλαγή γνώσεων και τις συζητήσεις σχετικά με ευκαιρίες και προκλήσεις. Βελτιστοποιήστε τις διοικητικές διαδικασίες και τις απαιτήσεις τεκμηρίωσης προκειμένου να ελαχιστοποιήσετε την επιβάρυνση των ΜΚΟ, καθιστώντας πιο ελκυστική τη συμμετοχή τους στη διαδικασία αίτησης χρηματοδότησης.

Εφαρμογή της «ανοιχτής» πρόσκλησης υποβολής προτάσεων

Εφαρμόστε προσκλήσεις υποβολής προτάσεων που θέτουν τους κύριους στόχους που πρέπει να επιτύχουν οι κάτοχοι έργων. Ωστόσο, μια «ανοιχτή» πρόσκληση υποβολής προτάσεων δεν έχει προκαθορισμένα θέματα και είναι ανοιχτή για προτάσεις από οποιονδήποτε τομέα. Αυτή η λύση ενθαρρύνει την καινοτομία και τη δημιουργικότητα των κατόχων έργων και, παράλληλα, επιφέρει λιγότερους περιορισμούς για αυτούς. Επιπροσθέτως, η εν λόγω μέθοδος καταργεί κάθε είδους εμπόδιο που σχετίζεται με τη διαθεσιμότητα κεφαλαίων για ορισμένες ανάγκες.

Βέλτιστη πρακτική

Το 2022, η Πλατφόρμα Διεθνικής Συνεργασίας του ΕΚΤ δημοσίευσε μια [εργαλειοθήκη](#) για την ενίσχυση της κοινωνικής καινοτομίας. Το έγγραφο περιλαμβάνει επίσης έναν οδηγό βήμα προς βήμα για τον τρόπο έναρξης διαλόγου με πιθανούς δικαιούχους. Η εργαλειοθήκη προσδιορίζει διάφορα στάδια που πρέπει να ακολουθήσουν οι τοπικές αρχές και οι ΔΑ προκειμένου να συνεργαστούν με πιθανούς δικαιούχους και περιγράφει διάφορους χρήσιμους πόρους που μπορούν να διευκολύνουν το έργο τους.

Θεσμική ικανότητα

Οι ΔΑ αντιμετωπίζουν μια πολύπλοκη αλληλεπίδραση μεταξύ της θεσμικής ικανότητας και των κανονιστικών απαιτήσεων, επηρεάζοντας σημαντικά την αποτελεσματικότητα του προγράμματος. Συγκεκριμένα, ορισμένες χώρες, ιδιαίτερα εκείνες που βρίσκονται σε λιγότερο ανεπτυγμένες περιοχές, αντιμετωπίζουν συνεχόμενους περιορισμούς που σχετίζονται με την επιχειρησιακή τους ικανότητα. Το σημαντικότερο εμπόδιο στην αποτελεσματικότητα παρουσιάζεται υπό τη μορφή ανεπαρκούς διοικητικής ικανότητας. Η σωρευτική επιβάρυνση των πραγματικών και αντιληπτών διοικητικών πολυπλοκοτήτων, η οποία ορισμένες φορές μπορεί να επιδεινωθεί από κανόνες και απαιτήσεις που επιβάλλονται από εθνικές κυβερνήσεις ή δημόσιες αρχές στα κράτη μέλη της ΕΕ, έχει οδηγήσει σε καθυστερήσεις έργων και αναποτελεσματικότητα κόστους.

Εξισορρόπηση της συνάφειας και της αποτελεσματικότητας

Μια ακόμη αξιοσημείωτη πρόκληση σχετίζεται με το σύστημα παρακολούθησης, το οποίο μπορεί ακούσια να ενθαρρύνει τους δικαιούχους να συμμετάσχουν σε πρακτικές «της αφρόκρεμας» και να θέτουν στόχους σε επίπεδα που μπορεί να είναι υπερβολικά συντηρητικά. Ενώ αυτή η προσέγγιση μπορεί να οδηγήσει σε υψηλότερη μετρούμενη αποτελεσματικότητα, μπορεί επίσης να μειώσει τη συνολική συνάφεια των επιτευχθέντων αποτελεσμάτων.

Ευελιξία κεφαλαίων

Δυσκολία αντίδρασης σε νέες προκλήσεις λόγω των προκαθορισμένων ομάδων-στόχων, δράσεων και ποσών που καθορίζονται στο ρυθμιστικό πλαίσιο που διέπει τα ταμεία της ΕΕ. Αυτή η έλλειψη ευελιξίας εμποδίζει την ικανότητα των ΔΑ να αντιμετωπίζουν αποτελεσματικά τα αναδυόμενα ζητήματα, όπως το αυξημένο κόστος ενέργειας και το κόστος ζωής. Η άκαμπτη δομή του ρυθμιστικού πλαισίου περιορίζει την ικανότητά τους να προσαρμόζουν τα έργα και να ανακατευθύνουν τις ταμειακές ροές όπως απαιτείται.

Αποτελεσματική παρέμβαση – Πιθανή λύση

Δημιουργία μηχανισμού ελαστικότητας με προστατευτικό ρόλο

Δημιουργήστε ένα ειδικό Ταμείο Αντοχής που θα λειτουργεί παράλληλα με τα υπάρχοντα ταμεία της ΕΕ, ειδικά σχεδιασμένο για την αντιμετώπιση απρόβλεπτων προκλήσεων και κρίσεων. Αναπτύξτε έναν μηχανισμό αντιμετώπισης κρίσεων στο πλαίσιο του Ταμείου Αντοχής που να επιτρέπει στις ΔΑ να έχουν γρήγορη πρόσβαση στη χρηματοδότηση όταν αντιμετωπίζουν απροσδόκητες προκλήσεις, όπως αυξήσεις τιμών ενέργειας ή αυξήσεις κόστους ζωής.

Εσωτερικά εμπόδια επικοινωνίας

Οι ΔΑ αντιμετωπίζουν δυσκολίες όσον αφορά τη διασφάλιση της ομαλής και αποτελεσματικής επικοινωνίας πληροφοριών και αποφάσεων από το επίπεδο της ΕΕ στο εθνικό επίπεδο. Επιπροσθέτως, υπάρχουν προκλήσεις στη μετάδοση των εν λόγω πληροφοριών από το εθνικό (υπουργικό) επίπεδο στο περιφερειακό.

Απλοποιημένες επιλογές κόστους

Οι ΔΑ αντιμετωπίζουν την πρόκληση της εξεύρεσης ισορροπίας μεταξύ της απλοποίησης των επιλογών κόστους και της προσαρμογής τους ώστε να ανταποκρίνονται στις ειδικές απαιτήσεις των μεμονωμένων δικαιούχων.

Αποτελεσματική παρέμβαση – Πιθανή λύση

Εργαλειοθήκη για τον προϋπολογισμό της ΕΕ και τις ΑΕΚ

Το έργο Helpdesk έχει δημιουργήσει μια [εργαλειοθήκη για τη διευκόλυνση και τη διαχείριση των κονδυλίων της ΕΕ](#). Μια συγκεκριμένη ενότητα είναι αφιερωμένη στον προϋπολογισμό έργου. Αυτό το εργαλείο παρέχει συστάσεις στις ΔΑ για τις Απλοποιημένες Επιλογές Κόστους (ΑΕΚ) με βάση τα σχόλια από τους δικαιούχους του κοινωνικού τομέα.

Συντονισμός μεταξύ των τμημάτων

Αυξανόμενες δυσκολίες στον συντονισμό διαφορετικών δράσεων και προτεραιοτήτων μεταξύ των τμημάτων. Ορισμένες φορές τα γραφεία που διαχειρίζονται διαφορετικά κονδύλια δεν έχουν επαφές μεταξύ τους και αυτό έχει ως αποτέλεσμα αποκλίσεις στις δράσεις που πρέπει να αναπτυχθούν (ήτοι, δαπάνες που για ορισμένα τμήματα δεν είναι αποδεκτές ενώ για άλλα είναι).

11

Εδαφικοποίηση της χρηματοδότησης

Η εδαφικοποίηση των κονδυλίων της ΕΕ είναι συνήθως ανεπαρκής. Τα περισσότερα κονδύλια της ΕΕ απορροφώνται από περιφέρειες που τείνουν να τα χρησιμοποιούν για δικά τους έργα ή για μεγάλους κατόχους έργων. Αυτή η κατάσταση οδηγεί σε έλλειψη κεφαλαίων αφιερωμένων σε μικρότερους κατόχους έργων. Αυτό οδηγεί στον κίνδυνο συγκέντρωσης κεφαλαίων σε μεγαλύτερες περιφέρειες και στο ότι δεν διοχετεύονται από τις ΔΑ στους ενδιάμεσους φορείς και από το περιφερειακό επίπεδο στο τοπικό επίπεδο.

12

Αποτελεσματική παρέμβαση – Πιθανή λύση

Ενίσχυση της εδαφικοποίησης του συστήματος διαχείρισης των ευρωπαϊκών κονδυλίων

Αυτή η πρόταση συνίσταται στον πολλαπλασιασμό των τοπικών κέντρων ενημέρωσης των ΔΑ στις τοπικές περιοχές και στην παροχή αυτών των κέντρων ενημέρωσης με κονδύλια της ΕΕ. Στη συνέχεια, τα τοπικά κέντρα ενημέρωσης –τα οποία έχουν μεγαλύτερη επίγνωση των ειδικών συμφερόντων της επικράτειάς τους– θα εφαρμόσουν τη δική τους πρόσκληση υποβολής προτάσεων σύμφωνα με τις δικές τους ανάγκες. Αυτό το σύστημα υπάρχει ήδη, ιδίως μέσω των ενδιάμεσων φορέων του ΕΚΤ+ στη Γαλλία, οι οποίοι υλοποιούν τη δική τους πρόσκληση υποβολής προτάσεων για λογαριασμό του γαλλικού κράτους. Ωστόσο, η εδαφικοποίηση των κονδυλίων της ΕΕ παραμένει ανεπαρκής, με αποτέλεσμα την έλλειψη κεφαλαίων αφιερωμένων σε μικρότερους κατόχους έργων.

Εφαρμογή της προσέγγισης εκ των κάτω προς τα άνω

Κατά την προετοιμασία έργων που συνδέονται με πλαίσια πολιτικής σε επίπεδο ΕΕ (όπως η ευρωπαϊκή στρατηγική για τους παρόχους υπηρεσιών φροντίδας ή το πρόγραμμα «Ευρωπαϊκή εγγύηση για τα παιδιά») είναι δύσκολο για τη ΔΑ και τους παρόχους/δικαιούχους κοινωνικών υπηρεσιών να οργανώσουν μια προσέγγιση εκ των κάτω προς τα άνω, καθώς οι επιλέξιμες δράσεις, κατά κανόνα, προγραμματίζονται από τα αρμόδια υπουργεία σε εθνικό επίπεδο.

13

Πολιτικοποίηση της χρηματοδότησης

Κατά τη σύνταξη και την υλοποίηση ΕΠ, οι ΔΑ πρέπει να ακολουθούν τις εθνικές και ευρωπαϊκές στρατηγικές. Στη συνέχεια, θα πρέπει να επικεντρώνονται σε συγκεκριμένες προτεραιότητες που ορισμένες φορές καθορίζονται από πολιτικές ατζέντες με αποτέλεσμα την έλλειψη κεφαλαίων για τομείς που θεωρούνται «κλιγότερο σχετικοί». Αυτό οδηγεί σε ανισότητες χρηματοδότησης ως προς τις θεματικές.

14

Ανεπαρκής ικανότητα για συνέργειες κεφαλαίων

Η έρευνα που πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του έργου επιβεβαίωσε την έλλειψη τεχνογνωσίας σχετικά με τον καλύτερο τρόπο χρήσης των υφιστάμενων συνεργειών και συμπληρωματικότητας χρηματοδότησης από διαφορετικά ταμεία της ΕΕ, π.χ. συνδυάζοντας χρήματα από το ΕΚΤ+ και το ΕΤΠΑ για την ψηφιοποίηση ή τον οικολογικό χαρακτήρα των κοινωνικών υπηρεσιών.

15

Αποτελεσματική παρέμβαση – Πιθανή λύση

Εστίαση σε ολοκληρωμένες προσεγγίσεις και μεταφορά εμπειριών

Απαιτείται μεγαλύτερη εστίαση (που περιλαμβάνεται ήδη στα ΕΠ) σε μια ολοκληρωμένη προσέγγιση για την παροχή κοινωνικών υπηρεσιών, π.χ. στον τομέα της έλλειψης στέγης που συνδέει τη στέγαση, την υγεία και την απασχόληση και τις υπηρεσίες κατάρτισης.

Επιπλέον, η οργάνωση μεταφοράς εμπειριών σχετικά με την καινοτόμο χρήση των κονδυλίων της ΕΕ από τη μια ομάδα στην άλλη μπορεί να έχει θετικό αντίκτυπο. Π.χ., από προγράμματα για την υποστήριξη και την κοινωνική ένταξη και την ένταξη στην αγορά εργασίας των Ρομά σε άστεγους ή αιτούντες άσυλο.

4.4 Πρακτικές ανάγκες για τις διαχειριστικές αρχές και τους παρόχους κοινωνικών υπηρεσιών ως προς τη χρήση των ταμείων της ΕΕ για αποτελεσματικές παρεμβάσεις

Αυτή η ενότητα περιγράφει τις κύριες ανάγκες και τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν επί του παρόντος οι ΔΑ και οι πάροχοι υπηρεσιών κατά τη διευθέτηση και τη διαχείριση κονδυλίων της ΕΕ (ιδίως από το ΕΚΤ+ και το ΕΤΠΑ). Πραγματοποιήθηκε μια εις βάθος ανάλυση για πέντε χώρες: Βέλγιο, Τσεχική Δημοκρατία, Ιταλία, Ισπανία και Σουηδία. Αναφέρονται επίσης περαιτέρω αποδεικτικά στοιχεία, καθώς τα δεδομένα που συλλέχθηκαν στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων του έργου Helpdesk καλύπτουν και τα 27 κράτη μέλη.

Τα αποτελέσματα της ανάλυσης είναι πολύ σημαντικά για την αξιολόγηση της τρέχουσας κατάστασης γύρω από την προσέγγιση του ΕΚΤ+ και του ΕΤΠΑ.

Κοινωνικές υπηρεσίες

ΔΑ

ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΕ ΔΕΔΟΜΕΝΑ

Οι κοινωνικές υπηρεσίες απαιτούν πιο έγκαιρη πρόσβαση σε δεδομένα, π.χ. αριθμός ατόμων που χρειάζονται πρόσβαση σε υπηρεσίες. Πράγμα το οποίο είναι απαραίτητο για τη δημιουργία ισχυρών αποδεικτικών στοιχείων σχετικά με τα αποτελέσματα και τις επιπτώσεις των παρεμβάσεων που χρηματοδοτούνται από το ΕΚΤ+ και το ΕΤΠΑ. Η απουσία πλήρων ή καθυστερημένων δεδομένων, το οποίο ένα κοινό ζήτημα, εμποδίζει τη δυνατότητα διεξαγωγής ενδελεχών αναλύσεων κόστους-αποτελεσματικότητας.

Οι ΔΑ απαιτούν μια πιο προσαρμόσιμη προσέγγιση για να δικαιολογούν αποφάσεις με επίσημα δεδομένα, ευθυγραμμίζοντάς τες με τις μοναδικές ανάγκες των ατόμων που υποστηρίζονται από έργα που χρηματοδοτούνται από το ΕΚΤ κατά τον σχεδιασμό των ΕΠ και των έργων. Η χρήση δεδομένων είναι υψίστης σημασίας για την άσκηση επιρροής στις στρατηγικές αποφάσεις.

ΟΜΑΔΕΣ- ΣΤΟΧΟΙ & ΑΝΑΓΚΕΣ

Οι κοινωνικές υπηρεσίες χρειάζονται απλοποιημένες προσεγγίσεις για τον καθορισμό των ομάδων-στόχων κατά το στάδιο του σχεδιασμού, επιτυγχάνοντας παράλληλα μια ισορροπία μεταξύ συνάφειας και αποτελεσματικότητας. Παραμένει προφανές ότι οι δραστηριότητες του ΕΚΤ αντιμετωπίζουν προκλήσεις όσον αφορά τη συνεπή προσέγγιση και αντιμετώπιση των ειδικών αναγκών ορισμένων ομάδων-στόχων, ιδιαίτερα εκείνων που βρίσκονται σε μειονεκτική θέση.

Η ευθυγράμμιση των λειτουργιών με τις ανάγκες της ομάδας-στόχου δεν χρειάζεται να πραγματοποιείται αποκλειστικά κατά το στάδιο του επιχειρησιακού προγράμματος. Ορισμένα επιχειρησιακά προγράμματα βρήκαν ευελιξία υιοθετώντας αρχικά έναν ευρύ ορισμό των ομάδων-στόχων κατά τη φάση σχεδιασμού, ο οποίος μπορεί στη συνέχεια να βελτιωθεί και να περιοριστεί κατά τη φάση υλοποίησης.

ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΣΧΕΣΗ & ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ

Οι διατομεακές εταιρικές σχέσεις, οι οποίες αντιμετωπίζουν τις διάφορες βαθύτερες αιτίες του κοινωνικού αποκλεισμού και των διακρίσεων, μπορούν να διευκολύνουν την ολιστική πρόοδο των ευάλωτων ομάδων προς την κοινωνική ένταξη. Επιπλέον, η δημιουργία εταιρικών σχέσεων χωρίς αποκλεισμούς και η υιοθέτηση ολοκληρωμένων στρατηγικών προσέγγισης έχουν τη δυνατότητα να καταστήσουν τα έργα πιο συναφή και να ενισχύσουν την αποτελεσματικότητα των προσπαθειών πρόσληψης συμμετεχόντων.

Η ενισχυμένη συνεργασία μεταξύ των Γενικών Διευθύνσεων (ΓΔ) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σε επίπεδο ΕΕ και των υπουργείων και των υπηρεσιών σε εθνικό επίπεδο είναι απαραίτητη για τη μεγιστοποίηση της αποτελεσματικότητας της παροχής στήριξης του ΕΚΤ+ και του ΕΤΠΑ.

ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Οι ΔΑ πρέπει να ενισχύσουν τις επικοινωνιακές τους στρατηγικές για να καταστήσουν τα ΕΠ και τις ευκαιρίες χορήγησης πιο προσιτά και κατανοητά σε ένα ευρύ φάσμα ενδιαφερομένων. Αυτό περιλαμβάνει τη δέσμευση με εκπροσώπους από βασικούς τομείς όπως η υγεία, η εκπαίδευση και οι κοινωνικές υπηρεσίες, καθώς και η ενεργός συμμετοχή εκπροσώπων από μειονεκτούσες ομάδες.

Οι ΔΑ αναγνωρίζουν την επιτακτική ανάγκη να επενδύσουν σε προσπάθειες που στοχεύουν στην προσέλκυση νέων δικαιούχων. Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να στρέφεται και εντατικές προσπάθειες πρέπει να γίνονται προς τους μικρούς και τοπικούς οργανισμούς. Οι πρωτοβουλίες που σχετίζονται με την ευαισθητοποίηση και την ανάπτυξη ικανοτήτων διαδραματίζουν κεντρικό ρόλο στην προώθηση της χρήσης των κονδυλίων της ΕΕ για τη στήριξη της κοινωνικής ένταξης, ιδίως μεταξύ αυτών των μικρότερων οντοτήτων με βάση την κοινότητα.

ΑΠΛΟΠΟΙΗΣΗ

Οι κοινωνικές υπηρεσίες εκφράζουν την ανάγκη απλοποίησης των κανόνων, οι οποίοι θεωρούνται υπερβολικά άκαμπτοι, περίπλοκοι και σύνθετοι, με αποτέλεσμα μια σημαντική διοικητική επιβάρυνση όσον αφορά την τεκμηρίωση των δαπανών των έργων. Επιπροσθέτως, υπάρχει σημαντική ανάγκη για περισσότερη υποστήριξη από τον χρηματοδότη, η οποία είναι ζωτικής σημασίας για επιτυχείς διαδικασίες υποβολής αιτήσεων.

Οι ΔΑ αναγνωρίζουν την επιτακτική ανάγκη για εξορθολογισμό και εφαρμογή απλουστευμένων διαδικασιών. Η πολυπλοκότητα των υφιστάμενων διοικητικών διαδικασιών αποτελεί συχνά σημαντική πρόκληση. Για να ενισχύσουν την αποδοτικότητα και την αποτελεσματικότητα, οι ΔΑ επιδιώκουν την ενσωμάτωση πιο απλών και βελτιστοποιημένων μηχανισμών, όπως οι ΑΕΚ, για την απλοποίηση της διαχείρισης έργων και τη μείωση του διοικητικού φόρτου.

ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΙ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ

Οι βελτιώσεις στη μέτρηση της αποτελεσματικότητας των προγραμμάτων του ΕΚΤ+ και του ΕΤΠΑ είναι ουσιαστικές. Υπάρχει ανάγκη για μηχανισμούς παρακολούθησης που να μπορούν να συλλάβουν και να μετρήσουν πληρέστερα την απόδοση των προγραμμάτων.

Οι ΔΑ αναγνωρίζουν την ανάγκη αντιμετώπισης του ζητήματος απλοποίησης υποβολής εκθέσεων και την ανάγκη ύπαρξης ποιοτικών δεικτών. Για να διευκολυνθούν πιο ολοκληρωμένες αξιολογήσεις στο μέλλον, υπάρχει έντονη επιθυμία να απλοποιηθούν τα ήπια αποτελέσματα και τα μακροπρόθεσμα αποτελέσματα σε μεγαλύτερο βαθμό.

ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΤΗΣ ΕΕ

Οι κοινωνικές υπηρεσίες εκφράζουν την ανάγκη υπέρβασης των πολιτικών της ΕΕ και των εθνικών για τον επιτόπιο εντοπισμό των αναγκών. Το πλαίσιο πολιτικής είναι απαραίτητο για την οπτικοποίηση της συνολικής εικόνας, χρειάζεται ωστόσο μια διεξοδική επιτόπια αξιολόγηση των αναγκών.

Δίνεται μεγάλη έμφαση στη σημασία του εντακτικού συντονισμού μεταξύ των πολιτικών της ΕΕ, των εθνικών ρυθμιστικών πλαισίων και της διαδικασίας προγραμματισμού για την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των παρεμβάσεων για την υποστήριξη της ανθεκτικότητας και των λειτουργιών των κοινωνικών υπηρεσιών. Αυτό υπογραμμίζει επίσης την ανάγκη να δοθεί στις διαχειριστικές αρχές η ευελιξία να προσαρμόζουν τις προτεραιότητές τους ως απάντηση στις εξελισσόμενες ανάγκες και προκλήσεις στις τοπικές περιοχές.

ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΙΚΑΝΟΤΗΤΩΝ

Οι κοινωνικές υπηρεσίες εκφράζουν την ανάγκη για συνεισφορά στην ανάπτυξη ικανοτήτων μέσω κονδυλίων που διατίθενται σε τομεακά και περιφερειακά προγράμματα. Επιπροσθέτως, υπογραμμίζεται πώς ο ρόλος των κοινωνικών εταίρων, των υπερκείμενων οργανώσεων και των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών μπορεί να είναι σημαντικός για τον σκοπό αυτό.

Η θεσμική ικανότητα, σε όλα τα επίπεδα εφαρμογής, αλλά και οι κανονιστικές απαιτήσεις, σχετίζονται και επηρεάζουν σε μεγάλο βαθμό την αποτελεσματικότητα. Θα μπορούσε να παρασχεθεί περισσότερη ανάπτυξη ικανοτήτων για το προσωπικό των ΔΑ, τους βασικούς εθνικούς/περιφερειακούς φορείς και δικαιούχους εκπαίδευσης και κατάρτισης προκειμένου να διασφαλιστεί ότι η διαχείριση και η μέτρηση του κοινωνικού αντίκτυπου των κεφαλαίων είναι αποτελεσματική και αποδοτική, οδηγώντας σε βελτιωμένη υλοποίηση.

ΔΙΑΔΟΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

Υπάρχει επιτακτική ανάγκη για πιο αποτελεσματική διάδοση των αποτελεσμάτων και των επακόλουθων του έργου. Είναι απαραίτητο να διασφαλιστεί ότι οι πολύτιμες γνώσεις και τα επιτεύγματα από έργα κοινωνικών υπηρεσιών κοινοποιούνται ευρέως, και ότι κοινοποιούνται στους σχετικούς ενδιαφερόμενους φορείς και στην ευρύτερη κοινότητα. Αυτό όχι μόνο θα διευκολύνει την ανταλλαγή γνώσεων αλλά θα ενισχύσει και τον αντίκτυπο και την προβολή των πρωτοβουλιών.

Ανάγκη για βελτιωμένη διάδοση των αποτελεσμάτων του έργου και ανάπτυξη μιας περισσότερο αποτελεσματικής στρατηγικής προσέγγισης. Είναι σημαντικό να διασφαλιστεί ότι τα πολύτιμα επακόλουθα και τα διδάγματα από τα χρηματοδοτούμενα προγράμματα και οι ευκαιρίες χρηματοδότησης κοινοποιούνται αποτελεσματικά σε ένα ευρύτερο κοινό, συμπεριλαμβανομένων των ενδιαφερομένων φορέων, των δικαιούχων και του ευρύτερου κοινού.

ΕΥΕΛΙΞΙΑ

Οι κοινωνικές υπηρεσίες αναγνωρίζουν την ανάγκη για μεγαλύτερη ευελιξία στην υλοποίηση έργων και προγραμμάτων. Η ευελιξία είναι ζωτικής σημασίας για την προσαρμογή και την αποτελεσματική ανταπόκριση στις εξελισσόμενες ανάγκες των ευάλωτων πληθυσμών και στην μεταβαλλόμενη κοινωνική δυναμική. Αυτό περιλαμβάνει τη δυνατότητα προσαρμογής των στρατηγικών του έργου, της κατανομής πόρων και των χρονοδιαγραμμάτων όπως απαιτείται για την επίτευξη των καλύτερων αποτελεσμάτων. Από την άλλη, ενώ η ευελιξία είναι απαραίτητη, ορισμένα σημεία πρέπει να παραμείνουν σταθερά, π.χ. οι κανόνες που εφαρμόζουν οι ΔΑ κατά τις φάσεις της συγγραφής.

Ανάγκη για αυξημένη ευελιξία στην κατανομή των κεφαλαίων, επιτρέποντας στις ΔΑ να έχουν πρόσβαση σε περισσότερους «μη κατανομημένους» πόρους προκειμένου να ανταποκρίνονται αποτελεσματικά σε απρόβλεπτες κρίσεις και αναδυόμενες ανάγκες. Αυτή η ενισχυμένη ευελιξία θα εξουσιοδοτήσει τις ΔΑ να αντιμετωπίζουν γρήγορα πειστικά ζητήματα και να κατανέμουν πόρους όπου απαιτούνται πιο επείγοντως, διασφαλίζοντας μια περισσότερο ευέλικτη και ανταποκρινόμενη προσέγγιση στη διαχείριση κρίσεων.

4.5 Οριζόντιες/Διατομεακές πτυχές

Ποιες είναι οι βασικές διατομεακές ανάγκες στον τομέα των κοινωνικών υπηρεσιών;

Τα ταμεία της ΕΕ, όπως το ΕΚΤ+ και το ΕΤΠΑ, μαζί με άλλα ταμεία της ΕΕ και εθνικά προγράμματα οικονομικής στήριξης, μπορούν να χρησιμοποιηθούν όχι μόνο για την υποστήριξη της δοκιμής και της επέκτασης καινοτόμων μοντέλων οργάνωσης, υλοποίησης και χρηματοδότησης κοινωνικών υπηρεσιών, αλλά και για την ευθυγράμμιση με τις έννοιες και τις προσεγγίσεις που περιγράφονται παρακάτω (Σχήμα 6). Αυτές αφορούν συγκεκριμένους υποτομείς⁷ κοινωνικών υπηρεσιών. Είναι επίσης διαθέσιμα για την ανάπτυξη, τη δοκιμή και την ανάπτυξη προκλήσεων κοινών σε όλους τους υποτομείς, παρόλο που η σχετική σημασία τους μπορεί να διαφέρει από υποτομέα σε υποτομέα. Με βάση την υπάρχουσα έρευνα και τις πληροφορίες που συλλέγονται μέσω διαφορετικών καναλιών στο πλαίσιο του έργου Helpdesk Κοινωνικών Υπηρεσιών, παραθέτουμε παρακάτω τις πιο σχετικές διατομεακές ανάγκες:

⁷ Στο πλαίσιο των κοινωνικών υπηρεσιών, οι «υποτομείς» αναφέρονται σε συγκεκριμένες κατηγορίες ή τμήματα εντός του ευρύτερου τομέα των κοινωνικών υπηρεσιών. Αυτές οι κατηγορίες μπορεί να βασίζονται σε διαφορετικά κριτήρια, όπως το είδος της παρεχόμενης υπηρεσίας, ο πληθυσμός-στόχος ή η συγκεκριμένη περιοχή εστίασης. Για παράδειγμα, στον ευρύτερο τομέα των κοινωνικών υπηρεσιών, οι υποτομείς θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν προσωπικές κοινωνικές υπηρεσίες, υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης, υπηρεσίες εκπαίδευσης, στεγαστική βοήθεια, υποστήριξη στην απασχόληση και άλλα. Κάθε υποτομέας ασχολείται με μια συγκεκριμένη πτυχή ή τομέα των κοινωνικών υπηρεσιών και η χρηματοδότηση ή οι πρωτοβουλίες μπορούν να προσαρμοστούν για την αντιμετώπιση των μοναδικών αναγκών και προκλήσεων κάθε υποτομέα.

ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ

- Αποτελεσματικές στρατηγικές και μέτρα στρατολόγησης και διατήρησης
- Δημιουργία και διατήρηση ενός καλά καταρτισμένου και επαρκούς εργατικού δυναμικού στις κοινωνικές υπηρεσίες
- Αρχική και συνεχής εκπαίδευση και κατάρτιση προκειμένου οι σημερινοί και μελλοντικοί εργαζόμενοι στις κοινωνικές υπηρεσίες να αποκτήσουν τις απαραίτητες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες, επίσης μέσω της αναβάθμισης των δεξιοτήτων.

ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

Παροχή υποστήριξης για την ανάπτυξη αρχών ποιότητας (όπως διαθεσιμότητα, προσβασιμότητα, οικονομική προσιτότητα, προσωποκεντρικότητα, ενσωμάτωση υπηρεσιών, σεβασμός των δικαιωμάτων των χρηστών, συμμετοχή, ενδυνάμωση, εταιρική σχέση, μη διάκριση) και για την ανάπτυξη, εφαρμογή και βελτίωση της διασφάλισης συστημάτων/μηχανισμών/διαδικασιών.

ΨΗΦΙΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΤΠΕ

Αυτό καλύπτει πτυχές όπως η ανανέωση ή η αναβάθμιση του υλισμικού για την παροχή κοινωνικών υπηρεσιών, η χρήση νέων εφαρμογών (π.χ. να επιτρέπεται στους δικαιούχους να διατηρούν την ανεξαρτησία και την ευημερία τους, η μείωση του κοινωνικού αποκλεισμού, κ.λπ., η βελτίωση της οργάνωσης της εργασίας ή η παροχή συσκευών προστασίας στους υπαλλήλους κοινωνικών υπηρεσιών που εργάζονται σε νοικοκυριά χρηστών σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης) και η κατάρτιση του προσωπικού και των χρηστών.

ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΥΠΟΔΟΜΩΝ

Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει κλιματικά ουδέτερες επενδύσεις σε νέα κτήρια ή ανακαίνιση υφιστάμενων κτηρίων (σύμφωνα με την αρχή του μη διαχωρισμού), την ανακαίνιση ή τις κλιματικά ουδέτερες προσαρμογές συστημάτων θέρμανσης και ψύξης και τον μετασχηματισμό της υποδομής κινητικότητας ή μεταφοράς που απαιτούνται για την παροχή υπηρεσιών.

Σχήμα 6 – Βασικές διατομεακές ανάγκες στις κοινωνικές υπηρεσίες

Διερεύνηση εννοιών για αποτελεσματικά μοντέλα οργάνωσης, υλοποίησης και χρηματοδότησης στις κοινωνικές υπηρεσίες

Τα ταμεία της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων των ΕΚΤ+ και ΕΤΠΑ, έχουν σχεδιαστεί για να υποστηρίξουν την πιλοτική εφαρμογή και/ή την κλιμάκωση νέων μοντέλων οργάνωσης, υλοποίησης και χρηματοδότησης κοινωνικών υπηρεσιών που αντικατοπτρίζουν έννοιες και προσεγγίσεις, όπως αυτές που παρατίθενται παρακάτω, για την υλοποίηση της κοινωνικής καινοτομίας (βλ. κεφάλαιο 5) σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ και για την παροχή στοιχείων που υποστηρίζουν τις πολιτικές και τις κανονιστικές μεταρρυθμίσεις. Παρακάτω παραθέτουμε εκείνες τις έννοιες ή προσεγγίσεις που προσδιορίζονται ως πιο σχετικές από το έργο Helpdesk Κοινωνικών Υπηρεσιών. Πολλές από αυτές χρησιμοποιούνται στον τομέα της φροντίδας και της υποστήριξης ατόμων με αναπηρίες, άλλες στον τομέα της φροντίδας και της υποστήριξης ηλικιωμένων, άλλες στον τομέα της ένταξης στην αγορά εργασίας μειονεκτούντων ή περιθωριοποιημένων ατόμων και το τελευταίο σημείο στον τομέα της έλλειψης στέγης/οικονομικά προσιτής στέγασης/κοινωνικής στέγασης:

Σχήμα 7 – Σχετικές έννοιες, δικαιώματα, αρχές ή προσεγγίσεις για αποτελεσματικά μοντέλα οργάνωσης υπηρεσιών.

Ποια είναι τα σχετικά πλαίσια πολιτικής σε επίπεδο ΕΕ για τις κοινωνικές υπηρεσίες;
 Λαμβάνοντας υπόψη τους υποτομείς κοινωνικών υπηρεσιών στους οποίους εστιάζει το έργο Helpdesk Κοινωνικών Υπηρεσιών, αλλά και τον ευρύτερο τομέα των κοινωνικών υπηρεσιών (που καλύπτει, π.χ., επίσης ζητήματα όπως η οικονομικά προσιτή στέγαση, η κοινωνική στέγαση, η μετανάστευση, οι πρόσφυγες και οι αιτούντες άσυλο ή η ψυχική υγεία) και του οικοσυστήματος της κοινωνικής οικονομίας, ο παρακάτω κατάλογος αντικατοπτρίζει εκείνα τα πλαίσια πολιτικής σε επίπεδο ΕΕ που διαμορφώνουν τις σχετικές πολιτικές σε επίπεδο ΕΕ και τη χρήση του ΕΚΤ+ και του ΕΤΠΑ.

Σχήμα 8 - Σχετικά πλαίσια πολιτικής για κοινωνικές υπηρεσίες σε επίπεδο ΕΕ.

Αυτά τα πλαίσια πολιτικής⁸ είτε περιέχουν και/ή προωθούν γενικές αρχές που διατυπώνονται στον Ευρωπαϊκό Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων – όπως «εκπαίδευση, κατάρτιση και δια βίου μάθηση» (1.), «ενεργή υποστήριξη στην απασχόληση» (4.), «παιδική φροντίδα και υποστήριξη σε παιδιά» (11.),

⁸ Πέρα από τα πλαίσια πολιτικής που αναφέρονται παραπάνω, αξίζει να σημειωθεί ότι υπάρχουν και άλλα πλαίσια σχετικά με τη χρήση των ταμείων της ΕΕ σε συγκεκριμένους υποτομείς κοινωνικών υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένων του ΕΚΤ+ και του ΕΤΠΑ, τα οποία θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη. Οι εταίροι του έργου προσδιόρισαν πέντε διαφορετικά «μέσα»: 1) θεματικές πρωτοβουλίες ή διαδικασίες που αποτελούν μέρος ευρύτερων στρατηγικών πολιτικής, π.χ. το «Πακέτο Απασχόλησης για Άτομα με Αναπηρία» ως μέρος της Στρατηγικής για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία 2021-2030 («Ένωση Ισότητας») ή η «Ευρωπαϊκή Στρατηγική Απασχόλησης» ως μέρος του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, 2) σχέδια δράσης σε επίπεδο ΕΕ, όπως το «Σχέδιο Δράσης για την Ένταξη των Υψηλών Τρίτων Χωρών», 3) στρατηγικές εταιρικές σχέσεις σε επίπεδο ΕΕ, όπως η «Ευρωπαϊκή Σύμπραξη Καινοτομίας για την Ενεργό και Υγιή Γήρανση» ή η «Μεταβατική οδός για την εγγύτητα και την κοινωνική οικονομία» που καθορίζει 7 τομείς δράσης –και επομένως επενδυτικούς τομείς εν μέρει σχετικούς και με τους παρόχους κοινωνικών υπηρεσιών– για την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση στο πλαίσιο του Σχεδίου Δράσης για την Κοινωνική Οικονομία, 4) πρωτοβουλίες που υλοποιούνται με τη χρήση του ΕΚΤ+, όπως η ALMA (από τα αρχικά των λέξεων «Aim, Learn, Master, Achieve», δηλαδή στοχεύω, μαθαίνω, κατακτώ, επιτυγχάνω) για τη βελτίωση των πιθανοτήτων των νέων ηλικίας 18-29 ετών που δεν βρίσκονται σε απασχόληση, εκπαίδευση ή κατάρτιση και βρίσκονται σε μειονεκτική θέση ως προς τις πιθανότητες πρόσβασης στην εργασία ή σε κατάρτιση για ατομικούς ή διαρθρωτικούς λόγους, και 5) κόμβοι πληροφόρησης και επικοινωνίας πολλών και διαφόρων ενδιαφερόμενων φορέων, όπως «Ενεργός και Υγιής Διαβίωση στον Ψηφιακό Κόσμο». Επιπλέον, τα πλαίσια που αναφέρονται παραπάνω και στο κείμενο θα πρέπει να είναι σύμφωνα με τον Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων.

«κοινωνική προστασία» (12.), «γήρας και συντάξεις» (15.), «συμπερίληψη ατόμων με αναπηρία» (17.), «μακροχρόνια μέριμνα» (18.) ή «στέγαση και βοήθεια για τους άστεγους» (19.).

Ή καλούν τα ΚΜ της ΕΕ, τα διάφορα επίπεδα διακυβέρνησης, τους αρμόδιους δημόσιους φορείς και τους παρόχους κοινωνικών υπηρεσιών να κάνουν χρήση των νέων μοντέλων οργάνωσης, υλοποίησης και χρηματοδότησης κοινωνικών υπηρεσιών, όπως αυτές οι έννοιες και προσεγγίσεις που παρατίθενται στο παραπάνω σχήμα, κυρίως μέσω της χρήσης του ΕΚΤ+ και του ΕΤΠΑ.

Στρατηγική της ΕΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού (2021)

Κάνει κάλεσμα για την καταπολέμηση της παιδικής φτώχειας και την προώθηση των ίσων ευκαιριών, τη διασφάλιση του δικαιώματος στην υγιεινοοικονομική περίθαλψη για όλα τα παιδιά και την οικοδόμηση μιας χωρίς αποκλεισμούς ποιοτικής εκπαίδευσης.

Στρατηγική για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία 2021- 2030 (2021)

Στοχεύει στη διασφάλιση, σε κάθε ΚΜ της ΕΕ, μεταξύ άλλων, της ανάπτυξης της ανεξάρτητης διαβίωσης, της ενίσχυσης των υπηρεσιών με βάση την κοινότητα, της πρόσβασης σε ποιοτικές και βιώσιμες θέσεις εργασίας και της πρόσβασης στην εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς και στην επαγγελματική κατάρτιση (συστήματα).

Ευρωπαϊκή Πλατφόρμα για την Καταπολέμηση της Έλλειψης Στέγης (2021)

Σκοπεύει να υποστηρίξει τις ενισχυμένες και συντονισμένες προσπάθειες όλων των σχετικών ενδιαφερομένων φορέων στα ΚΜ της ΕΕ για την καταπολέμηση της έλλειψης στέγης ενισχύοντας την πρόληψη και εφαρμόζοντας ολοκληρωμένες προσεγγίσεις που βασίζονται στη στέγαση και οι οποίες επιδιώκουν τον τερματισμό της έλλειψης στέγης.

Ευρωπαϊκή εγγύηση για τα παιδιά (2021)

Στοχεύει στη θέσπιση, σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ, ρυθμιστικών πλαισίων και πολιτικών που μπορούν να διασφαλίσουν δωρεάν και αποτελεσματική πρόσβαση για άπορα παιδιά στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα, στην εκπαίδευση και στις σχολικές δραστηριότητες, καθώς και αποτελεσματική πρόσβαση για άπορα παιδιά στην υγιεινή διατροφή και σε επαρκή στέγαση.

Ευρωπαϊκή Στρατηγική για τους Παρόχους Υπηρεσιών Φροντίδας (2022)

Στοχεύει στη βελτίωση της διαθεσιμότητας, της προσβασιμότητας, της οικονομικής προσιτότητας και της ποιότητας των υπηρεσιών φροντίδας, στη μετάβαση από την ιδρυματική φροντίδα στην κατ' οίκον περίθαλψη και σε υπηρεσίες με βάση την κοινότητα, στη στροφή προς την προσωποκεντρική ολοκληρωμένη φροντίδα, σε καλύτερες ψηφιακές δεξιότητες καθώς και σε βελτιωμένες συνθήκες εργασίας και καλύτερη πρόσβαση σε ευκαιρίες αναβάθμισης δεξιοτήτων και επανεκπαίδευσης.

Σχήμα 9 – Επισκόπηση πλαισίων πολιτικής.

5. Πώς πραγματοποιείται η κοινωνική καινοτομία με το ΕΚΤ+ και το ΕΤΠΑ

Τι είναι η κοινωνική καινοτομία;

Όπως ορίζεται στον κανονισμό (ΕΕ) 2021/1057 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Ιουνίου 2021, για την ίδρυση του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου+ (ΕΚΤ+) και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1296/2013, «κοινωνική καινοτομία» σημαίνει μια δραστηριότητα η οποία είναι κοινωνική τόσο ως προς τους σκοπούς της όσο και ως προς τα μέσα της, και ειδικότερα μια δραστηριότητα που σχετίζεται με την ανάπτυξη και την εφαρμογή νέων ιδεών σχετικά με προϊόντα, υπηρεσίες, πρακτικές και μοντέλα η οποία ανταποκρίνονται ταυτόχρονα στις κοινωνικές ανάγκες και δημιουργεί νέες κοινωνικές σχέσεις ή συνεργασίες μεταξύ δημόσιων οργανισμών, οργανισμών της κοινωνίας των πολιτών ή ιδιωτικών οργανισμών, ωφελώντας έτσι την κοινωνία και ενισχύοντας την ικανότητά της να ενεργεί. Η κοινωνική καινοτομία συχνά καθοδηγείται από την κοινωνική οικονομία.

Επιπλέον, όπως ορίζεται στην έκθεση της Ευρωπαϊκής Ομοσπονδίας Παρόχων Υπηρεσιών για

Ανθρώπους με Αναπηρία (ΕΟΠΥΑΑ) «[Η έννοια της κοινωνικής καινοτομίας στον τομέα της αναπηρίας](#)», η κοινωνική καινοτομία αναφέρεται στον σχεδιασμό και στην εφαρμογή νέων λύσεων σε πιεστικές κοινωνικές

Λαμβάνοντας κοινά στοιχεία ορισμών για την κοινωνική καινοτομία όπως παρέχονται από την ΕΚ (βλ. παραπάνω) και όπως παρουσιάζεται στην έκθεση της ΕΟΠΥΑΑ «[Η έννοια της κοινωνικής καινοτομίας στον τομέα της αναπηρίας](#)», είναι εφικτό, για τους σκοπούς της παρούσας τεχνικής καθοδήγησης, να επισημανθούν τα ακόλουθα βασικά χαρακτηριστικά:

- 1) Ανάπτυξη και υλοποίηση νέων ιδεών για προϊόντα, υπηρεσίες, πρακτικές και μοντέλα που ανταποκρίνονται ταυτόχρονα στις κοινωνικές ανάγκες και δημιουργούν νέες κοινωνικές σχέσεις ή συνεργασίες μεταξύ δημόσιων οργανισμών, οργανισμών της κοινωνίας των πολιτών και ιδιωτικών οργανισμών.
- 2) Οι νέες λύσεις και απαντήσεις στις κοινωνικές ανάγκες και προκλήσεις πρέπει να ωφελούν την κοινωνία και να ενισχύουν την ικανότητά της να ενεργεί αποτελεσματικά και με τρόπο αποδοτικό από πλευράς πόρων.
- 3) Στον τομέα των κοινωνικών υπηρεσιών, τα μέτρα πολιτικής, τα προγράμματα και τα έργα θα πρέπει α) να βελτιώνουν την ευημερία και την ευεξία των ατόμων και των κοινοτήτων, β) να βελτιώνουν την κοινωνική ένταξη όσων χρειάζονται κοινωνική μέριμνα, υποστήριξη, καθοδήγηση και κατάρτιση, γ) να καθοδηγούνται από τις συγκεκριμένες κοινωνικές ανάγκες και δ) να υποστηρίζουν τη συμμετοχή, την ενδυνάμωση και την αυτονομία των χρηστών των υπηρεσιών.

Σύμφωνα με τις εντολές καθηκόντων και τα οράματα των εταίρων της κοινοπραξίας του έργου Helpdesk Κοινωνικών Υπηρεσιών, οι πάροχοι κοινωνικών υπηρεσιών από τον μη κερδοσκοπικό τομέα/τομέα της κοινωνικής οικονομίας⁹:

- 1) Συσπειρώνονται εκ νέου γύρω από τη δέσμευση για την καταπολέμηση των αδικιών που οδηγούν στη φτώχεια και στον αποκλεισμό από την κοινωνία των ανθρώπων που βρίσκονται στις πιο περιθωριοποιημένες και μειονεκτικές καταστάσεις και/ή στην αγορά εργασίας.
- 2) Υπερασπίζονται έναν κόσμο όπου κανείς δεν αποκλείεται και δεν μένει πίσω και όπου όλοι μπορούν να ευδοκιμήσουν και να συμμετέχουν με ουσιαστικό τρόπο στην κοινωνία.
- 3) Εργάζονται για κοινωνίες που εγγυώνται την κοινωνική δικαιοσύνη για όλους τους ανθρώπους και τον κοινωνικό συγκερασμό.
- 4) Δεσμεύονται για δίκαιες και μετασχηματιστικές κοινωνικές αλλαγές σε ολόκληρη την Ευρώπη.
- 5) Στοχεύουν στην παροχή υψηλής ποιότητας, προσβάσιμων, προσιτών και επικεντρωμένων στον χρήστη υπηρεσιών που λειτουργούν με υπεύθυνο, αποδοτικό και αποτελεσματικό τρόπο.
- 6) Στοχεύουν στην οργάνωση των υπηρεσιών τους με τρόπο που να είναι προσωποκεντρικές, να σέβονται τη διαφορετικότητα και να επιτρέπουν στους ανθρώπους να απολαμβάνουν την αξιοπρέπειά τους και τα ανθρώπινα δικαιώματά τους επί ίσοις όροις, πέρα από την αναπηρία ή οποιονδήποτε άλλο παράγοντα που μπορεί να οδηγήσει σε βλάβες, περιορισμούς ή διακρίσεις.

Προκειμένου να υλοποιηθεί η κοινωνική καινοτομία μέσω της χρηματοδότησης της ΕΕ, ιδίως με τη χρήση του ΕΚΤ+ σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που έχουν τεθεί, το ακόλουθο σύνθημα θα μπορούσε να χρησιμεύσει ως κατευθυντήρια γραμμή για τις ΔΑ και τις κοινωνικές υπηρεσίες προκειμένου να καθοδηγήσει τη σκέψη και τη δράση τους από την οπτική γωνία των χρηστών κοινωνικών υπηρεσιών: «Όλοι θέλουμε να ζούμε στο μέρος που ονομάζουμε σπίτι, με τους ανθρώπους και τα πράγματα που αγαπάμε, σε κοινότητες όπου προσέχουμε ο ένας τον άλλον, κάνοντας τα πράγματα που έχουν σημασία για εμάς».¹⁰

Η επιτυχής καινοτομία στον σχεδιασμό, στις μορφές παροχής και χρηματοδότησης κοινωνικών υπηρεσιών και η υποστήριξη της υιοθέτησης πολλά υποσχόμενης πρακτικής βάσει συγκεκριμένων στοιχείων, επίσης με τη χρήση κονδυλίων του ΕΚΤ+ και του ΕΤΠΑ, μπορούν να επιτευχθούν μέσω διαφόρων στρατηγικών και μηχανισμών. Παραθέτουμε παρακάτω μερικούς τρόπους επίτευξης:

⁹ Λαμβάνονται από τις εντολές καθηκόντων και τα οράματα της Κάριτας Ευρώπης, του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Ενώσεων Γενικού Συμφέροντος (ΕΣΕΓΣ), της ΕΟΠΥΑΑ και του δικτύου Eurodiaconia.

¹⁰ Social Care future, *Social Care Future Motto* (<https://socialcarefuture.org.uk>)

01

ΔΑ, ΕΚ

Χρηματοδότηση και κίνητρα καινοτομίας

Διαθέστε ένα μέρος των κονδυλίων του ΕΚΤ+ και του ΕΤΠΑ ειδικά για **καινοτόμα έργα κοινωνικών υπηρεσιών**. Προσφέρετε οικονομικά κίνητρα, όπως επιχορηγήσεις ή αντίστοιχα κονδύλια για να **ενθαρρύνετε** τις κοινωνικές υπηρεσίες να αναπτύξουν και να εφαρμόσουν καινοτόμες παρεμβάσεις.

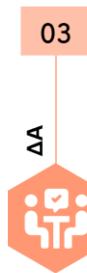

02

ΕΚ

Ευελιξία στην κατανομή της χρηματοδότησης

Παρέχετε στις διαχειριστικές αρχές μεγαλύτερη **ευελιξία** στον τρόπο κατανομής των κονδυλίων του ΕΚΤ+ και του ΕΤΠΑ για κοινωνικές υπηρεσίες, επιτρέποντάς τες να πειραματιστούν με διαφορετικές προσεγγίσεις και να προσαρμόσουν τις παρεμβάσεις που βασίζονται σε αποδεικτικά στοιχεία και να αντιμετωπίσουν καλύτερα τις αναδυόμενες ανάγκες των χρηστών ή των παρόχων υπηρεσιών.

03

ΔΑ

Συμμετοχή των σχετικών ενδιαφερομένων φορέων

Επιδιώξτε τη **συμμετοχή** των δικαιούχων, των χρηστών υπηρεσιών και των τοπικών κοινοτήτων στον σχεδιασμό και στην αξιολόγηση καινοτόμων παρεμβάσεων, καθώς οι γνώσεις και η ανατροφοδότησή τους μπορούν να παρέχουν περισσότερο αποτελεσματικές και σχετικές λύσεις.

04

ΔΑ

Υποστήριξη έρευνας και αξιολόγησης

Προσφέρετε τεχνική βοήθεια και χρηματοδότηση για την **υποστήριξη της έρευνας** και της **αξιολόγησης** καινοτόμων παρεμβάσεων κοινωνικών υπηρεσιών. Δώστε έμφαση στη σημασία της λήψης αποφάσεων βάσει συγκεκριμένων στοιχείων και της χρήσης δεδομένων για την ενημέρωση της ανάπτυξης πολιτικής.

05

ΕΚ

Ανάπτυξη ικανοτήτων

Προσφέρετε **προγράμματα ανάπτυξης ικανοτήτων** και ευκαιρίες κατάρτισης για να εξοπλίσετε τις ΔΑ και τις κοινωνικές υπηρεσίες με τις δεξιότητες και τις γνώσεις που απαιτούνται για να αγκαλιάσουν και να εφαρμόσουν καινοτόμες πρακτικές και σχέδια κοινωνικών υπηρεσιών.

06

ΕΚ, ΔΑ

Προώθηση δικτύων μάθησης

Διευκολύνετε τον σχηματισμό **δικτύων μάθησης** και κοινοτήτων πρακτικής μεταξύ των ΔΑ, των ΜΚΟ, των ερευνητικών ιδρυμάτων και των παρόχων υπηρεσιών. Ενθαρρύνετε την ανταλλαγή γνώσεων, τη συνεργασία και την ανταλλαγή καινοτόμων ιδεών και πολλά υποσχόμενων πρακτικών.

07

Εταιρικές σχέσεις καινοτομίας

ΔΑ

Ενθαρρύνετε την **εταιρική σχέση** με ερευνητικά ιδρύματα, οργανισμούς κοινωνικής οικονομίας, συμπεριλαμβανομένων των κοινωνικών επιχειρήσεων και ιδιωτικών επιχειρήσεων για τη **συνδημιουργία** και την εφαρμογή καινοτόμων λύσεων κοινωνικών υπηρεσιών.

08

Προσαρμοστική διαχειριστική προσέγγιση

ΔΑ

Πρωθήστε μια **προσαρμοστική διαχειριστική προσέγγιση** όπου οι ΔΑ μαθαίνουν συνεχώς από τα αποτελέσματα των παρεμβάσεων στον τομέα των κοινωνικών υπηρεσιών και προσαρμόζουν τις στρατηγικές και τον σχεδιασμό των υπηρεσιών αναλόγως, με βάση αποδεικτικά στοιχεία.

09

Ενοποίηση τεχνολογίας

ΔΑ, SocS

Εξερευνήστε ευκαιρίες χρησιμοποιώντας επίσης κονδύλια του ΕΚΤ+ και του ΕΤΠΑ, για τη **μόχλευση της τεχνολογίας** (συμπεριλαμβανομένης, π.χ., της χρήσης ψηφιακών πλατφορμών, της ανάλυσης δεδομένων και της τεχνητής νοημοσύνης για τη βελτίωση της παροχής υπηρεσιών και των διαδικασιών λήψης αποφάσεων) προκειμένου να προωθηθεί η καινοτομία στις κοινωνικές υπηρεσίες.

10

Έργα επίδειξης

ΔΑ

Υποστηρίξτε έργα επίδειξης που παρουσιάζουν καινοτόμες παρεμβάσεις κοινωνικών υπηρεσιών. Αυτά τα έργα μπορούν να χρησιμεύσουν ως πρότυπα για άλλους προκειμένου να **αναπαράγουν** και να κλιμακώσουν τα πιλοτικά έργα για να εμπνεύσουν περαιτέρω καινοτομία στον τομέα.

11

Διαγωνισμοί καινοτομίας

Διοργανώστε διαγωνισμούς καινοτομίας με επίκεντρο τις κοινωνικές υπηρεσίες. Προσκαλέστε οργανισμούς και ενδιαφερόμενους φορείς να υποβάλουν τις **καινοτόμες προτάσεις έργων** τους και επιβραβεύστε τους νικητές με χρηματοδότηση ή άλλες μορφές υποστήριξης.

12

Αναγνώριση και προβολή

Αναγνωρίστε και γιορτάστε τις επιτυχημένες καινοτόμες πρωτοβουλίες στις κοινωνικές υπηρεσίες. Παρουσιάστε τον αντίκτυπό τους και αυξήστε την ευαισθητοποίηση των ενδιαφερομένων φορέων παρακινώντας άλλους να υιοθετήσουν τις ίδιες ή παρόμοιες προσεγγίσεις που βάσει συγκεκριμένων στοιχείων.

6. Εκτίμηση υποτομεακών αναγκών και προκλήσεων

6.1 Εισαγωγή

Εκτός από τις προκλήσεις και τις ανάγκες που αντιμετωπίζει ο τομέας των κοινωνικών υπηρεσιών στο σύνολό του (όπως περιγράφεται στο κεφάλαιο 4), ορισμένες προκλήσεις και ανάγκες είναι συγκεκριμένες για το είδος της υπηρεσίας και την ομάδα-στόχο και/ή για τον υποτομέα των κοινωνικών υπηρεσιών. Σε αυτό το κεφάλαιο, εμβαθύνουμε σε πέντε βασικούς τομείς των κοινωνικών υπηρεσιών: για άτομα με αναπηρία, ηλικιωμένοι, έλλειψη στέγης, εργασιακή ένταξη, και προστασία των παιδιών και οικογένειες σε συνθήκες φτώχειας. Αυτοί οι πέντε «υποτομείς» κοινωνικών υπηρεσιών έχουν προσδιοριστεί από το έργο Helpdesk ως τομείς όπου η διάθεση των κονδυλίων του ΕΚΤ+ και του ΕΤΠΑ μπορεί να διαδραματίσει καθοριστικό ρόλο στη διαμόρφωση της ποιότητας, της διαθεσιμότητας και της προσβασιμότητας των υπηρεσιών και, ως εκ τούτου, στην επίτευξη των στόχων πολιτικής της ΕΕ στον τομέα της κοινωνικής ένταξης.

Μέσω ενδεδειγμένης έρευνας, συλλογής δεδομένων και συνεργασιών με ενδιαφερόμενους φορείς σε όλη την Ευρώπη¹¹ αποκαλύπτονται οι πολύπλευρες προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι εν λόγω τομείς, καθώς και οι ανεκπλήρωτες ανάγκες που απαιτούν στρατηγικές παρεμβάσεις. Το κεφάλαιο διερευνά επίσης τις επιτυχημένες παρεμβάσεις και τις πολλά υποσχόμενες πρακτικές που έχουν προκύψει ενόψει της πρόσβασης στο ΕΚΤ+ ή στο ΕΤΠΑ, προσφέροντας καθοδήγηση και έμπνευση σε παρόχους υπηρεσιών, ΔΑ, υπεύθυνους χάραξης πολιτικής και φορείς δράσης.

6.2 Παιδική φροντίδα και παιδική φτώχεια

Συνάφεια του ΕΚΤ+ και του ΕΤΠΑ για τον τομέα

Προκειμένου να διασφαλιστεί ότι οι δράσεις πληρούν τους κανόνες και τις προτεραιότητες που ορίζονται στους κανονισμούς χρηματοδότησης της ΕΕ, αυτή η ενότητα συνοψίζει τις κύριες διατάξεις σχετικά με την προστασία των παιδιών και τις οικογένειες σε συνθήκες φτώχειας, όπως ορίζονται στους κανονισμούς του ΕΚΤ+, του ΕΤΠΑ και στους ΚΚΔ.

Ο Κανονισμός περί Κοινών Διατάξεων (ΚΚΔ) είναι μια γενική νομοθεσία που εφαρμόζεται σε διάφορα χρηματοδοτικά προγράμματα της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων του ΕΚΤ+ και του ΕΤΠΑ. Περιγράφει κανόνες που πρέπει να τηρούνται και θέτει στόχους για τη χρήση των εν λόγω κεφαλαίων. Οι βασικές διατάξεις των κανονισμών περί κοινών διατάξεων που απευθύνονται σε παιδιά σε κατάσταση

¹¹ Τα εργαστήρια τομεακής πολιτικής και τα ΕΦΣΑΣ του έργου Helpdesk –όπως έχει ήδη εξηγηθεί προηγουμένως– είχαν ως στόχο να παράγουν στοιχεία και να συλλέγουν στοιχεία από τα διάφορα ενδιαφερόμενα μέρη.

ανάγκης είναι οι οριζόντιοι και αναγκαίοι πρόσφοροι όροι. Οι οριζόντιοι όροι διασφαλίζουν την τήρηση του ευρωπαϊκού και διεθνούς δικαίου, όπως:

- συμμόρφωση με το ΚΚΔ της ΕΕ κατά την εκτέλεση της απόφασης χρηματοδότησης,
- τήρηση των υποχρεώσεων που ορίζονται στη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού,

Οι αναγκαίοι πρόσφοροι όροι δίνουν προτεραιότητα στην καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, η οποία ενισχύεται περαιτέρω από τη σύσταση του Συμβουλίου για την Ευρωπαϊκή Εγγύηση για τα Παιδιά¹² που εγκρίθηκε τον Ιούνιο του 2021. Η καταπολέμηση της παιδικής και οικογενειακής φτώχειας μπορεί να ωφεληθεί από το ΕΚΤ+ και το ΕΤΠΑ με διάφορους τρόπους.

Ο κανονισμός του ΕΚΤ+ αποσκοπεί στη διάθεση χρηματοδότησης για την αντιμετώπιση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού των παιδιών. Οι τομείς προτεραιότητας του ΕΚΤ+ περιλαμβάνουν τη βοήθεια παιδιών σε κατάσταση ανάγκης μέσω της διάθεσης πόρων σε στοχευμένες δράσεις που για την καταπολέμηση της παιδικής φτώχειας. Οι ακόλουθες πτυχές του κανονισμού είναι ιδιαίτερες σημαντικές¹³:

- Τουλάχιστον το 25% των πόρων του ΕΚΤ+ σε εθνικό επίπεδο θα πρέπει να δαπανηθεί για την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, εκ των οποίων τα κράτη μέλη που πλήττονται περισσότερο από την παιδική φτώχεια θα πρέπει να επενδύσουν τουλάχιστον το 5% σε μέτρα για την καταπολέμηση της παιδικής φτώχειας. Όλα τα υπόλοιπα θα πρέπει να διαθέσουν εξίσου τα κατάλληλα ποσά για την εφαρμογή της επικείμενης εγγύησης για τα παιδιά. Επιπλέον, όλα τα κράτη μέλη θα πρέπει να αφιερώσουν τουλάχιστον το 3% του μεριδίου τους στο ΕΚΤ+ για την καταπολέμηση της υλικής στέρησης¹⁴.
- Το ΕΚΤ+ θα πρέπει να συμβάλει στην εξάλειψη της φτώχειας υποστηρίζοντας εθνικά προγράμματα για την ανακούφιση της επισιτιστικής και υλικής στέρησης και την προώθηση της κοινωνικής ένταξης ατόμων που κινδυνεύουν από φτώχεια ή κοινωνικό αποκλεισμό, καθώς και των πλέον άπορων, με γενικό στόχο, σε επίπεδο Ένωσης, τουλάχιστον το 4 % των πόρων του σκέλους του ΕΚΤ+ στο πλαίσιο της επιμερισμένης διαχείρισης να υποστηρίζει τους πλέον άπορους. Από την άποψη αυτή, τα κράτη μέλη θα πρέπει να διαθέσουν τουλάχιστον το 3 % των πόρων τους στο σκέλος του ΕΚΤ+ υπό επιμερισμένη διαχείριση για την αντιμετώπιση

¹² Σύσταση του Συμβουλίου (ΕΕ) 2021/1004 για τη θέσπιση ευρωπαϊκής εγγύησης για τα παιδιά, L. 233 ([Σύσταση του Συμβουλίου \(ΕΕ\) 2021/1004 για τη θέσπιση ευρωπαϊκής εγγύησης για τα παιδιά – European Sources Online](#))

¹³ Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2022). *Υποστήριξη της προσχολικής ανάπτυξης και φροντίδας: ο ρόλος του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου+ (ΕΚΤ+)* (<https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=en&pubId=8495&furtherPubs=yes>)

¹⁴ Αυτά τα ΚΜ είναι: Βουλγαρία, Κροατία, Κύπρος, Ελλάδα, Ουγγαρία, Ιρλανδία, Ιταλία, Λιθουανία, Λουξεμβούργο, Ρουμανία και Ισπανία.

των μορφών ακραίας φτώχειας με τις μεγαλύτερες επιπτώσεις στον κοινωνικό αποκλεισμό, όπως η έλλειψη στέγης, η παιδική φτώχεια και η στέρηση τροφής.

- Η απαίτηση προώθησης της ισότητας πρόσβασης και της ολοκλήρωσης της ποιοτικής και χωρίς αποκλεισμούς εκπαίδευσης και κατάρτισης, συμπεριλαμβανομένης της προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας.
- Ο ειδικός στόχος της ενεργητικής ένταξης απαιτεί από τα κράτη μέλη να διαθέτουν εθνικές στρατηγικές για την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού εάν πρόκειται να πληρούν τις προϋποθέσεις για χρηματοδότηση στο πλαίσιο του ΕΚΤ+.

Το **Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης** στοχεύει στην ενίσχυση της οικονομικής, κοινωνικής και εδαφικής συνοχής εντός της ΕΕ. Το ΕΤΠΑ επιτρέπει επενδύσεις σχετικά με την απασχόληση, την εκπαίδευση, τις δεξιότητες, την κοινωνική ένταξη και την ισότητα πρόσβασης στην υγειονομική περίθαλψη. Στο πλαίσιο του στόχου της κοινωνικής ένταξης, ορισμένες σχετικές προτεραιότητες είναι: η ανάπτυξη κοινωνικών υποδομών, η βελτίωση της πρόσβασης σε υπηρεσίες χωρίς αποκλεισμούς και ποιότητας στην εκπαίδευση μέσω της ανάπτυξης προσβάσιμων υποδομών, και η προώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης των μειονεκτούντων ομάδων μέσω ολοκληρωμένων μέτρων, συμπεριλαμβανομένων της στέγασης και των κοινωνικών υπηρεσιών. Ένας από τους ειδικούς στόχους του ΕΤΠΑ είναι να αυξήσει «την κοινωνικοοικονομική ένταξη των περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, των μεταναστών και των μειονεκτούντων ομάδων μέσω ολοκληρωμένων μέτρων, συμπεριλαμβανομένων της στέγασης και των κοινωνικών υπηρεσιών». Αυτό θα πραγματοποιηθεί μέσω ενός εθνικού στρατηγικού πλαισίου πολιτικής για την κοινωνική ένταξη και τη μείωση της φτώχειας. Επιπροσθέτως, προβλέπονται μέτρα για τη μετάβαση από την ιδρυματική μέριμνα στη φροντίδα με βάση την κοινότητα δίνοντας προτεραιότητα στις υπηρεσίες φροντίδας με βάση την κοινότητα.

Συνιστάται ένας συνδυασμός επενδύσεων από το ΕΚΤ+ και το ΕΤΠΑ για την ανάπτυξη υπηρεσιών προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας, όπου το ΕΤΠΑ χρησιμοποιείται για παράδειγμα για προσβάσιμη υποδομή και το ΕΚΤ+ για την πιλοτική εφαρμογή μιας υπηρεσίας.

Ανάγκες και προκλήσεις του τομέα

Ο τομέας αντιμετωπίζει διάφορες προκλήσεις και εμπόδια, όπου η (βελτιωμένη) χρήση του ΕΚΤ+ και του ΕΤΠΑ θα μπορούσε να έχει θετικό αντίκτυπο.

Οι βασικές ανάγκες και προκλήσεις που εντοπίστηκαν κατά τις δραστηριότητες και τα εργαστήρια συλλογής αποδεικτικών στοιχείων του Helpdesk, σε σχέση με τη χρήση των κοινοτικών και εγχώριων κονδυλίων, είναι:

Έλλειψη πόρων για τη βιωσιμότητα των έργων. Για παράδειγμα, η παύση μεγάλων έργων θα μπορούσε να εμποδίσει την ανάπτυξη και την επέκταση των εγκαταστάσεων και υπηρεσιών παιδικής φροντίδας, όπως παιδικοί σταθμοί ή εγκαταστάσεις φροντίδας μετά το σχολείο. Κατά συνέπεια, η περιορισμένη διαθεσιμότητα χώρων παιδικής φροντίδας μπορεί να επηρεάσει οικογένειες, ειδικά εκείνες που βρίσκονται σε αγροτικές ή υποεξυπηρετούμενες περιοχές, όπου η ανάγκη για προσβάσιμη και ποιοτική παιδική φροντίδα είναι ζωτικής σημασίας.

01

Υπάρχει σημαντική περιφερειακή ανισότητα στη χρηματοδότηση της υποστήριξης για την προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα, η οποία επηρεάζει τόσο την πρόσβαση όσο και την ποιότητα στις εγκαταστάσεις παιδικής φροντίδας. Δεδομένου ότι η χρηματοδότηση για υπηρεσίες παιδικής φροντίδας βασίζεται συχνά σε χρηματοδότηση από τοπικούς δήμους, η ποιότητα της παροχής παιδικής φροντίδας μπορεί να εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τον τόπο διαμονής των παιδιών. Τα ισχυρότερα μέτρα οικονομικής στήριξης σε εθνικό επίπεδο για την αντιστάθμιση της χρηματοδότησης για τη παιδική φροντίδα σε όλες τις περιφέρειες θα μπορούσαν να αποτελέσουν σημαντικό μέτρο πολιτικής σε αυτό το πλαίσιο. Συγκεκριμένα, η πολιτική θα πρέπει να επιδιώκει ρητά τη διοχέτευση χρηματοδότησης για υπηρεσίες παιδικής φροντίδας προς περιφέρειες και αγροτικές περιοχές με συγκριτικά χαμηλότερα οικονομικά μέσα.

02

Οι ευκαιρίες χρηματοδότησης συχνά παρέχουν ανεπαρκή κάλυψη σε παιδιά με εθνικό και μεταναστευτικό υπόβαθρο, συμπεριλαμβανομένων των ομάδων της κοινότητας Ρομά¹⁵ (με περιορισμένη πρόσβαση στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα λόγω περιορισμών του καθεστώτος διαμονής), καθώς και ανεπαρκή υποστήριξη για άλλα μειονεκτούντα παιδιά, ειδικά σε αγροτικές περιοχές.

03

Απαιτείται ένα σαφές εθνικό πλαίσιο για τη συλλογή δεδομένων και συγκεκριμένοι δείκτες για τα ευάλωτα παιδιά για να μπορέσουν να τεθούν επαρκείς προτεραιότητες στον προγραμματισμό. Η παρακολούθηση και η αξιολόγηση πρέπει να χρησιμοποιούν σαφείς, πολυτομεακές και συγκρίσιμες μετρήσεις, διασφαλίζοντας το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού. Επιπλέον, υπάρχει έλλειψη μηχανισμών και συντονισμού με ενδιάμεσους οργανισμούς προκειμένου να διασφαλιστεί ότι οι απόψεις των παιδιών και των νέων σε περιθωριοποιημένες καταστάσεις και οι απόψεις τους σχετικά με την Εγγύηση για τα Παιδιά μπορούν να αναφέρονται στην ΕΕ¹⁶.

04

Η στέγαση για τα παιδιά αποτελεί ένα μείζον ζήτημα. Ένα ασφαλές και σταθερό οικιακό περιβάλλον είναι απαραίτητο ώστε τα παιδιά να ευδοκιμήσουν, να αναπτυχθούν και να αξιοποιήσουν πλήρως τις δυνατότητές τους. Παιδιά με εθνοτική καταγωγή, όπως παιδιά Ρομά, και με μεταναστευτικό υπόβαθρο, συμπεριλαμβανομένων των παιδιών από την Ουκρανία και άλλων προσφύγων, είναι μεταξύ εκείνων που δυσκολεύονται περισσότερο όσον αφορά την πρόσβαση σε επαρκή στέγαση, στη συμμετοχή στην κανονική προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα (ΠΕΦ) και στην εκπαίδευση και στην παροχή υγειονομικής περίθαλψης¹⁷. Στη συνέχεια, υπάρχει μεγάλη ανάγκη να αναθεωρηθούν οι τρέχουσες στρατηγικές για την προώθηση της ποιότητας όσον αφορά τη στέγαση για παιδιά. Οι νέοι που εγκαταλείπουν την εναλλακτική φροντίδα είναι μια άλλη ευάλωτη ομάδα για υποστήριξη με προγράμματα κοινωνικής στέγασης.

05

Η ΠΕΦ αποτελεί βασικό καθοριστικό παράγοντα για την ανάπτυξη του παιδιού και για τη μετέπειτα επιτυχία στη ζωή από την άποψη της εκπαίδευσης, της ευημερίας, της απασχολησιμότητας και της κοινωνικής ένταξης. Ωστόσο, το υψηλό κόστος της ΠΕΦ μπορεί να δημιουργήσει ανισότητες στην πρόσβαση. Αυτές οι ανισότητες οδηγούν σε χαμένες ευκαιρίες για την ΠΕΦ ως δυνητικό παράγοντα αντιστάθμισης ευκαιριών.

06

Για τα παιδιά με αναπηρίες, είναι συχνά δύσκολο να έχουν πρόσβαση σε ποιοτική εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς και σε βασικές κοινωνικές και υποστηρικτικές υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων των υπηρεσιών παρέμβασης κατά την προσχολική ηλικία. Διατρέχουν επίσης αυξημένο κίνδυνο ιδρυματοποίησης.

07

Τα μονογονεϊκά νοικοκυριά διατρέχουν μεγαλύτερο κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού¹⁸. Η οικονομική πίεση μπορεί να οδηγήσει σε προκλήσεις όπως δυσκολία κάλυψης βασικών αναγκών, αστάθεια στέγασης και περιορισμένους πόρους για εκπαίδευση και εξωσχολικές δραστηριότητες για παιδιά¹⁹.

08

¹⁵ Reaching In (2023). Ένταξη και επιρροή στη συμμετοχή των παιδιών, Πανεπιστήμιο του Κεντρικού Λάνκασαϊρ και Eurochild: Βρυξέλλες.

¹⁶ Όπ. π.

¹⁷ UNICEF (2023). Περισσότερα από τα μισά παιδιά προσφύγων από την Ουκρανία δεν εγγράφονται σε σχολεία στην Πολωνία (<https://www.unicef.org/eca/press-releases/more-half-ukrainian-refugee-children-not-enrolled-schools-poland-unicef-unhcr>)

¹⁸ Eurostat (2023). Παιδιά που βρίσκονται σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού (https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Children_at_risk_of_poverty_or_social_exclusion&oldid=576189)

Απαιτείται μια ολοκληρωμένη κοινωνική υποστήριξη, δηλαδή πρόσβαση σε οικονομικά προσιτή στέγαση και παροχή επιδοτήσεων στέγασης. Σύμφωνα με τη σύσταση για την Εγγύηση για τα παιδιά, θα πρέπει να δοθεί έμφαση στην ανάπτυξη υπηρεσιών στους τομείς της ΠΕΦ, της εκπαίδευσης, της υγειονομικής περίθαλψης, της κατάλληλης στέγασης και της υγιεινής διατροφής προκειμένου να διασφαλιστεί ότι τα πιο ευάλωτα παιδιά θα επωφεληθούν από αυτές τις υπηρεσίες.

09

Απαιτούνται προγράμματα εκπαίδευσης και ανάπτυξης δεξιοτήτων τόσο για γονείς όσο και για παιδιά που θα μπορούσαν να σπάσουν τον κύκλο της φτώχειας. Οι υποτροφίες, τα προγράμματα μετά το σχολείο και οι ευκαιρίες επαγγελματικής κατάρτισης θα δώσουν τη δυνατότητα στις οικογένειες να αυξήσουν την απασχολησιμότητα και τις δυνατότητες εισοδήματός τους.

10

Η πρόληψη και η κοινωνική προστασία των ευάλωτων οικογενειών θα πρέπει να αποτελούν αναπόσπαστο μέρος των συστημάτων παιδικής προστασίας ώστε να διασφαλίζεται ότι τα παιδιά παραμένουν με τις οικογένειές τους και να αποτρέπεται ο χωρισμός της οικογένειας. Θα πρέπει να υποστηριχθούν περισσότερα εκπαιδευτικά προγράμματα για κοινωνικούς λειτουργούς και εργαζόμενους στην προστασία των παιδιών για την καλύτερη αντιμετώπιση των παιδιών σε ευάλωτες θέσεις. Θα πρέπει επίσης να εκπαιδευτούν στην εφαρμογή μιας προσέγγισης που να αντιμετωπίζει τα παιδιά που διατρέχουν κίνδυνο με έναν πιο ευαίσθητο τρόπο.

11

Αποτελεσματικές παρεμβάσεις

Παρεμβάσεις σε περίπτωση κρίσης

Οικογένειες με παιδιά ενδέχεται να βρεθούν σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης όπου απαιτείται άμεση παρέμβαση, τόσο όσον αφορά τη στέγαση όσο και τις υπηρεσίες υποστήριξης. Τα κονδύλια της ΕΕ μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την παροχή στέγασης και υπηρεσιών υποστήριξης σε άτομα που βρίσκονται σε καταστάσεις κρίσης, για παράδειγμα σε οικογένειες που έχουν εκτοπιστεί. Κατ' αυτόν τον τρόπο, η χρηματοδότηση της ΕΕ μπορεί να βοηθήσει στη διασφάλιση της κάλυψης των βασικών αναγκών και δικαιωμάτων των παιδιών και την αποφυγή του οικογενειακού χωρισμού.

Αποτελεσματικές παρεμβάσεις – Βέλτιστες πρακτικές

Βέλτιστη πρακτική 1: Η Κάριτας της Τσεχικής Δημοκρατίας προσφέρει πέντε διαφορετικά κέντρα φιλοξενίας αιτούντων άσυλο: «Κέντρο φιλοξενίας αιτούντων άσυλο St. Zdislava», «Κέντρο

¹⁹ Sunikka-Blank, M., & Galvin, R. (2021). Γονείς μονογονεϊκών οικογενειών σε κρύα σπίτια στην Ευρώπη: Πώς η διασταύρωση προσωπικών και εθνικών χαρακτηριστικών αυξάνει τον αριθμό αυτών των ευάλωτων νοικοκυριών. *Ενεργειακή Πολιτική*, 150, 112134. <https://doi.org/10.1016/j.enpol.2021.112134>

φιλοξενίας αιτούντων άσυλο St. Zdislava – Domažlice», «Κέντρο φιλοξενίας αιτούντων άσυλο St. Zdislava - Karlovy Vary», «Κέντρο φιλοξενίας Jonah» και «Κέντρο φιλοξενίας St. Agata στο Μπρζέτσλαβ». Όλες οι δράσεις προσφέρουν βοήθεια στις μητέρες και στα παιδιά τους, αλλά διαφέρουν ως προς τις ομάδες-στόχους, τις υπηρεσίες, τη χρηματοδότηση και τις συνεργασίες τους. Όλες οι δράσεις αφορούν τις ανάγκες των άπορων μητέρων και των παιδιών τους που έχουν ανάγκη από στέγαση. Αυτό περιλαμβάνει μεταξύ άλλων: έγκυες γυναίκες, θύματα ενδοοικογενειακής βίας, οικογένειες που ζουν σε ακατάλληλες συνθήκες και άστεγες οικογένειες. Η ομάδα-στόχος ορισμένων κέντρων φιλοξενίας αιτούντων άσυλο περιλαμβάνει επίσης άστεγους και άλλα άτομα σε κρίση.

Βέλτιστη πρακτική 2: Η δράση «Σπίτια φιλοξενίας παιδιών σε κίνδυνο IV» (2022 – 2023) που υλοποιείται από [το Χαμόγελο του Παιδιού](#) (Ελλάδα): Χρηματοδοτούμενο από το Τομεακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου (Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης - ΕΠΑ), το έργο αυτό στοχεύει στην παροχή ενός επαρκούς πλαισίου για την προστασία και τη φροντίδα των ασυνόδευτων ανηλίκων, καθώς και στην προετοιμασία τους για την επίτευξη αυτονομίας. Το έργο χρηματοδοτεί επίσης τα λειτουργικά έξοδα δύο υφιστάμενων σπιτιών για παιδιά που κινδυνεύουν στη Βόρεια Ελλάδα, με ιδιαίτερη έμφαση σε ασυνόδευτα παιδιά πρόσφυγες και σε θύματα κακοποίησης και παραμέλησης, ανεξαρτήτως εθνικότητας.

Βέλτιστη πρακτική 3: Η δράση [Ελπίδα και Σπίτια για τα Παιδιά](#) – Ρουμανία έχει συμμετάσχει στην υλοποίηση μιας χρηματοδοτούμενης από την ΕΕ δράσης με στόχο να υποστηρίξει τη συμμετοχή των παιδιών στην εκπαίδευση, να αποτρέψει την σχολική εγκατάλειψη και να στηρίξει τους νέους ΕΕΑΚ να συνεχίσουν την εκπαίδευσή τους και να αποκτήσουν πρόσβαση στην αγορά εργασίας. Η ΕΣΠ – Ρουμανία πραγματοποιεί αναγνώριση παιδιών, οικογενειών και νέων ΕΕΑΚ, καθώς και αξιολόγηση των αναγκών τους. Στη συνέχεια, οι ειδικοί παρέχουν συμβουλές σχετικά με την πρόληψη της σχολικής εγκατάλειψης, καθώς και σχετικά με την εγγραφή στην εκπαίδευση για παιδιά και νέους ΕΕΑΚ. Παρέχουν επίσης υποστήριξη στους γονείς μέσω μαθημάτων γονικής μέριμνας. Ορισμένα από τα επιτεύγματα των δράσεων είναι:

- Κανένα από τα παιδιά που περιλαμβάνονται στη δράση δεν έχει εγκαταλείψει το σχολείο μέχρι στιγμής.
- Τα σχολεία που συμμετέχουν στη δράση έχουν μεγαλύτερη επίγνωση των αναγκών των παιδιών και προσφέρουν αρκετές δραστηριότητες και εργαστήρια μετά το σχολείο που απευθύνονται σε μειονεκτούντα ή περιθωριοποιημένα παιδιά ώστε να μπορούν και αυτά να απολαμβάνουν το σχολείο.
- Οι γονείς που συμμετέχουν στη δράση είναι πλέον καλύτερα ενημερωμένοι για τις ανάγκες των παιδιών τους, τις προκλήσεις σχετικά με την εκπαίδευση και την εκπαιδευτική υποστήριξη που μπορεί να χρειάζονται τα παιδιά τους.

- Οι νέοι ΕΕΑΚ παρακολουθούν επί του παρόντος εκπαιδευτικές και συμβουλευτικές συνεδρίες, οι οποίες θα αυξήσουν τις πιθανότητές τους να ενταχθούν στην αγορά εργασίας.

Αποϊδρυματοποίηση για την ανάπτυξη οικογενειακής φροντίδας και υποστήριξης για άτομα που εγκαταλείπουν τη φροντίδα

Πολλά παιδιά στην Ευρώπη βρίσκονται σε κίνδυνο οικογενειακού χωρισμού ή έχουν ήδη χωριστεί από τις οικογένειές τους. Επιπροσθέτως, υπολογίζεται ότι περίπου 1 εκατομμύριο παιδιά στην Ευρώπη (συμπεριλαμβανομένων των παιδιών με αναπηρίες) ζουν σε ιδρυματοποιημένα περιβάλλοντα που τα θέτουν σε κίνδυνο αρνητικών αποτελεσμάτων όσον αφορά την υγεία και την ανάπτυξή τους, καθώς και σωματικής και συναισθηματικής κακοποίησης.²⁰ Συχνά, οι λόγοι για τον οικογενειακό χωρισμό είναι η φτώχεια ή η έλλειψη υποστήριξης, και έτσι ο οικογενειακός χωρισμός μπορεί να αποτραπεί. Απαιτούνται επομένως περισσότερες προσπάθειες για την αποϊδρυματοποίηση στην Ευρώπη, συμπεριλαμβανομένης της εστίασης στην πρόληψη του οικογενειακού χωρισμού, στην υποστήριξη των οικογενειών, στην ανάπτυξη εναλλακτικών επιλογών φροντίδας με βάση την οικογένεια και την κοινότητα όπως η ανάδοχη φροντίδα, και στην κατάρτιση επαγγελματιών που έρχονται σε επαφή με παιδιά και οικογένειες που βρίσκονται σε κίνδυνο, όπως οι υπεύθυνοι προστασίας παιδιών και οι κοινωνικοί λειτουργοί.

Αποτελεσματικές παρεμβάσεις – Βέλτιστες πρακτικές

Βέλτιστη πρακτική 1: Το Κέντρο Τεχνογνωσίας (Βουλγαρία) έχει συμμετάσχει σε χρηματοδοτούμενες από την ΕΕ δράσεις με στόχο την προώθηση της αναδοχής ασυνόδευτων παιδιών στην Ευρώπη ([PROFUCE](#)), σε συνεργασία με πέντε άλλους οργανισμούς με έδρα την ΕΕ σε μια δράση για την προώθηση της αναδοχής ασυνόδευτων ανηλίκων. Πηγή έμπνευσης αποτελεί επίσης το «[Εκπληρώστε τα Αδύνατα Όνειρα](#)» ([Fulfil the Impossible Dreams - FID](#)), μια δράση για τη βελτίωση της επαγγελματικής ικανότητας των ειδικών που εργάζονται με άτομα που εγκαταλείπουν τη φροντίδα στη Βουλγαρία.

Βέλτιστη πρακτική 2: Το Telefono Azzurro (Ιταλία) συμμετείχε σε μια δράση που ονομάζεται [CARE - Φεύγοντας με φροντίδα, ζώντας με φροντίδα](#). Η δράση αντιμετωπίζει τον κίνδυνο για τα παιδιά που είναι θύματα βίας να βιώσουν ένα δεύτερο τραύμα κατά τη διαδικασία έρευνας, απομάκρυνσης και μετακίνησης εκτός σπιτιού. Η δράση CARE στοχεύει στην αύξηση της ευαισθητοποίησης σχετικά με το τραύμα που μπορεί να βιώσουν τα παιδιά κατά τη διάρκεια αυτών των διαδικασιών και σχετικά με το τι μπορούν να κάνουν οι αρχικοί ανταποκριτές (κοινωνικοί

²⁰ Desmond, C., Watt, K., Saha, A., κ.ά. (2020). Επιπολασμός και αριθμός παιδιών που ζουν σε καθεστώς ιδρυματικής φροντίδας: παγκόσμιες, περιφερειακές και εθνικές εκτιμήσεις, *The Lancet Child & Adolescent Health*, 4(5): 370-377. DOI: 10.1016/S2352-4642(20)30022-5

λειτουργοί, αρχές επιβολής του νόμου, αξιωματούχοι, γιατροί και φροντιστές) προκειμένου να μειώσουν τα επίπεδα άγχους που σχετίζονται με τις εν λόγω διαδικασίες.

Βέλτιστη πρακτική 3: [Η δράση Ακαδημία Συνειδητών Γονέων: Απαιτείται Επειγόντως Αντικαταστάτης Γονέας](#) του Instituto de Apoio à Criança (Πορτογαλία) στοχεύει να υποστηρίξει παιδιά που δεν μπορούν να ζήσουν με τους γονείς τους και τα φροντίζουν ενήλικες εκτός της βιολογικής τους οικογένειας. Αυτά τα παιδιά στέλνονται σε ανάδοχες οικογένειες και στόχος είναι να αισθάνονται ενταγμένα στο οικογενειακό περιβάλλον και να δίδεται επαρκής φροντίδα για τις ανάγκες και την ευημερία τους, παρέχοντάς τους μια αποτελεσματική σχέση και η απαραίτητη εκπαίδευση για την πλήρη ανάπτυξή τους. Το καθήκον και η ευθύνη των φροντιστών αποτελούνται από μεγάλα και σύνθετα ζητήματα που απαιτούν νομική, κοινωνική, συναισθηματική και εκπαιδευτική υποστήριξη.

Απευθείας εργασία με παιδιά και νέους

Η επένδυση σε εξωσχολικές δραστηριότητες, καθιστώντας τις προσιτές ιδίως για τα παιδιά που βιώνουν τη φτώχεια, καθώς και η δημιουργία ισχυρών κοινωνικών δικτύων για αυτά, συμβάλλει στη διευκόλυνση της κοινωνικής τους ένταξης.

Αποτελεσματικές παρεμβάσεις – Βέλτιστες πρακτικές

Βέλτιστη πρακτική 1: Η δράση «Πρωτοβουλία Cream Topping» της Κάριτας Γερμανίας, που ιδρύθηκε το 2006, λειτουργεί στη νοτιοδυτική Γερμανία. Η «Πρωτοβουλία Cream Topping» στοχεύει να προσφέρει τα μέσα που θα επιτρέψουν στα άπορα παιδιά να βιώσουν τα «καλύτερα» πράγματα στη ζωή. Το έργο στοχεύει να βοηθήσει παιδιά και εφήβους (έως 18 ετών) από πολύ φτωχές οικογένειες των οποίων η οικονομική κατάσταση δεν τους επιτρέπει να ενταχθούν σε κάποιο αθλητικό σωματείο ή να συμμετάσχουν σε άλλες δραστηριότητες ελεύθερου χρόνου. Ο αντίκτυπος αυτής της φτώχειας έχει ως αποτέλεσμα τα παιδιά και οι έφηβοι να μην μπορούν να συμμετάσχουν σε αθλητικές ή άλλες δημιουργικές δραστηριότητες, κάτι που με τη σειρά του τα εμποδίζει να εξερευνήσουν πλήρως τις δυνατότητές τους και να κοινωνικοποιηθούν με τους συνομηλίκους τους.

Βέλτιστη πρακτική 2: Το μέλος του Συντονισμού Συλλόγων για τα Παιδιά (ΣΣΑ) του Eurochild που εκπροσωπεί τον σύλλογο Πρώτα τα Παιδιά (Κροατία) έχει μακρά παράδοση συμμετοχής σε έργα που χρηματοδοτούνται από την ΕΕ, ειδικά σε τοπικό και κοινοτικό επίπεδο, καθώς και στην ενεργή ανταλλαγή παραδειγμάτων ορθών πρακτικών. Η [SOC Opatija](#) σε συνεργασία με την πόλη της Οπατιάς, συμμετείχε σε μια δράση που χρηματοδοτείται από την ΕΕ υπό την ονομασία «Ας ξεκινήσουμε τον τροχό της κοινότητάς μας», η οποία συνίστατο στην ενίσχυση της τοπικής κοινότητας για την καλύτερη συμμετοχή των παιδιών.

Βέλτιστη πρακτική 3: Μέλη του [Ολλανδικού Συνασπισμού ΜΚΟ για τα Δικαιώματα του Παιδιού](#) συμμετέχουν συχνά σε έργα που χρηματοδοτούνται από την ΕΕ. Για παράδειγμα, η Σώσε τα Παιδιά Ολλανδίας έχει λάβει χρηματοδότηση στο πλαίσιο του Ταμείου Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης (TAME) για τη δράση Team Up @ AZC η οποία παρέχει σε παιδιά ηλικίας από 6 έως 18 ετών μια σειρά από δομημένα αθλήματα, παιχνίδια και κινητικές δραστηριότητες. Αυτές οι δραστηριότητες περιλαμβάνουν επίσης υποστήριξη για παιδιά που αντιμετωπίζουν τα περίπλοκα συναισθήματά τους όπως θυμός, άγχος και αλληλεπίδραση με συνομηλίκους. Επιπλέον, η Άμυνα για τα Παιδιά ηγήθηκε της δράσης Carisce, η οποία εργάζεται για τη βελτίωση της προστασίας των θυμάτων εμπορίας ανθρώπων σε ποινικές διαδικασίες στην Ολλανδία και στην Ευρώπη. Το έργο χρηματοδοτείται από το Πρόγραμμα «Δικαιώματα, Ισότητα και Ιθαγένεια» της ΕΕ και συμμετέχουν 8 οργανισμοί σε όλη την Ευρώπη²¹.

Υποστήριξη της οικογένειας

Η υποστήριξη της οικογένειας, ως μια ολοκληρωμένη και αποτελεσματική παρέμβαση, παίζει καθοριστικό ρόλο στην ενίσχυση της συνολικής ευημερίας και σταθερότητας των οικογενειών. Υιοθετεί μια ολιστική προσέγγιση, αναγνωρίζοντας ότι η υγεία και η λειτουργία των ατόμων είναι συνδεδεμένες με τη δυναμική της οικογένειας. Προσφέροντας μια σειρά υπηρεσιών, η υποστήριξη της οικογένειας εστιάζει στην πρόληψη, στην έγκαιρη παρέμβαση και στην προώθηση θετικών πρακτικών ανατροφής. Αυτές οι πρωτοβουλίες περιλαμβάνουν ευκαιρίες εκπαίδευσης και ανάπτυξης δεξιοτήτων για τους γονείς, παρέμβαση σε περίπτωση κρίσης σε δύσκολες περιόδους και ενθάρρυνση της δέσμευσης και της δικτύωσης της κοινότητας. Επιπροσθέτως, η υποστήριξη της οικογένειας δίνει έμφαση στην πολιτισμική επάρκεια, διασφαλίζοντας ότι οι παρεμβάσεις είναι προσαρμοσμένες στις μοναδικές ανάγκες διαφορετικών οικογενειών. Αυτή η προσέγγιση ευθυγραμμίζεται απρόσκοπτα με τον τομέα της παιδικής φροντίδας, αναγνωρίζοντας ότι η ευημερία της οικογένειας είναι αναπόσπαστο κομμάτι της υγιούς ανάπτυξης των παιδιών. Η ένταξη της υποστήριξης της οικογένειας στα προγράμματα παιδικής φροντίδας ενισχύει την ικανότητα των γονέων, ιδιαίτερα των γονέων μονογονεϊκών οικογενειών, παρέχοντάς τους τους απαραίτητους πόρους, δεξιότητες και δίκτυα. Αντιμετωπίζοντας το ευρύτερο οικογενειακό πλαίσιο, η υποστήριξη της οικογένειας συμβάλλει στη δημιουργία ενός ευνοϊκού περιβάλλοντος, βελτιστοποιώντας τον θετικό αντίκτυπο των υπηρεσιών παιδικής φροντίδας στην εξέλιξη και ανάπτυξη των παιδιών. Αυτή η διασυνδεδεμένη στρατηγική όχι μόνο ενισχύει μεμονωμένες οικογένειες αλλά χτίζει επίσης τα θεμέλια για ανθεκτικές και υποστηρικτικές κοινότητες.

²¹ Eurochild (2022). *(In)visible Children*, έκθεση Eurochild 2022 για τα παιδιά σε κατάσταση ανάγκης σε όλη την Ευρώπη, ([Invisible-children-Eurochild-2022-report-on-children-in-need-across-Europe.pdf](#))

Βέλτιστη πρακτική 1: Από το 2017-2021, η χρηματοδότηση από το ΕΚΤ χρησιμοποιήθηκε για την παροχή κατ' οίκον θεραπευτικών υπηρεσιών σε οικογένειες στη Μάλτα.²² Οι υπηρεσίες αυτές προσφέρθηκαν σε οικογένειες που αντιμετώπισαν θέματα σχετικά με τη βία, τη φτώχεια, την κακοποίηση, τη σωματική και ψυχική ασθένεια και είχαν ως απώτερο στόχο τη «διατήρηση της οικογένειας». Το μοντέλο επικεντρώθηκε στην άμεση αντιμετώπιση των κινδύνων για τα παιδιά με στόχο να τα βοηθήσει να παραμείνουν με τις οικογένειές τους, αντί να τεθούν σε καθεστώς εναλλακτικής φροντίδας. Προκειμένου να προσεγγιστούν καλύτερα οικογένειες με σύνθετες ανάγκες, οι υπηρεσίες παρέχονταν κυρίως μέσα στα σπίτια των οικογενειών.

Βέλτιστη πρακτική 2: η δράση «ARTEMIDE», που συντονίζεται από την Κάριτας Ambrosiana (Ιταλία), σε συνεργασία με την κοινωνική επιχείρηση «Farsi prossimo» στο Μιλάνο (Ιταλία), απευθύνεται σε μειονεκτούσες ή περιθωριοποιημένες οικογένειες (ιδιαίτερα μητέρες) με βρέφη (ηλικίας μεταξύ 0 και 3) που χρειάζονται ψυχοπαιδαγωγική υποστήριξη κατά τις περιόδους της μητρότητας και της προσχολικής ηλικίας.

Η δράση διευκολύνει την επαφή μεταξύ αυτών των οικογενειών και την παροχή συμβουλών και άλλων υπηρεσιών σε τοπικό επίπεδο μεταξύ των οικογενειών και του επαγγελματικού προσωπικού της κοινωνικής επιχείρησης, και τους συνδέει με διάφορες σχετικές δημόσιες υπηρεσίες στην επικράτεια. Προσφέρει στοχευμένες παρεμβάσεις για βοήθεια και υποστήριξη, προσανατολισμό σε εκπαιδευτικές, κοινωνικές και υγειονομικές υπηρεσίες, υπηρεσίες κατ' οίκον επισκέψεων σε μητέρες, ευκαιρίες κοινωνικοποίησης σε ομάδες και ανταλλαγής εμπειριών με άλλες οικογένειες, ιδίως για τη λήψη συμβουλών για προβλήματα ανατροφής, μητρότητας και προσχολικής ηλικίας.

Βέλτιστη πρακτική 3: Έργο «Ολοκληρωμένες χωρικές συνέργειες για την υγεία και την προστασία των Παιδιών II» (2017 – 2023), Πρόγραμμα Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας «Interreg V-A Ελλάδα – Βουλγαρία» 2014-2020 του [Χαμόγελου του Παιδιού](#) (Ελλάδα). Αυτό το έργο στοχεύει στην προστασία και στη βελτίωση της ποιότητας ζωής των παιδιών σε διασυνοριακές περιοχές. Περισσότερα από 6.500 παιδιά σε Ελλάδα και Βουλγαρία υποβλήθηκαν σε ιατρικές εξετάσεις μέσω αυτού του έργου που περιλαμβάνει μεταξύ άλλων την προσφορά σεμιναρίων κατάρτισης για επαγγελματίες. Για να συμβάλει στην αντιμετώπιση της πανδημίας της νόσου Covid-19, το έργο επεκτάθηκε για την υλοποίηση μιας σειράς δράσεων, όπως εθελοντικές αιμοδοσίες, παροχή ψυχολογικής και κοινωνικής υποστήριξης σε παιδιά και οικογένειες που έχουν πληγεί από την κρίση της νόσου Covid-19, αγορά ιατρικού εξοπλισμού για ενίσχυση των εθνικών συστημάτων υγείας σε

²² Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2022). *Η κατ' οίκον υπηρεσία βοηθά τις οικογένειες σε κατάσταση ανάγκης να μείνουν μαζί* (<https://european-social-fund-plus.ec.europa.eu/en/projects/malta-families-stay-together>)

διασυννοριακό επίπεδο, κατάρτιση σχολικών ψυχολόγων και εκπαιδευτικών, ενημερωτική εκστρατεία, κ.λπ²³.

Εκπαίδευση - απασχόληση

Παραδοσιακά, η υποστήριξη του ΕΚΤ συνδέεται με την υποστήριξη της απασχόλησης και την ένταξη στην αγορά εργασίας. Για πολλούς, η περιορισμένη πρόσβαση σε καλής ποιότητας και οικονομικά προσιτή παιδική φροντίδα αποτελεί εμπόδιο για την επιδίωξη κατάρτισης και απασχόλησης, γεγονός που μπορεί να θέσει την οικογένεια σε κίνδυνο φτώχειας. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα για τους γονείς μονογονεϊκών οικογενειών, οι περισσότεροι από τους οποίους είναι γυναίκες.²⁴ Σε ολόκληρη την ΕΕ πολλά έργα του ΕΚΤ αποσκοπούσαν στην καταπολέμηση αυτής της πρόκλησης. Για τον σκοπό αυτό, πολύτιμες παρεμβάσεις θα πρέπει να επικεντρωθούν στην ανάπτυξη συγκεκριμένων έργων ή πρωτοβουλιών που επικεντρώνονται στην αύξηση της διαθεσιμότητας, της οικονομικής προσιτότητας και της ποιότητας των υπηρεσιών παιδικής φροντίδας, διασφαλίζοντας ότι ανταποκρίνονται στις ανάγκες των γονέων μονογονεϊκών οικογενειών που αναζητούν κατάρτιση και απασχόληση. Αυτό μπορεί να εφαρμοστεί με την απρόσκοπτη ένταξη της υποστήριξης παιδικής φροντίδας στα υπάρχοντα προγράμματα του ΕΚΤ+ που επικεντρώνονται στη στήριξη της απασχόλησης και στην ένταξη στην αγορά εργασίας. Ένα μεγάλο μέρος της υποστήριξης του ΕΚΤ+ έχει ήδη αφιερωθεί στη βελτίωση της προσαρμοστικότητας των εργαζομένων, των επιχειρήσεων και των επιχειρηματιών στις αλλαγές στον εργασιακό χώρο. Ορισμένες από αυτές τις αλλαγές αντικατοπτρίζουν την αυξανόμενη ευελιξία των εργασιακών ρυθμίσεων, τις προσπάθειες για τη βελτίωση της ισορροπίας μεταξύ επαγγελματικής και προσωπικής ζωής και την ισότητα των φύλων στο χώρο εργασίας. Αυτή η αποτελεσματική παρέμβαση μπορεί επίσης να υποστηριχθεί από συμμετοχικές διαδικασίες που διευκολύνουν την άμεση δράση για αλλαγή εντός των κοινοτήτων, και ως εκ τούτου διαμορφώνει μια ισχυρή στρατηγική για την προώθηση της ενδυνάμωσης της κοινότητας και την προώθηση ευρύτερων κοινωνικών μετασχηματισμών. Αυτή η προσέγγιση περιλαμβάνει την ενεργή συμμετοχή των μελών της κοινότητας στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων, στη διασφάλιση ότι η φωνή τους ακούγεται και στην ενθάρρυνση συλλογικών δράσεων για την αντιμετώπιση άμεσων προκλήσεων. Ταυτόχρονα, η προσπάθεια επεκτείνεται πέρα από την τοπική σφαίρα αρθρώνοντας αυτές τις εμπειρίες και προοπτικές σε ένα ευρύτερο κοινό, ευαισθητοποιώντας και υποστηρίζοντας συστημικές αλλαγές²⁵.

²³ Eurochild (2022). *(In)visible Children, έκθεση Eurochild 2022 για τα παιδιά σε κατάσταση ανάγκης σε όλη την Ευρώπη*, ([Invisible-children-Eurochild-2022-report-on-children-in-need-across-Europe.pdf](#))

²⁴ Rense Nieuwenhuis (2021). *Κατευθύνσεις σκέψης για γονείς μονογονεϊκών οικογενειών στην ΕΕ*, Κοινότητα, Εργασία & Οικογένεια, 24:5, 559-566, DOI: 10.1080/13668803.2020.1745756

²⁵ Reaching In (2023). *Ενίσχυση της συμμετοχής των παιδιών στην Εγγύηση για τα Παιδιά*, Πανεπιστήμιο του Κεντρικού Λάνκασαϊρ και Eurochild: Βρυξέλλες.

Βέλτιστη πρακτική 1: Η δράση εξισορρόπησης μεταξύ επαγγελματικής και προσωπικής ζωής με την Κάριτας Βίλνιους (Λιθουανία) αφορά οικογένειες με παιδιά, ηλικιωμένους και ασθενείς, κοινότητες και εργοδότες για την εξισορρόπηση των επαγγελματικών και οικογενειακών υποχρεώσεων στη Λιθουανία. Η δράση παρέχει υπηρεσίες παιδικής φροντίδας, ένα ασφαλές περιβάλλον για τα παιδιά, κατ' οίκον φροντίδα και κοινωνική βοήθεια για ηλικιωμένους και άρρωστους. Το έργο περιλαμβάνει επίσης εργασία με κοινότητες και εργοδότες για να τους ενθαρρύνει να δημιουργήσουν ευνοϊκές συνθήκες για την εξισορρόπηση των επαγγελματικών και οικογενειακών υποχρεώσεων. Τα παιδιά μπορούν να περνούν χρόνο σε κέντρα ημερήσιας φροντίδας ενώ οι γονείς εργάζονται ή μαθαίνουν νέες δεξιότητες εργασίας. Οι οικογένειες μπορούν επίσης να βασίζονται στην κατ' οίκον υπηρεσία φροντίδας της Κάριτας έχοντας έτσι χρόνο για εργασία και μάθηση.

Βέλτιστη πρακτική 2: η δράση σχολικής παροχής συμβουλών υλοποιείται από την Secours Catholique - Κάριτας Γαλλίας και αφορά παιδιά σε όλη τη χώρα. Η σχολική παροχή συμβουλών συνίσταται σε παρεμβάσεις για την παροχή στα παιδιά των απαραίτητων πόρων και της υποστήριξης για να επιτύχουν στο σχολείο, ιδιαίτερα όταν η απαραίτητη υποστήριξη δεν παρέχεται στο σπίτι. Το έργο συμβάλλει στην πρόληψη της ακαδημαϊκής αποτυχίας των παιδιών. Παρέχει στα παιδιά την ευκαιρία να αναπτύξουν κοινωνικούς δεσμούς έξω από το συνηθισμένο τους περιβάλλον μέσω μιας σχέσης παιδιού-ενήλικου που εστιάζει στις συγκεκριμένες ανάγκες του παιδιού. Επίσης, προωθεί και αναπτύσσει τα ταλέντα των εφήβων και των παιδιών μέσω παιχνιδιού, αναψυχής και πολιτιστικών δραστηριοτήτων.

Βέλτιστη πρακτική 3: Εργασία για την ευημερία της οικογένειας, Ταουραγκέ, Λιθουανία, 2009–2012
Η δράση «Εργασία για την ευημερία της οικογένειας» ξεκίνησε τον Σεπτέμβριο του 2009 από το Κέντρο Κοινωνικών Υπηρεσιών του Δήμου Παγκεγκιάι στην κομητεία του Ταουραγκέ με τη βοήθεια της χρηματοδότησης του ΕΚΤ. Ο πρωταρχικός στόχος του έργου ήταν να βοηθήσει τις γυναίκες της υπαίθρου και τις οικογένειες που περιορίζονται από την έλλειψη διαθέσιμων κοινωνικών υπηρεσιών στην περιοχή, όπως φύλαξη παιδιών και γηροκομεία. Πιο συγκεκριμένα, το έργο παρείχε συμβουλές σταδιοδρομίας και εκπαίδευση σε γλώσσες ή υπολογιστές για τις γυναίκες προκειμένου να τις βοηθήσει στην εύρεση εργασίας. Για να βοηθήσει στην εξισορρόπηση της επαγγελματικής και προσωπικής ζωής, η δράση παρείχε επίσης φροντίδα για παιδιά ή ηλικιωμένα μέλη της οικογένειας, όταν αυτή χρειαζόταν. Η δράση άντλησε έμπνευση από άλλες δράσεις σε άλλες χώρες του ΕΚΤ και από τη Νορβηγία όσον αφορά την προώθηση της κοινωνικής ένταξης. Ως αποτέλεσμα, αρκετές μειονεκτούσες οικογένειες με παιδιά με αναπηρία εγγράφονται ακόμα και σήμερα σε κέντρα αποκατάστασης. Μια άλλη απόδειξη της επιτυχίας του έργου είναι ότι μια μεγάλη τοπική εταιρεία μπόρεσε να δημιουργήσει βρεφονηπιακούς σταθμούς για τους εργαζομένους της στην περιοχή. Η ομάδα μελέτης δεν προέβη σε αξιολόγηση αυτού του προγράμματος.

Βέλτιστη πρακτική 4: [Παροχή Πρόσβασης στην Παιδική Φροντίδα και στην Απασχόληση \(PACE\)](#). Η δράση PACE καθιερώνει δοκιμασίες που υποστηρίζονται από έρευνα που βελτιώνουν την πρόσβαση στην παιδική φροντίδα, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στην απασχόληση μειονεκτούντων ή περιθωριοποιημένων οικογενειών. Η δράση PACE προσφέρει μια μέθοδο για τη χρήση γονικής συμμετοχής, εθελοντικής δέσμευσης, κατάρτισης και προσαρμοσμένων προγραμμάτων απασχόλησης για την άρση των φραγμών στη συμμετοχή, στην αγορά εργασίας και στην κοινωνία, συμπεριλαμβανομένης της οικοδόμησης σχέσεων και του κοινοτικού πνεύματος. Η δράση PACE διευρύνει τις δεξιότητες του προσωπικού παιδικής φροντίδας και βελτιώνει τις μη τεχνικές δεξιότητες των εθελοντών και των γονέων και τους καθοδηγεί προς την απασχόληση, βελτιώνοντας τις συνθήκες διαβίωσης και τις προοπτικές ζωής μειονεκτούντων και άπορων οικογενειών.

Προγράμματα διακοπών

Προσφέροντας προγράμματα διακοπών, οι πάροχοι παιδικής φροντίδας αντιμετωπίζουν την ανάγκη για συνεχή βοήθεια κατά τις περιόδους διακοπών, διασφαλίζοντας ότι οι οικογένειες έχουν πρόσβαση σε αξιόπιστες και ολοκληρωμένες υπηρεσίες. Αυτά τα προγράμματα συχνά περιλαμβάνουν μια σειρά από δραστηριότητες και υποστήριξη, συμπεριλαμβανομένων των εκπαιδευτικών προγραμμάτων, των ευκαιριών αναψυχής και της παροχής θρεπτικών γευμάτων. Επιπροσθέτως, τα προγράμματα διακοπών διαδραματίζουν κρίσιμο ρόλο στην πρόληψη πιθανών κενών στη φροντίδα των παιδιών που μπορεί να προκύψουν κατά τη διάρκεια των σχολικών διαλειμμάτων, διευκολύνοντας τις ευκαιρίες συνεχούς απασχόλησης και κατάρτισης των γονέων. Η ένταξη των αρχών της οικογενειακής υποστήριξης στα προγράμματα διακοπών ενισχύει την αποτελεσματικότητά τους, καθώς τα εν λόγω προγράμματα καθίστανται όχι μόνο μέσο παιδικής φροντίδας αλλά και πλατφόρμα για την παροχή πόρων, την οικοδόμηση γονικών δεξιοτήτων και την προώθηση της δικτύωσης της κοινότητας. Αναγνωρίζοντας τη διασύνδεση της οικογενειακής ευημερίας και των αναγκών παιδικής φροντίδας, τα προγράμματα διακοπών συμβάλλουν στη δημιουργία ενός υποστηρικτικού περιβάλλοντος που ωφελεί τόσο τους γονείς όσο και τα παιδιά, προάγοντας την ανθεκτικότητα και τη σταθερότητα στην ευρύτερη κοινότητα.

Αποτελεσματικές παρεμβάσεις – Βέλτιστες πρακτικές

Βέλτιστη πρακτική: οι «Οικογενειακές διακοπές» και οι «Διακοπές για παιδιά που φιλοξενούνται από οικογένειες» είναι δράσεις που υλοποιούνται από την Secours Catholique - Κάριτας Γαλλίας. Αυτά τα δύο μοντέλα δράσεων απευθύνονται σε παιδιά, γονείς και οικογένειες σε όλη τη Γαλλία. Και τα δύο μοντέλα επιτρέπουν στα παιδιά να ανακαλύψουν ένα διαφορετικό περιβάλλον από αυτό που συνήθως γνωρίζουν, να συμμετέχουν σε νέες δραστηριότητες αναψυχής, καθώς και αθλητικού, πολιτιστικού και κοινωνικού χαρακτήρα, και έτσι τα βοηθούν να αναπτυχθούν. Η απόκτηση νέων εμπειριών σε μια θετική ατμόσφαιρα συμβάλλει στην προσωπική τους ανάπτυξη, ολοκλήρωση,

αυτονομία και κοινωνικοποίηση. Και τα δύο έργα δημιουργούν συνεργασίες με κοινωνικές υπηρεσίες. Η δράση «Οικογενειακές διακοπές» δίνει την ευκαιρία σε ολόκληρες οικογένειες να κάνουν διακοπές μαζί, ενώ συνοδεύονται από το προσωπικό της Secours Catholique σε ένα θέρετρο διακοπών. Με τις «Οικογενειακές διακοπές» η συνοδεία που παρέχεται κατά την περίοδο των διακοπών επιτρέπει στο προσωπικό του έργου να εντοπίσει τις συγκεκριμένες ανάγκες των παιδιών και να τους παρέχει την κατάλληλη υποστήριξη (π.χ. νέα γυαλιά μυωπίας, οδοντιατρική φροντίδα, κ.λπ.). Η δράση «Διακοπές για παιδιά που φιλοξενούνται από οικογένειες» αποτελεί ένα διαφορετικό μοντέλο που δίνει τη δυνατότητα στις οικογένειες με τις οποίες συνεργάζεται η Secours Catholique όλο το χρόνο να στέλνουν τα παιδιά τους διακοπές φιλοξενούμενα από οικογένειες υποδοχής για 3 εβδομάδες (κατά μέσο όρο). Αυτές οι οικογένειες υποδοχής ζουν σε διαφορετικό περιβάλλον, το οποίο επιτρέπει στα φιλοξενούμενα παιδιά να απολαμβάνουν χρόνο σε ένα διαφορετικό οικογενειακό πλαίσιο παρέα με άλλα παιδιά της ίδιας ηλικίας. Η δράση «Διακοπές για παιδιά που φιλοξενούνται από οικογένειες» δημιουργεί επίσης δίκτυα μεταξύ των οικογενειών. Το αναμενόμενο αποτέλεσμα είναι η δημιουργία μόνιμων δεσμών μεταξύ των οικογενειών υποδοχής και των παιδιών που εκείνες φιλοξενούν, καθώς και των οικογενειών προέλευσής τους. Το έργο υλοποιείται κυρίως από εθελοντές: περίπου 2.000 οικογένειες υποδοχής και μεγάλος αριθμός εθελοντών που είναι υπεύθυνοι για την προετοιμασία και την παρακολούθηση της υποδοχής των παιδιών/οικογενειών.

6.3 Υπηρεσίες για άτομα με αναπηρία

Συνάφεια του ΕΚΤ+ και του ΕΤΠΑ για τον τομέα

Προκειμένου να διασφαλιστεί ότι οι δράσεις πληρούν τους κανόνες και τις προτεραιότητες όπως ορίζονται στους κανονισμούς χρηματοδότησης της ΕΕ, αυτή η ενότητα συνοψίζει τις κύριες διατάξεις σχετικά με τα δικαιώματα και την κοινωνική ένταξη των ατόμων με αναπηρία, όπως ορίζονται στους κανονισμούς του ΕΚΤ+, του ΕΤΠΑ και στους ΚΚΔ.

Ο ΚΚΔ αποτελεί ένα τμήμα μιας γενικής νομοθεσίας που εφαρμόζεται σε διάφορα χρηματοδοτικά προγράμματα της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων του ΕΚΤ+ και του ΕΤΠΑ. Περιγράφει κανόνες που πρέπει να τηρούνται και θέτει στόχους για τη χρήση των εν λόγω κεφαλαίων. Οι βασικές διατάξεις του κανονισμού περί κοινών διατάξεων που αφορούν τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία είναι οι ακόλουθες:

- Τα κράτη μέλη και η Επιτροπή διασφαλίζουν τη συμμόρφωση με τον Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατά την εκτέλεση της απόφασης χρηματοδότησης,
- Η εκτέλεση της απόφασης χρηματοδότησης θα πρέπει να υλοποιείται με τρόπο που να προωθεί τη μετάβαση από την ιδρυματική φροντίδα στη φροντίδα με βάση την οικογένεια και

την κοινότητα, ενώ δεν θα πρέπει να υποστηρίζει δράσεις που να συμβάλλουν σε οποιαδήποτε μορφή διαχωρισμού ή αποκλεισμού,

- Κατά τη χρηματοδότηση υποδομών κάθε είδους, θα πρέπει να διασφαλίζεται η προσβασιμότητα των ατόμων με αναπηρία.
- Προκειμένου να έχουν πρόσβαση στα κεφάλαια, τα κράτη μέλη θα πρέπει να διαθέτουν ένα εθνικό πλαίσιο για την εφαρμογή της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία (ΣΗΕΔΑΑ).

Αναφορικά με το πρώτο σημείο, αυτό περιλαμβάνει την καταπολέμηση των διακρίσεων (άρθρο 21) και «το δικαίωμα των ατόμων με αναπηρία να επωφελούνται από μέτρα που αποσκοπούν στη διασφάλιση της ανεξαρτησίας, της κοινωνικής και επαγγελματικής ένταξης και της συμμετοχής τους στη ζωή της κοινότητας» (άρθρο 26). Αναφορικά με το δεύτερο σημείο, προκειμένου να καθοδηγήσει τις ΔΑ στη χρηματοδότηση δράσεων που προάγουν τη μετάβαση από την ιδρυματική φροντίδα στη φροντίδα με βάση την οικογένεια και την κοινότητα, η Ευρωπαϊκή Ομάδα Εμπειρογνομητών (ΕΟΕ) για τη μετάβαση από την ιδρυματική φροντίδα στη φροντίδα με βάση την οικογένεια και την κοινότητα δημιούργησε έναν [ευρωπαϊκό κατάλογο σημείων ελέγχου](#) και [καθοδήγησης](#) για την ανεξάρτητη διαβίωση και την ένταξη στην κοινότητα.

Αναφορικά με το τελευταίο σημείο, τα κράτη μέλη θα πρέπει συνεπώς να εφαρμόζουν τη ΣΗΕΔΑΑ και να ενθαρρύνονται να χρησιμοποιούν τα κονδύλια της ΕΕ για τον σκοπό αυτό. Η ΣΗΕΔΑΑ αναφέρεται στην αναπηρία ως αποτέλεσμα της αλληλεπίδρασης μεταξύ των αναπηριών των ατόμων και των στάσεων και των περιβαλλοντικών εμποδίων που εμποδίζει την πλήρη και αποτελεσματική συμμετοχή τους στην κοινωνία σε ίση βάση με τους άλλους. Για την εφαρμογή της ΣΗΕΔΑΑ και τη διασφάλιση και την προάσπιση των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία, οι ΔΑ θα πρέπει να εργάζονται ενεργά για την άρση τέτοιων φραγμών και την αποτροπή της οικοδόμησης νέων.

Στόχος του ΕΚΤ+ είναι να υποστηρίξει επενδύσεις σε ανθρώπους και συστήματα στους τομείς πολιτικής της απασχόλησης, της εκπαίδευσης και της κοινωνικής ένταξης. Ορισμένες από τις βασικές προτεραιότητες που σχετίζονται με την παροχή υπηρεσιών σε άτομα με αναπηρία είναι οι εξής:

- Το ΕΚΤ+ θα πρέπει να προωθεί την ενεργό ένταξη ατόμων που βρίσκονται μακριά από την αγορά εργασίας,
- Θα πρέπει να χρησιμοποιείται για την ενίσχυση της έγκαιρης και ισότιμης πρόσβασης σε προσιτές, βιώσιμες και υψηλής ποιότητας υπηρεσίες που προάγουν την πρόσβαση στη στέγαση και στην προσωποκεντρική περίθαλψη και υποστήριξη, όπως η υγειονομική περίθαλψη και η μακροχρόνια περίθαλψη, ιδίως οι υπηρεσίες που βασίζονται στην οικογένεια και στην κοινότητα,
- Το ΕΚΤ+ θα πρέπει να προωθήσει την ισότητα πρόσβασης και την ολοκλήρωση της ποιοτικής και χωρίς αποκλεισμούς εκπαίδευσης και κατάρτισης, συμπεριλαμβανομένης της προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας,
- Το ΕΚΤ+ θα πρέπει να διασφαλίζει την προσβασιμότητα για τα άτομα με αναπηρία και να προωθεί τη μετάβαση από την ιδρυματική φροντίδα στη φροντίδα και υποστήριξη με βάση την οικογένεια και την κοινότητα.

Το ΕΚΤ+ μπορεί συνεπώς να χρησιμοποιηθεί για έργα που παρέχουν υπηρεσίες στους παραπάνω τομείς προτεραιότητας, για παράδειγμα καλύπτοντας δαπάνες προσωπικού και κατάρτιση.

Το ΕΤΠΑ στοχεύει στην ενίσχυση της οικονομικής, κοινωνικής και εδαφικής συνοχής εντός της ΕΕ. Στο πλαίσιο του στόχου της κοινωνικής ένταξης, ορισμένες από τις σχετικές προτεραιότητες είναι: η ανάπτυξη της κοινωνικής υποδομής, η βελτίωση της πρόσβασης σε υπηρεσίες συμπερίληψης και ποιοτικές υπηρεσίες στην εκπαίδευση μέσω της ανάπτυξης προσβάσιμων υποδομών, και η προώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης των μειονεκτούντων ομάδων, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με ανάγκες υποστήριξης μέσω ολοκληρωμένων μέτρων, συμπεριλαμβανομένων της στέγασης και των κοινωνικών υπηρεσιών.

Το ΕΤΠΑ μπορεί να χρησιμοποιηθεί για τη χρηματοδότηση επενδύσεων σε υποδομές, επενδύσεις στην πρόσβαση σε υπηρεσίες, εξοπλισμό και λογισμικό. Μπορεί να χρησιμοποιηθεί επίσης σε συνέργεια με το ΕΚΤ+, όπου το ΕΤΠΑ χρησιμοποιείται, για παράδειγμα, για προσβάσιμη υποδομή και το ΕΚΤ+ για την πιλοτική λειτουργία μιας υπηρεσίας.

Ανάγκες και προκλήσεις του τομέα

Οι υπηρεσίες υποστήριξης θα πρέπει να υποστηρίζουν τα άτομα με αναπηρία με τέτοιο τρόπο ώστε να μπορούν να ασκούν τα δικαιώματά τους (όπως ορίζονται στη ΣΗΕΔΑΑ), να έχουν επιλογή και έλεγχο στη ζωή τους και να συμμετέχουν πλήρως στην κοινωνία. Ωστόσο, πρέπει να σημειωθεί ότι οι περισσότερες χώρες δεν έχουν ακόμη εφαρμόσει πλήρως τη ΣΗΕΔΑΑ. Για παράδειγμα, σε πολλά, αν όχι σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ, τα άτομα με αναπηρία εξακολουθούν να ζουν σε ιδρύματα,²⁶ είναι διαχωρισμένα στην ειδική εκπαίδευση,²⁷ και επηρεάζονται από υψηλότερο ποσοστό ανεργίας σε σύγκριση με τα άτομα χωρίς αναπηρία. Λόγου χάρη, τα στοιχεία δείχνουν ότι στην ΕΕ εξακολουθεί να υπάρχει υψηλό χάσμα απασχόλησης όσον αφορά τα άτομα με αναπηρία (21,4% το 2022 σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ)²⁸, με τις γυναίκες να βρίσκονται ακόμη πιο συχνά αποκλεισμένες από την αγορά εργασίας σε σχέση με τους άνδρες.²⁹ Λόγω των απαρχαιωμένων οικονομικών και νομικών συστημάτων, της υποχρηματοδότησης, των ελλείψεων σε δεξιότητες και των ελλείψεων προσωπικού, μπορεί να είναι δύσκολο για τις κοινωνικές υπηρεσίες να πραγματοποιήσουν τη μετάβαση σε μορφές

²⁶ Jan Šiška και Julie Beadle-Brown (2020). Έκθεση σχετικά με τη μετάβαση από την ιδρυματική φροντίδα στις υπηρεσίες με βάση την κοινότητα σε 27 κράτη μέλη της ΕΕ. (<https://deinstitutionalisationdotcom.files.wordpress.com/2020/05/eeg-di-report-2020-1.pdf>)

²⁷ EASIE (2018/ 2019). Αναφορά συνόλου δεδομένων σχολικού έτους μεταξύ χωρών. (<https://www.european-agency.org/resources/publications/EASIE-2018-2019-cross-country-report>)

²⁸ Στοιχεία Eurostat για το 2022: Χάσμα απασχόλησης όσον αφορά τα άτομα με αναπηρία ανά επίπεδο περιορισμού δραστηριότητας και φύλο (πηγή EU-SILC).

²⁹ EDF (2022). Αναπηρία και χάσματα μεταξύ των φύλων: άνιση απασχόληση των γυναικών με αναπηρία. (<https://www.edf-feph.org/publications/disability-and-gender-gaps-addressing-unequal-employment-of-women-with-disabilities/>)

φροντίδας και υποστήριξης με βάση την κοινότητα και τον άνθρωπο. Η ανάγκη για μετασχηματισμό των υπηρεσιών καθώς και οι αλλαγές που απαιτούνται στη νομοθεσία και στην πολιτική υπογραμμίζονται επίσης από τον Ειδικό Εισηγητή για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία στην έκθεσή του [«Μετασχηματισμός των υπηρεσιών για άτομα με αναπηρία»](#). Με τη βοήθεια των κονδυλίων της ΕΕ, οι πάροχοι υπηρεσιών μπορούν να διαδραματίσουν κεντρικό ρόλο στη δημιουργία μιας κοινωνίας χωρίς αποκλεισμούς παρέχοντας και συνδημιουργώντας ποιοτικές, προσβάσιμες, προσωποκεντρικές και με βάση την κοινότητα υπηρεσίες. Οι βασικές ανάγκες και προκλήσεις που εντοπίστηκαν κατά τις δραστηριότητες και τα εργαστήρια συλλογής αποδεικτικών στοιχείων του Helpdesk είναι:

Η μετάβαση από την ιδρυματική φροντίδα στη φροντίδα και υποστήριξη με βάση την οικογένεια και την κοινότητα.

01

Η επαρκής υποστήριξη για τα άτομα με αναπηρίες ώστε να ζουν ανεξάρτητα και να έχουν επιλογές και έλεγχο στη ζωή τους (συμπεριλαμβανομένης της προσωπικής βοήθειας, των προσωπικών προϋπολογισμών και άλλων μορφών αυτοκατευθυνόμενης υποστήριξης).

02

Η υποστήριξη των ατόμων με αναπηρία προκειμένου να βρουν προσβάσιμη και προσαρμοσμένη στέγαση ή να υποστηριχθούν στην πραγματοποίηση των απαραίτητων προσαρμογών.

03

Το να καταστούν οι βασικές υπηρεσίες συμπεριληπτικές και να είναι προσβάσιμες, συμπεριλαμβανομένης της εκπαίδευσης, της προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας, των μεταφορών και των υπηρεσιών υγειονομικής περίθαλψης.

04

Η συμπεριληπτική κοινωνικοποίηση και οι δραστηριότητες αναψυχής.

05

Η υποστήριξη των ατόμων με αναπηρία ώστε να βρουν απασχόληση στην ανοιχτή αγορά εργασίας και να υποστηριχθούν στις δουλειές τους.

06

Η ενίσχυση δεξιοτήτων και ευκαιριών κατάρτισης για άτομα με αναπηρία, συμπεριλαμβανομένων ευκαιριών για εκπαίδευση ενηλίκων και για δια βίου μάθηση.

07

Η υποστήριξη οικογενειών με παιδιά με αναπηρία ή με κίνδυνο αναπτυξιακής καθυστέρησης μέσω αποτελεσματικής έγκαιρης ανίχνευσης, υπηρεσιών παρέμβασης κατά την προσχολική ηλικία και υποστήριξης σε γονείς και φροντιστές, μεταξύ άλλων για την πρόληψη της ιδρυματοποίησης.

08

Η προσβασιμότητα σε δημόσια κτήρια, σε υπηρεσίες, στη στέγαση και σε πληροφορίες. Επιπλέον, σε ορισμένες χώρες η πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες για τα άτομα με αναπηρία στις αγροτικές περιοχές είναι πολύπλοκη.

09

Οι δραστηριότητες ευαισθητοποίησης για την αντιμετώπιση του στίγματος και της προκατάληψης κατά των ατόμων με αναπηρία.

10

Η ανάγκη για συμπαραγωγή: διασφάλιση της πραγματικής συμμετοχής των ομάδων χρηστών στη διαμόρφωση έργων. Ωστόσο, στην πράξη μπορεί να είναι δύσκολο να συνδημιουργηθούν έργα λόγω του περιορισμένου χρόνου κατά τον οποίο είναι ανοιχτές οι προσκλήσεις.

11

Για έργα που στοχεύουν άτομα με σοβαρές αναπηρίες/υψηλές ανάγκες υποστήριξης, είναι ορισμένες φορές δύσκολο να φανεί ο αντίκτυπος στον χρηματοδότη, κυρίως λόγω του γεγονότος ότι ο «αριθμός» των ατόμων που προσεγγίζονται ή υποστηρίζονται μπορεί να είναι μικρότερος, ενώ ο ατομικός αντίκτυπος για τον δικαιούχο μπορεί να είναι πολύ υψηλός.

12

Παρόλο που το ΕΚΤ+ μπορεί να χρησιμοποιηθεί για διαφορετικές προτεραιότητες, πολλές χώρες και διαχειριστικές αρχές δίνουν μεγάλη έμφαση στην απασχόληση κατά τον προγραμματισμό τους. Για τη μέτρηση της επιτυχίας, εστιάζουν στο πόσα άτομα έχουν απασχοληθεί μετά το έργο. Η απασχόληση ωστόσο δεν είναι η μόνη προϋπόθεση για την ένταξη των ατόμων με αναπηρία. Ως εκ τούτου, απαιτούνται περισσότερες δυνατότητες συνδυασμού διαφορετικών στοιχείων ενεργητικής ένταξης, όπως η υποστηριζόμενη απασχόληση σε συνδυασμό με άλλες ημερήσιες δραστηριότητες για άτομα με διανοητική αναπηρία.

Τυπολογία παρεμβάσεων

Προκειμένου να χρησιμοποιηθούν τα κονδύλια της ΕΕ με τρόπο που να ευθυγραμμίζεται με τους κανονισμούς χρηματοδότησης, να βοηθά στην εφαρμογή βασικών πλαισίων πολιτικής της ΕΕ και να ανταποκρίνεται στις ανάγκες του τομέα, συμβουλευόμαστε οι ΔΑ να χρησιμοποιούν το ΕΚΤ+ και το ΕΤΠΑ για τις ακόλουθες παρεμβάσεις:

Η μετάβαση από την ιδρυματική φροντίδα στη φροντίδα με βάση την κοινότητα

Πολλά άτομα με αναπηρία στην ΕΕ εξακολουθούν να ζουν σε ιδρύματα και τα κράτη μέλη της ΕΕ ενθαρρύνονται ιδιαίτερα να χρησιμοποιούν κονδύλια της ΕΕ για την αποϊδρυματοποίηση. Η αποϊδρυματοποίηση απαιτεί, μεταξύ άλλων, το κλείσιμο ιδρυμάτων, την ανάπτυξη υπηρεσιών με βάση την οικογένεια και την κοινότητα και την καθοδήγηση και υποστήριξη των ατόμων με αναπηρία που εγκαταλείπουν τα ιδρύματα και ζουν ανεξάρτητα.

Αποτελεσματική παρέμβαση – Δράσεις που μπορούν να χρηματοδοτηθούν

Ανάπτυξη υπηρεσιών με βάση την κοινότητα, κατάρτιση του προσωπικού των ιδρυμάτων με προσωποκεντρική υποστήριξη ώστε να είναι σε θέση να εργαστεί σε νέες υπηρεσίες ή σε άλλες θέσεις εργασίας, ανάπτυξη και παροχή εξατομικευμένων διαδικασιών υποστήριξης για την ανεξάρτητη διαβίωση των ατόμων, υποστήριξη των ατόμων που εγκαταλείπουν τα ιδρύματα με την ανάπτυξη δεξιοτήτων ανεξάρτητης διαβίωσης, διευκόλυνση της υποστήριξης από ομότιμους και ανάπτυξη δικτύων υποστήριξης ομότιμων για τη διευκόλυνση της μετάβασης στην κοινότητα ή της μετάβασης από το σπίτι της οικογένειας στην ανεξάρτητη διαβίωση, υποστήριξη των ατόμων που εγκαταλείπουν τα ιδρύματα με την ενίσχυση των οικογενειακών δεσμών (όταν είναι επιθυμητό), την ένταξή τους στην κοινότητα και την ενεργό συμμετοχή τους στα κοινά.

Προσωπική βοήθεια και προσωπικοί προϋπολογισμοί

Η προσωπική βοήθεια και οι προσωπικοί προϋπολογισμοί ή άλλες μορφές υποστήριξης που καθοδηγούνται από τον ίδιο τον εαυτό είναι καθοριστικής σημασίας για τη διασφάλιση της ανεξάρτητης διαβίωσης των ατόμων με αναπηρία, και ως εκ τούτου προάγουν το δικαίωμά να εκφράσουν τη φωνή, την επιλογή και τον έλεγχο του είδους της υποστήριξης που επιθυμούν να χρησιμοποιούν και της ζωής που θέλουν να ζήσουν. Προσωπική βοήθεια σημαίνει ότι ένα άτομο με

αναπηρία μπορεί να επιλέξει τον προσωπικό του βοηθό και ότι βρίσκεται στο επίκεντρο των αποφάσεων που αφορούν τη βοήθεια. Το επίπεδο της παρεχόμενης προσωπικής βοήθειας θα πρέπει να ανταποκρίνεται στις ανάγκες κάθε ατόμου για υποστήριξη. Δεν διαθέτουν όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ συστήματα προσωπικής βοήθειας ή συστήματα που μπορούν να βελτιωθούν, καθώς είναι ανεπαρκή ή ελλιπή.³⁰ Επιπροσθέτως, τα κράτη μέλη θα πρέπει να επενδύσουν στην ανάπτυξη συστημάτων υποστηριζόμενης λήψης αποφάσεων, καθώς ορισμένα άτομα θα χρειαστούν υποστηριζόμενη λήψη αποφάσεων προκειμένου να διαχειριστούν τον προσωπικό τους βοηθό και/ή τον προσωπικό τους προϋπολογισμό.

Αποτελεσματική παρέμβαση – Δράσεις που μπορούν να χρηματοδοτηθούν

Πιλοτική εφαρμογή υπηρεσιών προσωπικής βοήθειας και/ή άλλων μοντέλων εξατομικευμένης υποστήριξης, παροχή υποστήριξης σε άτομα με αναπηρία σχετικά με τον τρόπο διαχείρισης των προσωπικών τους προϋπολογισμών και τη διαχείριση που συνοδεύει την πρόσληψη προσωπικών βοηθών, συμπεριλαμβανομένης της υποστήριξης από ομότιμους, προώθηση της εργασίας ενός προσωπικού βοηθού, κατάρτιση για προσωπικούς βοηθούς σε θέματα ανθρωποκεντρικής υποστήριξης και αυτοδιάθεσης, δραστηριότητες ευαισθητοποίησης των ατόμων με αναπηρία και των οικογενειών τους σχετικά με τα οφέλη της προσωπικής βοήθειας και τους προσωπικούς προϋπολογισμούς, αξιολόγηση της ποιότητας των υπηρεσιών προσωπικής βοήθειας.

Αποτελεσματική παρέμβαση – Ελπιδοφόρες πρακτικές

Ελπιδοφόρα πρακτική 1: [Εφαρμογή προσωπικής βοήθειας στην Κροατία με το ΕΚΤ](#)

Το 2017, ανατέθηκαν συμφωνίες για την υλοποίηση έργων συγχρηματοδοτούμενων από το ΕΚΤ με στόχο την ανάπτυξη υπηρεσιών προσωπικής βοήθειας σε εβδομήντα τέσσερις κροατικές ενώσεις ατόμων με αναπηρία.

Ελπιδοφόρα πρακτική 2: [Μοντέλο υποστήριξης για ανεξάρτητη διαβίωση στην Πορτογαλία](#)

Ένα μοντέλο υποστήριξης για ανεξάρτητη διαβίωση υλοποιείται με την παροχή προσωπικής βοήθειας μέσω κέντρων υποστήριξης ανεξάρτητης ζωής που συγχρηματοδοτήθηκε στο πλαίσιο των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων για την Πορτογαλία 2020. Οι δραστηριότητες των κέντρων περιλαμβάνουν παροχή προσωπικής βοήθειας, κατάρτιση προσωπικών βοηθών και δράσεις ευαισθητοποίησης και διάδοσης.

Προσβάσιμη και προσαρμοσμένη στέγαση για άτομα με αναπηρία

Προκειμένου να γίνει σεβαστό το δικαίωμα των ατόμων με αναπηρία να ζουν ανεξάρτητα, θα πρέπει να έχουν την επιλογή και τον έλεγχο του με ποιον και του πώς ζουν, και ως εκ τούτου να έχουν πρόσβαση σε προσβάσιμες και προσαρμοσμένες επιλογές στέγασης. Ωστόσο, η Ευρωπαϊκή Στρατηγική για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία χαρακτηρίζει την ανεπαρκή παροχή στέγασης ως ένα από τα κύρια εμπόδια που εμποδίζουν την ένταξη. Με τη βοήθεια των κονδυλίων της ΕΕ, οι υπηρεσίες μπορούν να διαδραματίσουν ρόλο στην υποστήριξη των ατόμων με αναπηρία σε αυτόν τον τομέα. Η παροχή στέγασης δεν πρέπει να συνδέεται άμεσα με τις υπηρεσίες υποστήριξης που λαμβάνει ένα άτομο διότι διαφορετικά τα άτομα κινδυνεύουν να χάσουν την υποστήριξή τους εάν

³⁰ ENIL (2023). Έρευνα Ανεξάρτητης Διαβίωσης. (<https://enil.eu/il-map/>)

αποφασίσουν να αλλάξουν τις διευθετήσεις που έχουν σχέση με τη διαβίωσή τους ή το αντίστροφο. Τα άτομα με αναπηρία θα πρέπει επομένως να υποστηρίζονται προκειμένου να έχουν πρόσβαση στη στέγαση και στις υπηρεσίες υποστήριξης που χρειάζονται, όπου κι αν ζουν.

Αποτελεσματική παρέμβαση – Δράσεις που μπορούν να χρηματοδοτηθούν

Υποστήριξη για την εύρεση ευκαιριών στέγασης για άτομα με (υψηλότερες) ανάγκες υποστήριξης, προσβάσιμη στέγαση για άτομα με αναπηρία, εισφορές για την κάλυψη του κόστους στέγασης των ατόμων με αναπηρία (σε συνδυασμό με άλλα μέτρα ένταξης/απασχόλησης), ανάπτυξη έργων κοινής διαβίωσης όπου νέοι με και χωρίς αναπηρία ζουν μαζί, κατασκευή περισσότερο προσβάσιμης και οικονομικά προσιτής στέγασης, εγκατάσταση βοηθητικών συσκευών στις οικίες για τη διευκόλυνση της ανεξάρτητης διαβίωσης, βοήθεια για την προσαρμογή των οικιών στις εκάστοτε συγκεκριμένες ανάγκες.

Υπηρεσίες που δίνουν τη δυνατότητα επιλογής και ελέγχου

Τα άτομα με αναπηρία θα πρέπει να έχουν τη δυνατότητα επιλογής και ελέγχου στη ζωή τους και σε ορισμένες περιπτώσεις χρειάζονται υποστήριξη για να λάβουν αυτές τις αποφάσεις. Επιπροσθέτως, θα πρέπει να μπορούν να λαμβάνουν αποφάσεις σχετικά με το είδος της υπηρεσίας που λαμβάνουν και από ποιον πάροχο, ενώ όλες οι πληροφορίες σχετικά με τις διάφορες επιλογές πρέπει να τους παρουσιάζονται με σαφή, διαφανή και κατανοητό τρόπο.

Αποτελεσματική παρέμβαση – Δράσεις που μπορούν να χρηματοδοτηθούν

Υπηρεσίες που ενημερώνουν τα άτομα με αναπηρία σχετικά με τις διαθέσιμες επιλογές υποστήριξης και υποστήριξη πρόσβασης σε αυτές τις υπηρεσίες, δράσεις που διευκολύνουν την υποστήριξη από ομότιμους, δράσεις που διευκολύνουν την υποστηριζόμενη λήψη αποφάσεων, κατάρτιση για τα άτομα με αναπηρία και τα μέλη της οικογένειάς τους σχετικά με τα δικαιώματά τους και τον τρόπο υπεράσπισης αυτών των δικαιωμάτων.

Δημιουργία προσιτών και συμπεριληπτικών βασικών υπηρεσιών

Όπου οι βασικές υπηρεσίες δεν είναι προσβάσιμες και εξοπλισμένες για να καλύψουν τις ανάγκες όλων, για παράδειγμα για τα άτομα με αναπηρία, οι τοπικές αρχές θα πρέπει να δώσουν προτεραιότητα στον επανασχεδιασμό και στη χρηματοδότηση αυτών των υπηρεσιών ώστε να μπορούν να χρησιμοποιούνται από και να ωφελούνται όλοι.

Αποτελεσματική παρέμβαση – Δράσεις που μπορούν να χρηματοδοτηθούν

Προσβάσιμη υποδομή των βασικών υπηρεσιών, έργα που διευκολύνουν τη συνεργασία μεταξύ Οργανώσεων Ατόμων με Αναπηρία (ΟΑΑ), ατόμων με αναπηρία, παρόχων υπηρεσιών και τοπικών αρχών για προσιτές βασικές υπηρεσίες, κατάρτιση του προσωπικού στις βασικές υπηρεσίες (π.χ. κέντρα υγειονομικής περίθαλψης και εκπαίδευσης ενηλίκων) για την ένταξη των ατόμων με αναπηρία και προσεγγίσεις που βασίζονται στα ανθρώπινα δικαιώματα, υποστήριξη της πρόσβασης σε βοήθεια στην εργασία ή στην εκπαίδευση μέσω προσωπικής βοήθειας και παροχής άλλων εύλογων προσαρμογών.

Κοινωνικοποίηση και δραστηριότητες αναψυχής

Τα άτομα με αναπηρία, όπως οποιοσδήποτε άλλος, έχουν ανάγκη κοινωνικοποίησης και αναψυχής, αλλά συχνά αντιμετωπίζουν κοινωνική απομόνωση³¹ ή εμπόδια στη συμμετοχή τους σε (κυρίως) κοινωνικές και ψυχαγωγικές δραστηριότητες. Σε πολλές χώρες υπάρχουν δραστηριότητες «ημερήσιας φροντίδας» για άτομα με αναπηρία, όμως συχνά αυτές οι δραστηριότητες δεν επιτρέπουν την επιλογή και τον έλεγχο. Ορισμένες φορές αντικαθιστούν την εκπαίδευση ή την απασχόληση, ενώ συχνά διαχωρίζονται. Ωστόσο, τα άτομα με αναπηρία θα πρέπει να είναι ελεύθερα να επιλέγουν σε ποιο είδος δραστηριοτήτων θέλουν να συμμετέχουν και τότε, και οι δραστηριότητες θα πρέπει να συμπληρώνουν αντί να αντικαθιστούν ευκαιρίες εκπαίδευσης και/ή απασχόλησης. Δεν θα πρέπει μόνο οι ίδιες οι δραστηριότητες να είναι συμπεριληπτικές και προσβάσιμες, αλλά το άτομο θα πρέπει επίσης να μπορεί να φτάσει στη δραστηριότητα.

Αποτελεσματική παρέμβαση – Δράσεις που μπορούν να χρηματοδοτηθούν

Έργα που περιλαμβάνουν άτομα με αναπηρία σε κοινωνικές και ψυχαγωγικές δραστηριότητες, π.χ. με την προσφορά μεταφοράς από και προς τις κοινωνικές και ψυχαγωγικές δραστηριότητες και επιπλέον βοηθητικό προσωπικό όταν χρειάζεται, βελτίωση της προσβασιμότητας σε εγκαταστάσεις αναψυχής όπως πισίνες, κινηματογράφοι, θέατρα, αθλητικά κέντρα, κ.λπ.

Συμπεριληπτική εκπαίδευση, συμπεριλαμβανομένης της προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας

Σε πολλά κράτη μέλη της ΕΕ, τα εκπαιδευτικά συστήματα, ξεκινώντας από την προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα (ΠΕΦ), δεν είναι πλήρως συμπεριληπτικά, πράγμα που σημαίνει ότι οι μαθητές με αναπηρίες εξακολουθούν να λαμβάνουν εκπαίδευση συχνά σε χωριστές τάξεις και/ή σχολεία ή αποκλείονται από την εκπαίδευση. Η συμπεριληπτική εκπαίδευση αναφέρεται σε εκπαιδευτικά περιβάλλοντα που προσαρμόζουν τον σχεδιασμό και τις φυσικές δομές, τις μεθόδους διδασκαλίας και τα προγράμματα σπουδών καθώς και την κουλτούρα, την πολιτική και την πρακτική των εκπαιδευτικών περιβαλλόντων, έτσι ώστε να είναι προσβάσιμα σε όλους τους μαθητές χωρίς διακρίσεις. Δεν πρέπει να προσαρμοστούν μόνο τα εκπαιδευτικά περιβάλλοντα· θα πρέπει επίσης να αυξηθεί η ευαισθητοποίηση των γονέων παιδιών με και χωρίς αναπηρία σχετικά με την ένταξη και τις αρχές της ΣΗΕΔΑΑ.

Αποτελεσματική παρέμβαση – Δράσεις που μπορούν να χρηματοδοτηθούν

Πρόσκληση υποβολής προτάσεων για την παροχή επιδοτήσεων σε βοηθούς διδασκαλίας για την υποστήριξη της συνεκπαίδευσης και της ΠΕΦ, κατάρτιση διδακτικού προσωπικού σχετικά με την ένταξη, δραστηριότητες ευαισθητοποίησης σχετικά με την ένταξη και τις αρχές της ΣΗΕΔΑΑ μεταξύ των γονέων και της ευρύτερης κοινότητας, προσβάσιμα κτήρια εκπαίδευσης (συμπεριλαμβανομένων βρεφονηπιακών σταθμών, παιδικών σταθμών και εγκαταστάσεων επαγγελματικής κατάρτισης και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης).

³¹ Emerson E., κ. ά. (2021). *Μοναξιά, κοινωνική υποστήριξη, κοινωνική απομόνωση και ευημερία μεταξύ ενηλίκων σε ηλικία εργασίας με και χωρίς αναπηρία: μια διατομεακή μελέτη*. Disabil Health, 14(1):100965. DOI: 10.1016/j.dhjo.2020.100965.

Πρόληψη της ιδρυματοποίησης και αποϊδρυματοποίηση των παιδιών με αναπηρίες

Υπάρχουν ακόμη παιδιά με αναπηρίες στην Ευρώπη που μεγαλώνουν σε ιδρύματα, γεγονός που τους στερεί το δικαίωμα να μεγαλώνουν με οικογένεια. Τα παιδιά με αναπηρίες συχνά καταλήγουν σε ιδρύματα λόγω έλλειψης υποστήριξης προς εκείνα, τις οικογένειες και τους φροντιστές τους. Ως εκ τούτου, τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται να χρησιμοποιήσουν τα κονδύλια της ΕΕ για να διευκολύνουν τη μετάβαση των παιδιών με αναπηρίες από την ιδρυματική φροντίδα στη φροντίδα με βάση την οικογένεια και για να στηρίξουν τις οικογένειες για να αποτρέψουν την ιδρυματοποίηση. Επιπροσθέτως, οι φροντιστές ορισμένες φορές πιστεύουν ότι το παιδί τους είναι σε καλύτερη κατάσταση σε ένα ίδρυμα και/ή λαμβάνοντας χωριστή εκπαίδευση. Συνεπώς, η ευαισθητοποίηση των γονέων και των φροντιστών σχετικά με τη σημασία και τα οφέλη της ένταξης είναι επίσης πολύ σημαντική.

Αποτελεσματική παρέμβαση – Δράσεις που μπορούν να χρηματοδοτηθούν

Υποστήριξη σε οικογένειες με παιδί με αναπηρία, συμπεριλαμβανομένης της αποτροπής τοποθέτησης σε εναλλακτική φροντίδα (π.χ. μέσω προσωπικής βοήθειας, εκπαίδευσης γονέων, υπηρεσιών προσχολικής παρέμβασης), υπηρεσίες που βοηθούν τους φροντιστές να έχουν πρόσβαση στην κατάλληλη υποστήριξη, εξειδικευμένη υποστήριξη σε γονείς και φροντιστές που δέχονται ένα παιδί πίσω στο σπίτι αφού έχει ζήσει σε ίδρυμα, προγράμματα προετοιμασίας των παιδιών για τη μετάβαση στη ζωή με οικογένεια, κατάρτιση κοινωνικών λειτουργών σχετικά με τον τρόπο εργασίας με οικογένειες με παιδιά με αναπηρία, πρόσβαση σε υποστηρικτική τεχνολογία και εξοπλισμό και κατάρτιση σχετικά με τον τρόπο χρήσης αυτών των συσκευών.

Παρέμβαση κατά την προσχολική ηλικία και έγκαιρη διάγνωση

Η έγκαιρη διάγνωση αναπτυξιακών καθυστερήσεων και αναπηριών στα παιδιά ακολουθούμενη από παρέμβαση κατά την προσχολική ηλικία μπορεί να βοηθήσει πολύ τα παιδιά με καλύτερα αποτελέσματα σε όλη τη διάρκεια της ζωής τους.³² Η Παρέμβαση κατά την Προσχολική Ηλικία (ΠΠΗ) είναι ένας τομέας οικογενειακών, εξατομικευμένων υπηρεσιών για βρέφη και μικρά παιδιά (0-6 ετών) και τις οικογένειές τους. Βοηθούν στον εντοπισμό, στην πρόληψη, στην υπέρβαση ή στην ελαχιστοποίηση καταστάσεων κινδύνου. Περιλαμβάνουν την αξιολόγηση των αναγκών του παιδιού και των μελών της οικογένειας, τη δημιουργία εξατομικευμένων σχεδίων οικογενειακών υπηρεσιών, την παροχή υπηρεσιών λογοθεραπεία, φυσικοθεραπεία και εργοθεραπεία, προγράμματα επικοινωνίας και κοινωνικοποίησης, ψυχοθεραπεία βρεφών-γονέων, συμβουλευτική σε γονείς και άλλα.³³ Αν και πολλά κράτη μέλη της ΕΕ προσφέρουν συγκεκριμένες υπηρεσίες και θεραπείες για παιδιά με αναπηρίες, μόνο λίγα κράτη μέλη εγγυώνται επί του παρόντος ολοκληρωμένες υπηρεσίες ΠΠΗ.

³² UNICEF (2022). *Εργαλεία έγκαιρης διάγνωσης για παιδιά με αναπτυξιακές καθυστερήσεις και αναπηρίες*. (<https://www.unicef.org/mena/media/17716/file/Early%20Detection%20Tools%20For%20Children%20With%20Developmental%20Delays%20And%20Disabilities.pdf>)

³³ ΕΟΠΥΑΑ (2022). *Παρέμβαση κατά την προσχολική ηλικία με επίκεντρο την οικογένεια: Το καλύτερο ξεκίνημα στη ζωή*. (<https://easpd.eu/publications-detail/eci-position-paper-family-centred-early-childhood-intervention-the-best-start-in-life/>)

Αποτελεσματική παρέμβαση – Δράσεις που μπορούν να χρηματοδοτηθούν

Κατάρτιση στην ΠΠΗ για το προσωπικό και τους διαχειριστές υπηρεσιών, δημιουργία και πιλοτική εφαρμογή υπηρεσιών παρέμβασης κατά την προσχολική ηλικία, δημιουργία και πιλοτική εφαρμογή υπηρεσιών έγκαιρης διάγνωσης, έργα που προωθούν τη συνεργασία μεταξύ των υπηρεσιών ΠΠΗ και της ΠΕΦ, κατάρτιση του προσωπικού στην ΠΕΦ και άλλες σε σχετικές υπηρεσίες, όπως η υγειονομική περίθαλψη στην έγκαιρη διάγνωση.

Βραχυπρόθεσμη παιδική φροντίδα και άτυπη υποστήριξη για οικογένειες (φροντίδα ανάπαυλας)

Τα παιδιά με αναπηρία συχνά χρειάζονται επιπλέον φροντίδα και υποστήριξη λόγω της αναπηρίας τους και των εμποδίων που υφίστανται στην κοινωνία. Αυτό καθιστά τον ρόλο του φροντιστή πιο εντατικό, με μεγαλύτερο αντίκτυπο στην οικονομική και κοινωνική τους κατάσταση, καθώς και στην επαγγελματική και προσωπική τους ζωή. Επομένως, είναι σημαντικό οι φροντιστές να υποστηρίζονται και να μπορούν να κάνουν ένα διάλειμμα κάθε τόσο. Οι δραστηριότητες που διευκολύνουν αυτή την προσέγγιση αναφέρονται συχνά ως «φροντίδα ανάπαυλας». Στην πράξη, αυτό συχνά σημαίνει ότι τα παιδιά στέλνονται σε ένα ίδρυμα για μια χρονική περίοδο η οποία δεν είναι ευθυγραμμισμένη με τα πλαίσια του ΟΗΕ και της ΕΕ για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία. Έτσι, η συμπεριληπτική βραχυπρόθεσμη φροντίδα και η άτυπη υποστήριξη είναι απαραίτητες για να δοθεί στους γονείς ένα διάλειμμα και μπορεί επίσης να είναι ένας διασκεδαστικός τρόπος για να διευκολυνθεί η κοινωνικοποίηση και η ένταξη των παιδιών.

Αποτελεσματική παρέμβαση – Δράσεις που μπορούν να χρηματοδοτηθούν

Προγράμματα υποστήριξης ομότιμων για οικογένειες με παιδιά με αναπηρία και υποστήριξη για τη δημιουργία άτυπων δικτύων, κατάρτιση προσωπικού για την υποστήριξη οικογενειών που δημιουργούν άτυπα δίκτυα υποστήριξης, λέσχες διακοπών συμπερίληψης, συμπεριληπτική φροντίδα μετά το σχολείο και δραστηριότητες αναψυχής, υπηρεσίες σύντομων διαλειμμάτων στο σπίτι της οικογένειας, διευκόλυνση της ανταλλαγής ορθών/καινοτόμων πρακτικών δραστηριοτήτων ανάπαυλας.

Διευκόλυνση της πρόσβασης στην ανοιχτή αγορά εργασίας για τα άτομα με αναπηρία

Τα άτομα με αναπηρία αντιμετωπίζουν υψηλότερο επίπεδο ανεργίας από τα άτομα χωρίς αναπηρία. Λόγω των διακρίσεων, του στιγματισμού και της έλλειψης εύλογων προσαρμογών, μπορεί να είναι δύσκολο για αυτά να βρουν εργασία στην ανοιχτή αγορά εργασίας. Επιπροσθέτως, όταν εργάζονται, πρόκειται συχνά για κακοπληρωμένες θέσεις εργασίας. Οι γυναίκες με αναπηρία είναι ακόμη λιγότερο πιθανό να εργάζονται με αμοιβή από τους άνδρες συνομηλικούς τους λόγω της διατομεακότητας³⁴.

³⁴ Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2023). Κατάλογος θετικών δράσεων για την ενθάρρυνση της πρόσληψης ατόμων με αναπηρία και την καταπολέμηση των στερεοτύπων (https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=en&pubId=8570&furtherPubs=yes&pk_source=newsletter&pk_medium=email&pk_campaign=eu_social_newsletter)

Αποτελεσματική παρέμβαση – Δράσεις που μπορούν να χρηματοδοτηθούν

Υποστήριξη μέσω συμβούλων καθοδήγησης που βοηθούν τα άτομα με αναπηρία στη μετάβαση από την εκπαίδευση στην απασχόληση, υπηρεσίες ατομικής εύρεσης εργασίας και υποστήριξης (ΑΕΕΥ), συμπεριληπτικός/συμπεριληπτική σχεδιασμός/διερεύνηση εργασίας, βοήθεια από εξειδικευμένους ειδικούς επαγγελματικής καθοδήγησης που εργάζονται με ομάδες που αντιμετωπίζουν πολλαπλές διακρίσεις (π.χ. άτομα με αναπηρία με μεταναστευτικό υπόβαθρο), υποστήριξη ατόμων με αναπηρία για μετάβαση στην ανοιχτή αγορά εργασίας από υποστηριζόμενη απασχόληση, χρηματοδότηση προσαρμογών στον χώρο εργασίας και αγορά υποστηρικτικής τεχνολογίας.

Αποτελεσματική παρέμβαση – Ελπιδοφόρες πρακτικές

Ελπιδοφόρα πρακτική 1: [Το έργο Poweria! Στη Φινλανδία](#)

Ο στόχος του χρηματοδοτούμενου από το ΕΚΤ έργου Poweria! (2021-2023) είναι να υποστηρίξει ανθρώπους με πολυπολιτισμικό υπόβαθρο στη Φινλανδία που χρειάζονται υποστήριξη λόγω ήπιας διανοητικής αναπηρίας ή άλλων ειδικών αναγκών προκειμένου να βρουν τον δικό τους δρόμο κατά τη διάρκεια των σπουδών τους και της επαγγελματικής τους ζωής. Το έργο διοργανώνει ομαδική και ατομική καθοδήγηση, και ενισχύει την αυτογνωσία, τα δυνατά σημεία και την κοινωνική ένταξη των συμμετεχόντων, παρέχοντας παράλληλα επαρκή και κατάλληλη υποστήριξη.

Ελπιδοφόρα πρακτική 2: [Change4Inclusion](#)

Το Change4Inclusion είναι ένα έργο που χρηματοδοτείται από το ΕΚΤ και υλοποιείται στο Βέλγιο, στη Λετονία και στην Ισπανία, το οποίο στοχεύει να υποστηρίξει τους εργοδότες στο να κάνουν την αλλαγή νοοτροπίας που απαιτείται για έναν συμπεριληπτικό χώρο εργασίας. Βοηθά επίσης να εδραιωθεί ένας σχεδιασμός συμπεριληπτικής εργασίας, μεταξύ άλλων μέσω της προσαρμογής και διερεύνησης εργασίας.

Ενίσχυση δεξιοτήτων και ευκαιριών κατάρτισης για άτομα με αναπηρία

Η ενίσχυση των δεξιοτήτων και των ευκαιριών κατάρτισης μπορεί επίσης να βοηθήσει τα άτομα με αναπηρία να βρουν εργασία. Η κατάρτιση μπορεί να επικεντρωθεί στη βελτίωση των γενικών τους δεξιοτήτων (π.χ. δεξιότητες κινητικότητας) που μπορεί επίσης να τους βοηθήσει στην απασχόληση ή σε συγκεκριμένες δεξιότητες που έχουν μεγάλη ζήτηση από την αγορά εργασίας, με την κατάρτιση να είναι προσαρμοσμένη στα ενδιαφέροντα και στις ικανότητές τους.

Αποτελεσματική παρέμβαση – Δράσεις που μπορούν να χρηματοδοτηθούν

Πρώθηση δεξιοτήτων με στόχο τη διασφάλιση καλύτερης συμμετοχής στην επαγγελματική, πολιτική και κοινωνική ζωή, προσφορά κατάρτισης πριν από την απασχόληση, κατάρτιση για άτομα με διανοητική αναπηρία, για παράδειγμα σε ψηφιακές ή ήπιες δεξιότητες, βελτίωση της προσβασιμότητας των ατόμων με αναπηρία στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Αποτελεσματική παρέμβαση – Ελπιδοφόρα πρακτική

Ελπιδοφόρα πρακτική 1: Το [έργο κινητικότητας Kompetent](#) στη Γερμανία έχει σχεδιαστεί για την προώθηση των δεξιοτήτων κινητικότητας σε άτομα με αναπηρία. Ανάλογα με τις ατομικές απαιτήσεις, η κατάρτιση μπορεί να περιλαμβάνει θέματα όπως η χρήση αναπηρικού αμαξιδίου, η βάρδια με βοήθημα, το ταξίδι με λεωφορείο και τρένο ή αυτοκίνητο. Κάθε δραστηριότητα στοχεύει στην εξασφάλιση καλύτερης συμμετοχής στην επαγγελματική και κοινωνική ζωή.

Υποστήριξη για τη διατήρηση των ατόμων στην απασχόληση

Όταν οι άνθρωποι αποκτούν κάποια αναπηρία ή ασθένεια κατά τη διάρκεια της ζωής τους, μπορεί να κινδυνεύουν να σταματήσουν να εργάζονται ή μπορεί να χρειαστούν υποστήριξη για να προσαρμοστούν στη νέα τους πραγματικότητα στον εργασιακό χώρο, ενώ ο χώρος εργασίας μπορεί να χρειαστεί υποστήριξη για να προσαρμοστεί στις νέες ανάγκες. Η διαχείριση αναπηρίας είναι μια διαδικασία σε έναν χώρο εργασίας που έχει σχεδιαστεί ώστε να διευκολύνει την επιστροφή στην εργασία τραυματιών ή ασθενών εργαζομένων μέσω μιας συντονισμένης προσπάθειας, λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες των ατόμων, το εργασιακό περιβάλλον και τις νομικές υποχρεώσεις.

Αποτελεσματική παρέμβαση – Δράσεις που μπορούν να χρηματοδοτηθούν

Υπηρεσίες και προγράμματα διαχείρισης αναπηρίας, επιστροφή στις υπηρεσίες κοινωνικής εργασίας και σε προγράμματα.

6.4 Φροντίδα και υποστήριξη ηλικιωμένων

Συνάφεια των κονδυλίων της ΕΕ για τις υπηρεσίες για τους ηλικιωμένους

Το ΕΚΤ+ αναγνωρίζει τις εξελισσόμενες ανάγκες του γηράσκοντος πληθυσμού της Ευρώπης και διαθέτει διατάξεις για την υποστήριξη της ενεργού γήρανσης και της κοινωνικής ένταξης μεταξύ των ηλικιωμένων. Δίνει μεγάλη έμφαση στην επέκταση της επαγγελματικής ζωής των ηλικιωμένων μέσω προγραμμάτων ανάπτυξης δεξιοτήτων και απασχολησιμότητας. Επιπλέον, το ΕΚΤ+ δεσμεύει πόρους για την αντιμετώπιση της κοινωνικής απομόνωσης μεταξύ των ηλικιωμένων, ενισχύοντας τις ουσιαστικές σχέσεις μέσα στις κοινότητές τους. Διαδραματίζει επίσης σημαντικό ρόλο στη βελτίωση της ποιότητας της υγειονομικής περίθαλψης και των υπηρεσιών μακροχρόνιας φροντίδας, στις επενδύσεις σε υποδομές υγειονομικής περίθαλψης, στην κατάρτιση επαγγελματιών υγείας και στην προώθηση καινοτόμων λύσεων μέσω του Σκέλους για την Υγεία. Επιπλέον, το ΕΚΤ+ ενθαρρύνει ευκαιρίες δια βίου μάθησης για όλους τους πολίτες, συμπεριλαμβανομένων των ηλικιωμένων, μέσω διαφόρων προγραμμάτων κατάρτισης και πρωτοβουλιών.

Το ΕΤΠΑ συμβάλλει στην οικοδόμηση μιας Ευρώπης φιλικής προς τους ηλικιωμένους, εστιάζοντας στη δημιουργία προσβάσιμων υποδομών. Υποστηρίζει την ανάπτυξη δημόσιων χώρων, συστημάτων μεταφοράς και στέγασης που καλύπτουν τις συγκεκριμένες ανάγκες των ηλικιωμένων, διασφαλίζοντας την κινητικότητα και την ανεξαρτησία τους. Επιπροσθέτως, το ΕΤΠΑ ενθαρρύνει την οικονομική ανάπτυξη που δημιουργεί ευκαιρίες απασχόλησης για άτομα μεγαλύτερης ηλικίας. Υποστηρίζει πρωτοβουλίες που στοχεύουν στην παροχή εργασιακών χώρων φιλικών προς τις μεγαλύτερες ηλικίες και στην προώθηση της επιχειρηματικότητας μεταξύ των ηλικιωμένων, ενισχύοντας την ενεργό συμμετοχή τους στο εργατικό δυναμικό.

Ο ΚΚΔ αποτελεί το ρυθμιστικό πλαίσιο που διέπει τη χρήση των κονδυλίων της ΕΕ και δίνει μεγάλη έμφαση στην ένταξη και στην καταπολέμηση των διακρίσεων. Ορίζει ότι τα έργα που χρηματοδοτούνται από την ΕΕ πρέπει να ωφελούν όλα τα μέλη της κοινωνίας, ανεξαρτήτως ηλικίας, διασφαλίζοντας ότι τα ηλικιωμένα άτομα έχουν ίση πρόσβαση σε υπηρεσίες και ευκαιρίες. Επιπλέον,

ο ΚΚΔ ευθυγραμμίζει τις χρηματοδοτικές δράσεις της ΕΕ με τις αρχές του ΕΠΚΔ, υπογραμμίζοντας το δικαίωμα πρόσβασης σε οικονομικά προσιτή υγειονομική περίθαλψη, μακροχρόνια περίθαλψη και κοινωνική προστασία για τους ηλικιωμένους πολίτες. Τα κονδύλια της ΕΕ αναμένεται να συμβάλουν στην υλοποίηση αυτών των δικαιωμάτων. Ο ΚΚΔ ενθαρρύνει επίσης μια προσέγγιση πολλαπλών κονδυλίων, επιτρέποντας τη συντονισμένη χρήση διαφόρων κονδυλίων της ΕΕ για την αντιμετώπιση των περίπλοκων προκλήσεων που συνδέονται με τη γήρανση του πληθυσμού. Αυτή η προσέγγιση προωθεί ολοκληρωμένες, διατομεακές λύσεις.

Ο Ευρωπαϊκός Πυλώνας Κοινωνικών Δικαιωμάτων χρησιμεύει ως κατευθυντικό πλαίσιο για τα κονδύλια της ΕΕ, δίνοντας έμφαση σε μια ολοκληρωμένη προσέγγιση για την αντιμετώπιση των διαφορετικών αναγκών των ηλικιωμένων. Υπογραμμίζει τη σημασία της κοινωνικής προστασίας, της υγειονομικής περίθαλψης και της απασχόλησης για τη διασφάλιση της ευημερίας του γηράσκοντος πληθυσμού. Ο ΕΠΚΔ στηρίζει την ενεργό υποστήριξη των ηλικιωμένων εργαζομένων, την προώθηση της πρόσβασης στην κατάρτιση, στη δια βίου μάθηση και στα ασφαλή περιβάλλοντα εργασίας. Επιπροσθέτως, δίνει έμφαση στο δικαίωμα σε οικονομικά προσιτές υπηρεσίες μακροχρόνιας φροντίδας, αναγνωρίζοντας τη σημασία της αξιοπρεπούς και ανεξάρτητης διαβίωσης για τους ηλικιωμένους.

Συνοπτικά, τα κονδύλια της ΕΕ, όπως περιγράφονται στους κανονισμούς του ΕΚΤ+, του ΕΤΠΑ και του ΚΚΔ, διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στην υποστήριξη των ηλικιωμένων, συμβάλλοντας στη δημιουργία μιας περισσότερο συμπεριληπτικής και φιλικής προς τους ηλικιωμένους Ευρώπης. Αυτές οι διατάξεις καλύπτουν διάφορες πτυχές της φροντίδας ηλικιωμένων, από την υγειονομική περίθαλψη και την απασχόληση έως την κοινωνική ένταξη και την ενεργό γήρανση, όλες ευθυγραμμισμένες με τις αρχές του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων. Αντικατοπτρίζουν τη δέσμευση της ΕΕ να διασφαλίσει ότι τα ηλικιωμένα άτομα απολαμβάνουν υψηλή ποιότητα ζωής, κοινωνική ένταξη και ευημερία καθώς γερνούν.

Ανάγκες και προκλήσεις των ηλικιωμένων

Κατά την αντιμετώπιση των αναγκών και των προκλήσεων της υποστήριξης και της φροντίδας των ηλικιωμένων, είναι επιτακτική η μετάβαση από ένα κυρίως ιατρικό μοντέλο σε μια πιο ολιστική, προσωποκεντρική προσέγγιση που να δίνει προτεραιότητα στη συνολική ποιότητα ζωής. Αυτή η αλλαγή αναγνωρίζει ότι πολλά άτομα χρειάζονται υποστήριξη όχι μόνο λόγω οξέων προβλημάτων υγείας, αλλά και ως αποτέλεσμα κοινωνικών παραγόντων όπως η έλλειψη υποστήριξης, η φτώχεια και οι επισφαλείς συνθήκες στέγασης. Επιπροσθέτως, καθώς ο πληθυσμός γερνάει, τα προορατικά μέτρα που επικεντρώνονται στην πρόληψη, στην ένταξη και στην ενεργοποίηση της κοινότητας είναι απαραίτητα για την καταπολέμηση της κοινωνικής απομόνωσης και για να διασφαλιστεί ότι τα άτομα μεγαλύτερης ηλικίας μπορούν να συμμετέχουν ενεργά και να βρίσκουν σκοπό στην οικονομική και κοινωνική ζωή. Οι κύριες προκλήσεις και οι ανάγκες για τη φροντίδα και την υποστήριξη των ηλικιωμένων που συνδέονται με τη χρήση των κονδυλίων της ΕΕ μπορούν να περιγραφούν ως εξής:

Μια αυξανόμενη ανάγκη για μια πιο ολιστική, προσωποκεντρική προσέγγιση και ένα μοντέλο βασισμένο στα δικαιώματα που δίνει προτεραιότητα στη συνολική ποιότητα ζωής, ειδικά όταν οι χρήστες δεν αντιμετωπίζουν οξέα προβλήματα υγείας.

01

Η εστίαση πρέπει να στραφεί στη βελτίωση της ποιότητας ζωής. Αυτή η στροφή αναγνωρίζει ότι η ποιότητα ζωής περιλαμβάνει τόσο την καλή ζωή όσο και την εμπειρία μιας αξιοπρεπούς και άνετης διαδικασίας του τέλους του κύκλου ζωής.

02

Οι πάροχοι φροντίδας θα πρέπει να στρέψουν την εστίασή τους στην πρόληψη και στην ένταξη. Θα πρέπει να συνεργάζονται προορατικά με άτομα μεγαλύτερης ηλικίας πριν προκύψει η ανάγκη επίσημης φροντίδας.

03

Οι πάροχοι φροντίδας θα πρέπει να εργαστούν για την ενεργοποίηση των κοινοτήτων προκειμένου να συμπεριλάβουν άτομα σε δραστηριότητες γειτονιάς, ακόμη και αν διαμένουν σε γηροκομεία ή εγκαταστάσεις φροντίδας, ώστε να μην καταστούν ευάλωτα. Η διατήρηση ατόμων μεγαλύτερης ηλικίας συνδεδεμένα με την κοινωνία και η παροχή βοήθεια προς αυτούς προκειμένου να βρουν μια αίσθηση σκοπού θα πρέπει να είναι πρωταρχικός στόχος, επίσης για την αντιμετώπιση του προβλήματος της κοινωνικής απομόνωσης, δεδομένου ότι ένας αυξανόμενος αριθμός ενηλίκων στην ΕΕ βιώνει κοινωνική απομόνωση (75 εκατομμύρια άτομα – 18 % του πληθυσμού), καθώς και ότι ο κίνδυνος κοινωνικής απομόνωσης είναι υψηλότερος μεταξύ των ηλικιωμένων, ενώ το αίσθημα της μοναξιάς είναι πιο σημαντικό στην ηλικιακή ομάδα 26-45³⁵.

04

Καθώς ο πληθυσμός γερνά, υπάρχει μια αυξανόμενη ζήτηση για διάφορες κοινωνικές υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένης της φροντίδας και της υποστήριξης ηλικιωμένων, της υποστήριξης στο σπίτι και της βοήθειας για άτομα με αναπηρίες που σχετίζονται με την ηλικία. Η αυξημένη ζήτηση μπορεί να επιβαρύνει τους πόρους και τους προϋπολογισμούς για κοινωνικές υπηρεσίες, οδηγώντας ενδεχομένως σε ελλείψεις σε παρόχους φροντίδας και υπηρεσίες³⁶.

05

³⁵ EU Science Lab (2019). Πόσο μόνοι αισθάνονται οι Ευρωπαίοι; (https://joint-research-centre.ec.europa.eu/jrc-news-and-updates/how-lonely-are-europeans-2019-06-12_en)

³⁶ Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2021). ΕΚΘΕΣΗ σχετικά με τη γήρανση του πληθυσμού της γηραιάς ηπείρου – δυνατότητες και προκλήσεις σε συνάρτηση με την πολιτική για το γήρας μετά το 2020 (https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-9-2021-0194_EL.html#_ftnref23)

Υπάρχει ανάγκη η εξέλιξη των κοινωνικών υπηρεσιών να ανταποκρίνεται στις μεταβαλλόμενες ανάγκες των ηλικιωμένων πληθυσμών, εστιάζοντας στη διατήρηση της ανεξαρτησίας, στην πρόληψη της κοινωνικής απομόνωσης και στην προώθηση της ενεργού γήρανσης³⁷.

06

Η αναγνώριση του κομβικού ρόλου που διαδραματίζουν οι οικογενειακοί φροντιστές είναι απαραίτητη, καθώς πολλά άτομα μεγαλύτερης ηλικίας βασίζονται στην άτυπη φροντίδα που παρέχεται από τις οικογένειές τους. Ως εκ τούτου, η ανάπτυξη υπηρεσιών και συστημάτων υποστήριξης για φροντιστές καθίσταται απαραίτητη.

07

Μια προορατική προσέγγιση που δίνει προτεραιότητα στην προληπτική υγειονομική περίθαλψη γίνεται αναπόφευκτα σημαντική. Δίνοντας προτεραιότητα στην πρόληψη, είναι δυνατό να μειωθεί η πίεση στα συστήματα υγειονομικής περίθαλψης και να ενθαρρυνθεί η υγιέστερη γήρανση για τα άτομα μεγαλύτερης ηλικίας.

08

Τυπολογία παρεμβάσεων

Γερνώντας στον τόπο σου: υποστήριξη της ανεξάρτητης διαβίωσης

Μία από τις βασικές προτεραιότητες για τα ηλικιωμένα άτομα είναι η ικανότητα να γερνούν στον τόπο τους, δηλαδή να μπορούν να συνεχίσουν να ζουν στα σπίτια και στις κοινότητές τους άνετα και με ασφάλεια. Τα κονδύλια της ΕΕ μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο προκειμένου αυτό να καταστεί δυνατό. Επενδύοντας σε προσβάσιμες επιλογές στέγασης, όπως η μετασκευή υπάρχοντων κατοικιών με χαρακτηριστικά όπως ράμπες και μπάρες στήριξης, ή η κατασκευή νέων σπιτιών φιλικών για τους ηλικιωμένους, η ΕΕ μπορεί να δώσει τη δυνατότητα στα ηλικιωμένα άτομα να διατηρήσουν την ανεξαρτησία τους. Επιπροσθέτως, η χρηματοδότηση μπορεί να υποστηρίξει υπηρεσίες προσωπικής βοήθειας για καθημερινές εργασίες όπως το μπάνιο, το ντύσιμο και την προετοιμασία γευμάτων, δίνοντας τη δυνατότητα στους ηλικιωμένους να ζουν στο σπίτι για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα. Οι τροποποιήσεις στο σπίτι, όπως η εγκατάσταση μηχανισμών ανέλκυσης για αναπήρους, η ενίσχυση της ασφάλειας στο μπάνιο, η εγκατάσταση ανελκυστήρων και η τοποθέτηση λύσεων έξυπνης τεχνολογίας σε δωμάτια μπορούν να μειώσουν περαιτέρω τους κινδύνους πτώσης, διασφαλίζοντας ένα ασφαλές περιβάλλον διαβίωσης.

Αποτελεσματική παρέμβαση – Δράσεις που μπορούν να χρηματοδοτηθούν

Κατάρτιση για την ασφάλεια των δημόσιων μεταφορών για ηλικιωμένους και οδηγούς που χρηματοδοτείται από χρηματοδοτική ενίσχυση της ΕΕ (πρόγραμμα «Ευφυής ενέργεια για την Ευρώπη»)

³⁷ Όπ. π.

Το πρόγραμμα για ηλικιωμένους επικεντρώθηκε στην ανάπτυξη ικανοτήτων και δεξιοτήτων και στην εξάλειψη των κινδύνων και του άγχους κατά τη χρήση των μέσων μαζικής μεταφοράς στην πόλη του Σάλτσμπουργκ, και πραγματοποιήθηκε υπό τη μορφή κατάρτισης διάρκειας δύο ημερών. Οι συμμετέχοντες έλαβαν επίσης ένα φυλλάδιο με σημαντικές πληροφορίες από το μάθημα. Στόχος του ήταν να αποτρέψει την απώλεια κινητικότητας και τον κοινωνικό αποκλεισμό λόγω του φόβου για ταξίδια, να υποστηρίξει την αυτάρκεια και την ευελιξία των ηλικιωμένων, καθώς και να μειώσει την οικονομική επιβάρυνση (σε σύγκριση με τις ατομικές μεταφορές). Επιπλέον, οι οδηγοί εκπαιδεύτηκαν στο να αναγνωρίζουν τις ανάγκες και τις ιδιαιτερότητες της συμπεριφοράς των ηλικιωμένων. Στο πλαίσιο της κατάρτισης πραγματοποιήθηκε μια δοκιμαστική διαδρομή όπου τόσο οι ηλικιωμένοι όσο και οι οδηγοί έμαθαν πρακτικές δεξιότητες.

Οι δηλώσεις των συμμετεχόντων δείχνουν ότι η κατάρτιση ήταν απαραίτητη για τη διατήρηση της ατομικής κινητικότητας στην τρίτη ηλικία. Η αξιολόγηση του προγράμματος κατέδειξε επίσης ότι η υλοποίηση του προγράμματος είναι οικονομικά προσιτή και ότι το προετοιμασμένο σετ κατάρτισης (που περιέχει ένα εγχειρίδιο και ένα DVD, καθώς και ειδικά γυαλιά και ωτοασπίδες ώστε οι οδηγοί να έχουν μια ιδέα σχετικά με τους περιορισμούς των ηλικιωμένων) είναι γενικά χρησιμοποιήσιμο. Οι συστάσεις αξιολόγησης αφορούν την αναγκαιότητα συνεργασίας με έναν ειδικό (μεταφορές, διαχείριση) και έναν οργανισμό με κοινωνική εστίαση.

Κοινωνική ένταξη και συμμετοχή στην κοινότητα

Η αντιμετώπιση της κοινωνικής απομόνωσης και της μοναξιάς στους ηλικιωμένους είναι απαραίτητη για την ευημερία τους. Οι πόροι της ΕΕ μπορούν να διοχετευθούν σε πρωτοβουλίες που προάγουν την κοινωνικοποίηση και τη συμμετοχή στην κοινότητα. Τα κοινοτικά κέντρα μπορούν να δημιουργηθούν ή να βελτιωθούν ώστε να προσφέρουν ένα ευρύ φάσμα κοινωνικών δραστηριοτήτων, μαθημάτων γυμναστικής και εκπαιδευτικά προγράμματα προσαρμοσμένα στα ενδιαφέροντα των ηλικιωμένων. Επιπροσθέτως, μπορούν να δημιουργηθούν προσβάσιμες και προσιτές υπηρεσίες μεταφοράς ώστε να διασφαλιστεί ότι τα ηλικιωμένα άτομα μπορούν εύκολα να συμμετέχουν σε εκδηλώσεις της κοινότητας και να συνεργάζονται με άλλους. Προγράμματα εθελοντισμού που περιλαμβάνουν ηλικιωμένους σε ρόλους καθοδήγησης ή κοινωφελούς υπηρεσίας μπορούν να παρέχουν μια αίσθηση σκοπού και ανήκειν, ενισχύοντας τις ουσιαστικές σχέσεις μέσα στην κοινότητα.

Αποτελεσματική παρέμβαση – Βέλτιστη πρακτική

[HELP Υγιείς τρόποι ζωής για ηλικιωμένους](#) που χρηματοδοτείται από το Erasmus+

Πρόκειται για ένα έργο ευρωπαϊκού επιπέδου που στοχεύει να δώσει τη δυνατότητα στους ηλικιωμένους στην Ευρώπη να υιοθετήσουν υγιεινούς τρόπους ζωής που περιλαμβάνουν την υγιεινή διατροφή, τη σωματική δραστηριότητα και την κοινωνική συμμετοχή.

Το πρόγραμμα HELP στοχεύει να αναπτύξει την ποιότητα και τη σχέση κόστους-αποτελεσματικότητας των υπηρεσιών για ηλικιωμένους, προωθώντας τη συνεργασία μεταξύ των παρόχων υπηρεσιών και συστάσεις σχετικά με τη φροντίδα σε επίπεδο κοινότητας και την υποστήριξη των υπηρεσιών προς τους ηλικιωμένους. Ενώ οι στόχοι της προληπτικής υγειονομικής περίθαλψης και της ενεργού γήρανσης αναγνωρίζονται ευρέως, εξακολουθεί να υπάρχει έλλειψη γνώσεων και δεξιοτήτων σχετικά με την αποτελεσματική πρόληψη των προβλημάτων υγείας και του αποκλεισμού των ηλικιωμένων λαμβάνοντας υπόψη την ολοκληρωμένη οντότητα ενός ατόμου. Το πρόγραμμα HELP απαντά σε αυτή την πρόκληση αναπτύσσοντας εργαλεία για την υποστήριξη του υγιεινού τρόπου ζωής και της ενεργού συμμετοχής των ηλικιωμένων στα κοινά.

Υγειονομική περίθαλψη και υπηρεσίες μακροχρόνιας φροντίδας

Η πρόσβαση σε ποιοτική υγειονομική περίθαλψη είναι πρωταρχικής σημασίας για τον ηλικιωμένο πληθυσμό. Η χρηματοδότηση της ΕΕ μπορεί να υποστηρίξει την επέκταση των κλινικών πρωτοβάθμιας περίθαλψης, ιδιαίτερα σε υποεξυπηρετούμενες περιοχές, για τη βελτίωση της προσβασιμότητας στην υγειονομική περίθαλψη. Προγράμματα προληπτικής φροντίδας, όπως εμβολιασμοί, προληπτικοί έλεγχοι υγείας και έλεγχοι ευεξίας, μπορούν να καθιερωθούν για τη βελτίωση της συνολικής υγείας των ηλικιωμένων. Η εγκατάσταση υποδομής τηλεϊατρικής επιτρέπει στους ηλικιωμένους να έχουν πρόσβαση σε ιατρικές συμβουλές εξ αποστάσεως, μειώνοντας τα εμπόδια στην πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη, ειδικά σε απομακρυσμένες ή αγροτικές περιοχές. Επιπροσθέτως, μπορούν να ενσωματωθούν αποτελεσματικές παρεμβάσεις για την ανάπτυξη ψηφιακών δεξιοτήτων ώστε να ενδυναμώσουν τους ηλικιωμένους στη χρήση ψηφιακών εργαλείων υγείας, διασφαλίζοντας ότι μπορούν να πλοηγούνται στις πλατφόρμες τηλεϊατρικής με σιγουριά και ευκολία. Οι εκπαιδευτικές πρωτοβουλίες και τα προγράμματα υποστήριξης μπορούν να διαδραματίσουν ζωτικό ρόλο στην ενίσχυση των ψηφιακών δεξιοτήτων τους, καθιστώντας αυτές τις τεχνολογικές λύσεις περισσότερο προσιτές και ωφέλιμες για τον ηλικιωμένο πληθυσμό.

Απασχόληση ηλικιωμένων και δια βίου μάθηση

Η ενθάρρυνση της απασχόλησης και των ευκαιριών συνεχούς μάθησης μπορεί να ωφελήσει σημαντικά τους ηλικιωμένους εργαζόμενους. Οι πόροι της ΕΕ μπορούν να κατευθυνθούν σε προγράμματα κατάρτισης που έχουν σχεδιαστεί για να ενισχύσουν τις δεξιότητες και την απασχολησιμότητα των ηλικιωμένων εργαζομένων, επιτρέποντάς τους να παραμείνουν εντός του εργατικού δυναμικού. Μπορούν να δημιουργηθούν κέντρα δια βίου μάθησης για να προσφέρουν ευκαιρίες για προσωπική ανάπτυξη, απόκτηση δεξιοτήτων και κοινωνική αλληλεπίδραση. Επιπροσθέτως, οι πρωτοβουλίες που προάγουν την επιχειρηματικότητα μεταξύ των εργαζομένων μεγαλύτερης ηλικίας μπορούν να τονώσουν την οικονομική δραστηριότητα και να παρέχουν ευκαιρίες για δημιουργία εισοδήματος, συμβάλλοντας στη συνολική ευημερία τους. Είναι σημαντικό να διασφαλιστεί ότι οι εργαζόμενοι μεγαλύτερης ηλικίας δεν αναγκάζονται να εργάζονται αποκλειστικά λόγω οικονομικών προκλήσεων που συνδέονται με τις ανεπαρκείς συντάξεις που λαμβάνουν.

Αποτελεσματική παρέμβαση – Βέλτιστη πρακτική

Αυστριακή πλατφόρμα για την ανάπτυξη δεξιοτήτων στην υγεία

Στην Αυστρία, η ανάπτυξη δεξιοτήτων στην υγεία (βλ. τον τρίτο στόχο υγείας παρακάτω) θεωρείται ένας από τους κύριους παράγοντες που συμβάλλουν στον υγιεινό τρόπο ζωής μέχρι την τρίτη ηλικία. Για την επίτευξη αυτού του στόχου ιδρύθηκε το 2015 η Αυστριακή Πλατφόρμα για την Ανάπτυξη Δεξιοτήτων στην Υγεία ([Österreichische Plattform Gesundheitskompetenz, ÖPGK](#)). Αυτή η πλατφόρμα υποστηρίζει δραστηριότητες σε διάφορα επίπεδα που απευθύνονται κυρίως σε ηλικιωμένους. Επικεντρώνεται στην εκπλήρωση του τρίτου στόχου υγείας (βελτίωση της ανάπτυξης δεξιοτήτων στην υγεία του πληθυσμού).

Υποστήριξη φροντιστών και φροντίδα ανάπαυλας

Αναγνωρίζοντας τον κρίσιμο ρόλο των φροντιστών στην υποστήριξη των ηλικιωμένων, τα κονδύλια της ΕΕ μπορούν να υποστηρίξουν προγράμματα κατάρτισης φροντιστών προκειμένου να

διασφαλίσουν ότι διαθέτουν τις απαραίτητες δεξιότητες και γνώσεις για την παροχή αποτελεσματικής φροντίδας. Η δημιουργία ευκαιριών φροντίδας ανάπαυλας επιτρέπει στους φροντιστές να κάνουν ουσιαστικά διαλείμματα διασφαλίζοντας παράλληλα την ευημερία των ηλικιωμένων αγαπημένων τους προσώπων. Για την περαιτέρω βοήθεια των φροντιστών, μπορούν να αναπτυχθούν διαδικτυακές πλατφόρμες υποστήριξης, παρέχοντας πρόσβαση σε πληροφορίες, σύνδεση με δίκτυα υποστήριξης και πολύτιμους πόρους.

Αποτελεσματική παρέμβαση – Βέλτιστη πρακτική

SUSTAIN (Βιώσιμη προσαρμοσμένη ολοκληρωμένη φροντίδα για ηλικιωμένους στην Ευρώπη)

Το SUSTAIN είναι ένα έργο σε ευρωπαϊκό επίπεδο και συγκεντρώνει εταίρους από οκτώ χώρες: Αυστρία, Βέλγιο, Εσθονία, Γερμανία, Νορβηγία, Ισπανία, Ολλανδία και Ηνωμένο Βασίλειο. Το έργο χρηματοδοτείται από το «Ορίζων 2020», το χρηματοδοτικό πρόγραμμα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την υποστήριξη ερευνητικών δραστηριοτήτων.

Το SUSTAIN θα επιδιώξει ειδικότερα να υποστηρίξει και να βελτιώσει αυτό που ονομάζουμε «ολοκληρωμένη φροντίδα», η οποία έχει τη δυνατότητα να βελτιώσει συγκεκριμένα τις υπηρεσίες φροντίδας και να εξοικονομήσει κάποιο κόστος. Το έργο στοχεύει να καταστήσει τη φροντίδα πιο άνετη και να διασφαλίσει την ηρεμία για τους χρήστες των υπηρεσιών και για τους συγγενείς τους, να καταστήσει τις υπηρεσίες καλά οργανωμένες με μια ομάδα παρόχων υγείας και κοινωνικής φροντίδας που θα είναι εκεί για τα άτομα που τις χρειάζονται, όταν τις χρειάζονται, για την υποστήριξη της ανεξάρτητης διαβίωσης. Εν τέλει, στοχεύει να υποστηρίξει τους υπεύθυνους λήψης πολιτικών και αποφάσεων ώστε οι πολιτικές και οι υπηρεσίες φροντίδας να μπορούν να υποστηρίξουν καλύτερα την ανεξάρτητη διαβίωση και να ανταποκρίνονται στις ανάγκες των ηλικιωμένων.

Υπηρεσίες και προσβασιμότητα φιλικές προς τους ηλικιωμένους

Η δημιουργία κοινοτήτων και υπηρεσιών φιλικών προς τους ηλικιωμένους είναι απαραίτητη για τον ηλικιωμένο πληθυσμό. Η χρηματοδότηση της ΕΕ μπορεί να διατεθεί σε πρωτοβουλίες που στοχεύουν στη βελτίωση των δημόσιων χώρων, των επιλογών μεταφοράς και της στέγασης για την κάλυψη των αναγκών των ηλικιωμένων. Επιπροσθέτως, για την αντιμετώπιση των προκλήσεων της ψηφιοποίησης, μπορούν να επενδυθούν πόροι σε προγράμματα ανάπτυξης ψηφιακών δεξιοτήτων και προσβάσιμες σε τεχνολογίες προσαρμοσμένες στις απαιτήσεις των ηλικιωμένων. Η διασφάλιση ότι οι δημόσιες πληροφορίες και υπηρεσίες παρουσιάζονται σε μορφές που είναι εύκολα προσβάσιμες και κατανοητές από τα ηλικιωμένα άτομα είναι επίσης ζωτικής σημασίας για την ένταξη και τη συνολική ευημερία τους.

Αποτελεσματική παρέμβαση – Βέλτιστη πρακτική

Ένα από τα πολλά παραδείγματα ορθών πρακτικών που προορίζονται να επισημάνουν τη μεταβλητότητα των εφαρμοζόμενων προγραμμάτων υγιούς γήρανσης σε ομοσπονδιακό επίπεδο είναι το [Jedes Alter Zählt \(Κάθε Ηλικία Μετράει\)](#).

Το Jedes Alter Zählt είναι μια στρατηγική που εφαρμόζεται από το 2016 σε ομοσπονδιακό επίπεδο με στόχο την προώθηση της υγιούς γήρανσης στη Γερμανία, υπό την αιγίδα του Υπουργείου Εσωτερικών. Εκτός από τους ηλικιωμένους, η στρατηγική στοχεύει επίσης οικογένειες και παιδιά, και, ως μέρος της, υποστηρίζεται ένας πολυεπίπεδος διάλογος με ομοσπονδιακά κρατίδια, τοπικές διοικήσεις και ενδιαφερόμενους φορείς. Στοχεύει στην υποστήριξη της ελεύθερης λήψης αποφάσεων κατά την τρίτη ηλικία, στις κοινωνικές

δραστηριότητες των ηλικιωμένων και στην υποστήριξη της υγιούς γήρανης, καθώς και στη διαθεσιμότητα ποιοτικής φροντίδας με βάση τις ανάγκες των ηλικιωμένων.

6.5 Έλλειψη στέγης

Συνάφεια του ΕΚΤ+ και του ΕΤΠΑ για τον τομέα

Τα τελευταία χρόνια έχει αλλάξει ο προσανατολισμός από τη συζήτηση για τη διαχείριση της έλλειψης στέγης προς τον τερματισμό (και την πρόληψη) της έλλειψης στέγης. Το πρόγραμμα «Προτεραιότητα στη στέγαση» αποτελεί μια αποδεδειγμένη πρακτική σε αυτόν τον τομέα για την επίτευξη αυτού του στόχου και έχει καταστεί σαφές ότι απαιτείται μια προσέγγιση με βάση τη στέγαση και το πρόγραμμα «Προτεραιότητα στη στέγαση». «Το πρόγραμμα "Προτεραιότητα στη στέγαση" αποτελεί μια προσέγγιση βοήθειας για αστέγους που δίνει προτεραιότητα στην παροχή μόνιμης στέγασης σε άτομα που βιώνουν έλλειψη στέγης, τερματίζοντας έτσι την έλλειψη στέγης και χρησιμεύοντας ως πλατφόρμα από την οποία μπορούν να επιδιώξουν προσωπικούς στόχους και να βελτιώσουν την ποιότητα ζωής τους. Αυτή η προσέγγιση καθοδηγείται από την πεποίθηση ότι οι άνθρωποι χρειάζονται βασικές ανάγκες, όπως φαγητό και ένα μέρος για να ζήσουν, πριν ασχοληθούν με οτιδήποτε λιγότερο κρίσιμο, όπως η εύρεση εργασίας, ο σωστός προϋπολογισμός ή η αντιμετώπιση ζητημάτων χρήσης ουσιών. Επιπλέον, το πρόγραμμα "Προτεραιότητα στη στέγαση" βασίζεται στην επίγνωση ότι η επιλογή του πελάτη είναι πολύτιμη για την επιλογή στέγασης και για τη συμμετοχή σε υπηρεσίες υποστήριξης, καθώς και ότι η άσκηση αυτής της επιλογής είναι πιθανό να κάνει έναν πελάτη να παραμείνει στεγασμένος και να βελτιώσει τη ζωή του»³⁸. Το ΕΚΤ+ συμπεριέλαβε πρόσφατα πολλές προτεραιότητες που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την υποστήριξη της καταπολέμησης της έλλειψης στέγης και την προώθηση του προγράμματος «Προτεραιότητα στη στέγαση».

Σε αντίθεση με την προηγούμενη περίοδο προγραμματισμού, το ΕΚΤ+ αναφέρει συγκεκριμένα την έλλειψη στέγης και τον αποκλεισμό από τη στέγαση. Αυτό σημαίνει ότι το ΕΚΤ+ μπορεί να χρησιμοποιηθεί για τη χρηματοδότηση έργων του προγράμματος «Προτεραιότητα στη στέγαση».

Ειδικά οι ακόλουθοι στόχοι πολιτικής του ΕΚΤ+ σχετίζονται με τις ανάγκες χρηματοδότησης στο πλαίσιο του προγράμματος «Προτεραιότητα στη στέγαση» (κανονισμός 2021/1057):

(η) Ενθάρρυνση της ενεργητικής ένταξης με σκοπό την προώθηση των ίσων ευκαιριών, της καταπολέμησης των διακρίσεων και της ενεργού συμμετοχής, καθώς και της βελτίωσης της απασχολησιμότητας, ιδίως για τις μειονεκτούσες ομάδες. Η έλλειψη στέγης αποτελεί μέρος του απαιτούμενου εθνικού στρατηγικού πλαισίου πολιτικής για την κοινωνική ένταξη και τη μείωση της φτώχειας (βλ. «Αναγκαίοι πρόσφοροι όροι» 4.4. του κανονισμού).

³⁸ Εθνική Συμμαχία για τον τερματισμό της έλλειψης στέγης (2022). *Προτεραιότητα στη στέγαση* (<https://endhomelessness.org/resource/housing-first/>)

(ια) Ενίσχυση της ίσης και έγκαιρης πρόσβασης σε ποιοτικές, βιώσιμες και οικονομικά προσιτές υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων υπηρεσιών που προωθούν την πρόσβαση στη στέγαση και την προσωποκεντρική φροντίδα, συμπεριλαμβανομένης της υγειονομικής περίθαλψης, εκσυγχρονισμός των συστημάτων κοινωνικής προστασίας, συμπεριλαμβανομένης της προώθησης της πρόσβασης στην κοινωνική προστασία με ιδιαίτερη έμφαση στα παιδιά και στις μειονεκτούσες ομάδες, βελτίωση της προσβασιμότητας, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με αναπηρία, της αποτελεσματικότητας και της ανθεκτικότητας των συστημάτων υγειονομικής περίθαλψης και των υπηρεσιών μακροχρόνιας φροντίδας (βλ. «Αναγκαίοι πρόσφοροι όροι» 4.6. του κανονισμού).

(ιβ) Προώθηση της κοινωνικής ένταξης ατόμων που κινδυνεύουν από φτώχεια ή κοινωνικό αποκλεισμό, συμπεριλαμβανομένων των πλέον απόρων ατόμων και παιδιών.

(ιγ) Αντιμετώπιση της υλικής στέρξης μέσω τροφής και/ή βασικής υλικής βοήθειας προς τους απόρους, συμπεριλαμβανομένων των παιδιών, και παροχή συνοδευτικών μέτρων για την υποστήριξη της κοινωνικής τους ένταξης.

Η χρηματοδότηση είναι συχνά απαραίτητη για την υλοποίηση έργων του προγράμματος «Προτεραιότητα στη στέγαση» δεδομένου ότι το πρόγραμμα συνοδεύεται από υψηλό κόστος έναρξης και συντήρησης. Σε όλη την Ευρώπη υπάρχουν ευνοϊκές δομές και ενδιαφέρον για το πρόγραμμα «Προτεραιότητα στη στέγαση», αλλά αυτό που χρειάζεται τώρα προκειμένου να φανεί μια αύξηση στα έργα του προγράμματος «Προτεραιότητα στη στέγαση» σε όλη την Ευρώπη είναι χρηματοδοτικά εργαλεία. Το ΕΚΤ+ έχει τη δυνατότητα να υποστηρίξει τις εν λόγω προσπάθειες και να προσθέσει αξία σε αυτές μέσω των διαθέσιμων χρημάτων της επιχορήγησης. Ωστόσο, δεν πρέπει να θεωρείται ως εργαλείο που έχει τη δύναμη να αντικαταστήσει πλήρως την εθνική, περιφερειακή ή τοπική χρηματοδότηση.

Συγκεκριμένα, τα κεφάλαια του ΕΚΤ+ στο πλαίσιο των έργων του προγράμματος «Προτεραιότητα στη στέγαση» μπορούν να χρησιμοποιηθούν για:

- μέτρα κοινωνικής ένταξης, μέτρα απασχόλησης
- μέτρα για την αντιμετώπιση του στόχου (ια): Ενίσχυση της ίσης και έγκαιρης πρόσβασης σε ποιοτικές, βιώσιμες και οικονομικά προσιτές υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων υπηρεσιών που προωθούν την πρόσβαση στη στέγαση και την προσωποκεντρική φροντίδα

Από την πλευρά του, το ΕΤΠΑ παρέχει χρηματοδότηση για διάφορους σκοπούς, όπως η κατασκευή ή η ενίσχυση υποδομών, συμπεριλαμβανομένης της στέγασης και της ανακαίνισης υφιστάμενων κτηρίων.

Αυτό σημαίνει ότι το ΕΤΠΑ μπορεί να χρησιμοποιηθεί για:

- Τη χρηματοδότηση στέγασης για πρωτοβουλίες του προγράμματος «Προτεραιότητα στη στέγαση»

- Την προώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης των περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, των νοικοκυριών χαμηλού εισοδήματος και των μειονεκτούντων ομάδων.

Ανάγκες και προκλήσεις του τομέα

Μια ποικιλία ευρωπαϊκών εργαλείων χρηματοδότησης που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για παρεμβάσεις στον τομέα των αστέγων είναι διαθέσιμη, ωστόσο, υπάρχουν προκλήσεις που εμποδίζουν την πρόσβαση στις εν λόγω επιχορηγήσεις και, σε ορισμένες περιπτώσεις, τα εργαλεία δεν επαρκούν για να καλύψουν τις ανάγκες στον τομέα της έλλειψης στέγης, και πιο συγκεκριμένα για έργα του προγράμματος «Προτεραιότητα στη στέγαση».

Πρόσφατοι αριθμοί καταδεικνύουν ότι η έλλειψη στέγης συνεχίζει να αυξάνεται στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες και ένας εκτιμώμενος αριθμός 895.000 ατόμων αντιμετωπίζει επί του παρόντος έλλειψη στέγης στην Ευρώπη³⁹.

Αυτό τονίζει τη σημασία της υπέρβασης των προκλήσεων που εξακολουθούν να υπάρχουν όσον αφορά την πρόσβαση στη χρηματοδότηση της ΕΕ στον τομέα. Οι κύριες προκλήσεις που εντοπίστηκαν κατά την έρευνα τεκμηρίωσης το πρώτο τομεακό εργαστήριο είναι οι εξής:

Η χρηματοδότηση συχνά εξακολουθεί να μην αρκεί για να καλύψει το υψηλό κόστος στέγασης.

01

Η δύσκολη αγορά του στεγαστικού τομέα καθιστά δύσκολη την προμήθεια επαρκούς στέγασης.

02

Μπορεί να είναι δύσκολο να χρησιμοποιηθούν χρήματα επιχορηγήσεων για την κάλυψη του κόστους των μηνιαίων ενοικίων.

03

³⁹ FEANTSA και το Ίδρυμα Abbé Pierre (2023). Όγδοη επισκόπηση αποκλεισμού από τη στέγαση στην Ευρώπη. (https://www.feantsa.org/public/user/Resources/reports/2023/OVERVIEW/Rapport_EN.pdf)

Σε ορισμένες περιπτώσεις, οι παρεμβάσεις πολιτικής δεν δίνουν ιδιαίτερη έμφαση στην έλλειψη στέγης. Ένα παράδειγμα θα ήταν το πρόγραμμα «Ενίσχυση των Εγγυήσεων για τη Νεολαία».

04

Έλλειψη ευαισθητοποίησης σχετικά με το είδος των παρεμβάσεων που μπορούν να χρηματοδοτηθούν με τη χρήση κονδυλίων της ΕΕ.

05

Δυσκολίες σχετικά με τη διασφάλιση ότι τα έργα του ΕΚΤ υλοποιούνται στο πλαίσιο μιας στρατηγικής προσέγγισης για τον τερματισμό της έλλειψης στέγης.

06

Μικρή σημασία δίνεται στις αποτελεσματικές παρεμβάσεις για την πρόληψη προβλημάτων ψυχικής υγείας.

07

Φαίνεται ότι επί του παρόντος εξακολουθεί να υπάρχει ένας κρίκος που λείπει μεταξύ της πολιτικής συζήτησης και της πρακτικής εφαρμογής της προσέγγισης του προγράμματος «Προτεραιότητα στη στέγαση».

08

Τυπολογία παρεμβάσεων

Προκειμένου να διασφαλιστεί ότι τα κονδύλια της ΕΕ χρησιμοποιούνται σύμφωνα με τους κανονισμούς χρηματοδότησης, να υποστηρίζεται η εφαρμογή σημαντικών πλαισίων πολιτικής της ΕΕ και να καλύπτονται οι απαιτήσεις του τομέα, συνιστούμε στις διαχειριστικές αρχές και στους οργανισμούς που δραστηριοποιούνται στον τομέα της έλλειψης στέγης να εξετάσουν το ενδεχόμενο χρήσης του ΕΚΤ+ και του ΕΤΠΑ για τις ακόλουθες παρεμβάσεις, ειδικά κατά την προσπάθεια υλοποίησης έργων του προγράμματος «Προτεραιότητα στη στέγαση»:

Εκπαίδευση και ανταλλαγή γνώσεων

Προκειμένου να διασφαλιστεί η συνεχής ποιότητα των υπηρεσιών του προγράμματος «Προτεραιότητα στη στέγαση» και να καταστεί δυνατή η συνεχής ανταλλαγή ορθών πρακτικών σε έργα σε ολόκληρη την Ευρώπη, είναι σημαντικό να επενδύσουμε στην εκπαίδευση και στην ανταλλαγή γνώσεων σχετικά με το πρόγραμμα «Προτεραιότητα στη στέγαση».

Η εκπαίδευση συχνά αναφέρεται όχι μόνο σε προγράμματα εσωτερικής εκπαίδευσης εντός εταιρειών, αλλά και στη μεταδευτεροβάθμια εκπαίδευση, όπως ολόκληρα πανεπιστημιακά προγράμματα σχετικά με το πρόγραμμα «Προτεραιότητα στη στέγαση» ή μοναδικές ενότητες σε διαφορετικούς τομείς μελετών όπως η κοινωνική εργασία, η ψυχολογία και η υγειονομική περίθαλψη.

Μια άλλη πολλά υποσχόμενη προσέγγιση για τη βελτίωση των παρεμβάσεων του προγράμματος «Προτεραιότητα στη στέγαση» είναι η διασφάλιση της ανταλλαγής εμπειρογνομosύνης και πόρων, καθώς και η δημιουργία ισχυρών δικτύων κατά τη διάρκεια αυτής της διαδικασίας.

Αποτελεσματική παρέμβαση – Δράση που μπορεί να χρηματοδοτηθεί

Συνεργασία με πανεπιστήμια και ερευνητές, διεξαγωγή πανεπιστημιακών προγραμμάτων και μαθημάτων, δραστηριότητες αμοιβαίας μάθησης, ανάπτυξη εκπαιδευτικών προγραμμάτων για το προσωπικό, αναβάθμιση δεξιοτήτων και επανεκπαίδευση του εργατικού δυναμικού στον τομέα της υγείας και της μακροχρόνιας φροντίδας.

Βέλτιστη πρακτική

Δημοτικές στρατηγικές για την πρόληψη της έλλειψης στέγης στη Φινλανδία

Από το 2016 έως το 2019, το ARA (το Κέντρο Χρηματοδότησης και Ανάπτυξης για τη Στέγαση της Φινλανδίας) εφάρμοσε το δημοτικό έργο [στρατηγικών για την πρόληψη της έλλειψης στέγης](#), το οποίο χρηματοδοτήθηκε με χρήματα του ΕΚΤ. Στο έργο δοκιμάστηκαν διαφορετικές μέθοδοι λειτουργίας για την πρόληψη της έλλειψης στέγης και εφαρμόστηκαν πιλοτικά λειτουργικά μοντέλα εργασίας σχετικά με την έλλειψη στέγης χρησιμοποιώντας μια προσέγγιση του προγράμματος «Προτεραιότητα στη στέγαση». Στο πλαίσιο του έργου, δόθηκαν τα πρώτα κοινωνικά μαθήματα στέγασης σε ακαδημαϊκό επίπεδο.

Μετρήσεις προσωπικού

Το σκέλος ΠΚΑΚ (σκέλος ευρωπαϊκού προγράμματος για την Απασχόληση και την Κοινωνική Καινοτομία) του ΕΚΤ+ είναι χρήσιμο για την αναβάθμιση των δεξιοτήτων των εργαζομένων, την πρόσληψη επιπλέον ειδικών και την κάλυψη των δαπανών γενικού προσωπικού. Είναι σημαντικό να διασφαλιστεί ότι οι ομάδες του προγράμματος «Προτεραιότητα στη στέγαση» είναι διεπιστημονικές έτσι ώστε να καλύπτουν επαρκώς τις ανάγκες των χρηστών των υπηρεσιών και ταυτόχρονα να διασφαλίζουν ότι το προσωπικό αποζημιώνεται επαρκώς για την εργασία του.

Αποτελεσματική παρέμβαση – Δράση που μπορεί να χρηματοδοτηθεί

Πρόσληψη εμπειρογνομόνων μέσω εμπειρίας, πρόσληψη πρόσθετων ειδικών (π.χ. ψυχολόγων, εργαζομένων στον τομέα της κοινωνικής και ψυχικής υγείας), πρόσληψη ομότιμων εργαζομένων, εκπαίδευση εμπειρογνομόνων μέσω εμπειρίας.

Βέλτιστη πρακτική: Εφαρμογή του προγράμματος «Προτεραιότητα στη στέγαση» στην Ιταλία με τη χρήση του ΕΚΤ και του TEBA

Το 2016 προκηρύχθηκε [πρόσκληση υποβολής προτάσεων](#) υπό την ηγεσία του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Πολιτικών με στόχο την αντιμετώπιση της έλλειψης στέγης.

Στόχος της πρόσκλησης ήταν η ενίσχυση των υφιστάμενων υπηρεσιών και η εφαρμογή μιας ισχυρής προσέγγισης του προγράμματος «Προτεραιότητα στη στέγαση» με επίκεντρο την κοινωνική ένταξη και την εξατομικευμένη υποστήριξη. Η χρηματοδότηση χρησιμοποιήθηκε, μεταξύ άλλων σκοπών, για τη δημιουργία διεπιστημονικών ομάδων (συμπεριλαμβανομένων κοινωνικών λειτουργών, εκπαιδευτικών, πολιτιστικών διαμεσολαβητών, ψυχολόγων, κ.λπ.) για την παροχή εξατομικευμένης, στοχευμένης υποστήριξης σε

άστεγους και την υλοποίηση πιλοτικών έργων. Οι προτεραιότητες περιελάμβαναν επίσης την πρόσληψη εμπειρογνομόνων όπως κοινωνικούς λειτουργούς, γλωσσικούς διαμεσολαβητές ή ψυχολόγους.

Κατάρτιση

Ένας σημαντικός πυλώνας που θα επιτρέψει την αναβάθμιση και τη διάδοση του προγράμματος «Προτεραιότητα στη στέγαση» σε όλη την Ευρώπη είναι να διασφαλιστεί ότι τα έργα του προγράμματος «Προτεραιότητα στη στέγαση» παρουσιάζουν υψηλό βαθμό πιστότητας. Προκειμένου να διασφαλιστεί ότι αυτό θα πραγματοποιηθεί, είναι σημαντικό να παρασχεθεί κατάρτιση σχετικά με το πρόγραμμα «Προτεραιότητα στη στέγαση» και να γίνουν επενδύσεις για την αντιμετώπιση ελλείψεων προσωπικού.

Επιπροσθέτως, ένα από τα κύρια σημεία ελέγχου⁴⁰ που πρέπει να διαγραφεί πριν χρησιμοποιηθούν τα χρήματα του ΕΚΤ+ για έργα του προγράμματος «Προτεραιότητα στη στέγαση» είναι να γίνει έλεγχος σχετικά με το εάν οι προσκλήσεις για έργα συμμορφώνονται με τις οκτώ βασικές αρχές του προγράμματος «Προτεραιότητα στη στέγαση»⁴¹. Επομένως, η κατάρτιση του προσωπικού διαφορετικών οργανισμών βοηθά στο να διασφαλιστεί ότι μπορούν να σχεδιαστούν ή να εντοπιστούν οι σωστές προσκλήσεις έργου και ότι κατά την εργασία με αυτές τις προσκλήσεις και τη σχετική υλοποίηση του έργου μπορεί να διασφαλιστεί η πιστότητα στο πρόγραμμα «Προτεραιότητα στη στέγαση».

Αποτελεσματική παρέμβαση – Δράση που μπορεί να χρηματοδοτηθεί

Ανάπτυξη και εφαρμογή κατάρτισης για κοινωνικούς και υγειονομικούς λειτουργούς.

Βέλτιστη πρακτική:

Δημοτικές στρατηγικές για την πρόληψη της έλλειψης στέγης στη Φινλανδία (βλέπε παραπάνω)

Συνεργασία και ανάπτυξη ικανοτήτων

Για την επιτυχή υλοποίηση έργων του προγράμματος «Προτεραιότητα στη στέγαση», το πρόγραμμα «Προτεραιότητα στη στέγαση» δεν μπορεί να θεωρηθεί ως ένα μεμονωμένο, αυτόνομο έργο που μπορεί να εκτελεστεί από ένα άτομο σε έναν οργανισμό, το οποίο βασίζεται σε έναν και μόνο τομέα. Αντίθετα, απαιτείται ένας συνδυασμός διαφορετικών τομέων, ανθρώπων, επαγγελματιών και προσεγγίσεων. Ως εκ τούτου, είναι σημαντικό να χρησιμοποιηθεί και η χρηματοδότηση που προέρχεται από επιχορηγήσεις της ΕΕ για την ανάπτυξη ικανοτήτων.

⁴⁰ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Γενική Διεύθυνση Απασχόλησης, Κοινωνικών Υποθέσεων και Ένταξης, Kasper, R. (2021). Κατάλογος σημείων ελέγχου, Πώς να στοχεύσετε και να υποστηρίξετε άτομα που βιώνουν έλλειψη στέγης με το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+ (ΕΚΤ+). (<https://data.europa.eu/doi/10.2767/543655>).

⁴¹ Οι 8 βασικές αρχές της προσέγγισης του προγράμματος «Προτεραιότητα στη στέγαση» είναι οι εξής: i) Η στέγαση είναι ανθρώπινο δικαίωμα, ii) Επιλογή και έλεγχος για τους χρήστες υπηρεσιών, iii) Διαχωρισμός στέγασης και θεραπείας, iv) Προσανατολισμός ανάκτησης, v) Μείωση επιβλαβών συνεπειών, vi) Ενεργός εμπλοκή χωρίς εξαναγκασμό, vii) Προσωποκεντρικός προγραμματισμός, viii) Ευέλικτη υποστήριξη για όσο διάστημα απαιτείται.

Αποτελεσματική παρέμβαση – Δράση που μπορεί να χρηματοδοτηθεί

Επισκέψεις ανταλλαγής, διατομεακή συνεργασία, δραστηριότητες αμοιβαίας μάθησης, ανάπτυξη σχεδίων υπηρεσιών, υλοποίηση εργαστηρίων σκέψης σχεδιασμού υπηρεσιών, δημιουργία ομάδων εργασίας και φιλοξενία συναντήσεων με τις ομάδες εργασίας.

Υποστήριξη των αστέγων στην (εκ νέου) πρόσβαση στην αγορά εργασίας

Οι άστεγοι αντιμετωπίζουν συχνά εμπόδια όταν προσπαθούν να αποκτήσουν πρόσβαση ή να αποκτήσουν εκ νέου πρόσβαση στην αγορά εργασίας. Οι στοχευμένες παρεμβάσεις μπορούν να υποστηρίξουν τα άτομα στην εν λόγω διαδικασία και να τα βοηθήσουν να ξεπεράσουν πιθανά εμπόδια που αντιμετωπίζουν στην πορεία.

Αποτελεσματική παρέμβαση – Δράση που μπορεί να χρηματοδοτηθεί

Υποστήριξη στην εύρεση κατάρτισης για αναβάθμιση δεξιοτήτων, καθοδήγηση και συμβουλευτική στην αγορά εργασίας, προσφορά εργασίας και προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης. Είναι σημαντικό κάθε δραστηριότητα να σέβεται τη βούληση και την προτίμηση του ατόμου.

Εξατομικευμένη υποστήριξη για νέους που βιώνουν έλλειψη στέγης

Με την αύξηση του αριθμού των ατόμων σε νεαρή ηλικία που βιώνουν έλλειψη στέγης σε ολόκληρη την Ευρώπη, είναι σημαντικό να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή ειδικά στα προγράμματα του «Προτεραιότητα στη στέγαση των νέων» (Housing First for Youth, HF4Y)⁴² και στον τρόπο χρηματοδότησής τους. Η επένδυση στο πρόγραμμα «Προτεραιότητα στη στέγαση» αποτελεί επίσης μια μακροπρόθεσμη επένδυση, καθώς το πρόγραμμα εστιάζει πάρα πολύ στην πρόληψη, πράγμα που σημαίνει ότι βοηθά τους ανθρώπους προτού καν μείνουν άστεγοι εξαρχής. Η πρόληψη είναι επίσης σημαντική διότι εκτιμάται ότι η πλειοψηφία των ανθρώπων που βιώνουν έλλειψη στέγης σε νεαρή ηλικία είναι πιθανό να μείνουν ξανά άστεγοι.

Η έρευνα καταδεικνύει ότι περίπου το 30% του πληθυσμού των αστέγων είναι κάτω των 30 ετών, γεγονός που τονίζει επιπλέον τη σημασία της επένδυσης και της ανάπτυξης προγραμμάτων HF4Y⁴³.

⁴² Το πρόγραμμα HF4Y αποτελεί μια παρέμβαση που βασίζεται στα δικαιώματα για νέους που βιώνουν έλλειψη στέγης ή που βρίσκονται σε κίνδυνο. Ο στόχος είναι να βοηθήσει στην πρόληψη της έλλειψης στέγης ή να βοηθήσει τους νέους να βγουν γρήγορα από αυτή την κατάσταση. Το πρόγραμμα HF4Y έχει σχεδιαστεί για να ανταποκρίνεται στις ανάγκες των εφήβων που βρίσκονται στο στάδιο της ανάπτυξης και νεαρών ενηλίκων παρέχοντάς τους άμεση πρόσβαση σε στέγαση η οποία είναι ασφαλής, οικονομικά προσιτή και κατάλληλη, καθώς και την απαραίτητη και κατάλληλη για την ηλικία υποστήριξη που επικεντρώνεται στην υγεία, στην ευημερία, στις δεξιότητες ζωής, στη συμμετοχή στην εκπαίδευση, αλλά και στην απασχόληση και στην κοινωνική ένταξη. Δεν υπάρχει περιορισμός χρόνου, και είναι κάτι περισσότερο από μια απλή προσφορά στέγασης και υποστήριξης.

⁴³ A Way Home Canada, το Καναδικό Παρατηρητήριο για τους Αστέγους και FEANTSA (2016). Youth Rights! Right Now!. (<https://www.feantsa.org/download/youthrights-guideeu-finalcompressed57863223550928774401.pdf>).

Αποτελεσματική παρέμβαση – Δράση που μπορεί να χρηματοδοτηθεί

Ανάπτυξη και εφαρμογή κατάρτισης με βάση τις αρχές του προγράμματος HF4Y, παροχή στέγασης για προγράμματα του «Προτεραιότητα στη στέγαση των νέων», συμβουλευτική για την αγορά εργασίας.

Παροχή στέγασης για μισθωτές του προγράμματος «Προτεραιότητα στη στέγαση»

Όπως υποδεικνύεται και στο ίδιο το όνομα, απαιτείται επαρκής στέγαση για την επιτυχή εφαρμογή του προγράμματος «Προτεραιότητα στη στέγαση». Ωστόσο, η παροχή κατοικιών για έργα του προγράμματος «Προτεραιότητα στη στέγαση» γίνεται ολοένα και πιο δύσκολη λόγω της τρέχουσας στεγαστικής κρίσης σε ολόκληρη την Ευρώπη (αλλά και παγκοσμίως).

Απαιτείται στροφή από την προσωρινή στέγαση προς μόνιμες λύσεις για την επιτυχία του προγράμματος «Προτεραιότητα στη στέγαση». Επομένως, απαιτείται η χρήση κονδυλίων για την υποστήριξη της διαδικασίας παροχής και διατήρησης για την κατάλληλη στέγαση για τους χρήστες του προγράμματος «Προτεραιότητα στη στέγαση».

Υπάρχουν ήδη επιτυχημένα και καινοτόμα παραδείγματα για τον τρόπο απόκτησης στέγης για το πρόγραμμα «Προτεραιότητα στη στέγαση» σε ολόκληρη την Ευρώπη. Ωστόσο, σε όλες τις περιπτώσεις χρειάζονται χρηματικοί πόροι (καθώς και χρόνος και ενέργεια), είτε δηλαδή πρόκειται για την ανακαίνιση αχρησιμοποίητων ακινήτων είτε για το να γίνει κάποιος ιδιοκτήτης κατοικίας. Η παροχή στέγασης έχει καταστεί μια από τις μεγαλύτερες προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι οργανισμοί «Προτεραιότητα στη στέγαση»⁴⁴. Εδώ υπεισέρχεται τόσο το ΕΚΤ+ όσο και το ΕΤΠΑ.

Το ίδιο ισχύει και για τη χρήση αυτών των δύο ταμείων προκειμένου να ξεπεραστεί ο διαχωρισμός στον τομέα της στέγασης. Η [«Σημείωση για τη χρήση των κονδυλίων της ΕΕ με σκοπό την καταπολέμηση του εκπαιδευτικού και χωροταξικού διαχωρισμού. Προγραμματική περίοδος 2021-2027»](#) από τις 12 Δεκεμβρίου 2022 καταλήγει σχετικά: «Οι επενδύσεις των κονδυλίων της ΕΕ θα πρέπει να στοχεύουν στη συμβολή της κάλυψης του φυσικού και κοινωνικού χάσματος μεταξύ διαχωρισμένων και μη διαχωρισμένων περιοχών και θα πρέπει να βελτιώσουν την πρόσβαση σε ποιοτικές, συμπεριληπτικές, βασικές υπηρεσίες και υποδομές (όπως εγκαταστάσεις εκπαίδευσης, κοινωνικής και υγειονομικής περίθαλψης, δημόσιες συγκοινωνίες, πράσινες υποδομές και δημόσιοι χώροι και υπηρεσίες κοινής ωφέλειας όπως νερό, ηλεκτρικό ρεύμα και φυσικό αέριο, κ.λπ.)».

Αποτελεσματική παρέμβαση – Δράση που μπορεί να χρηματοδοτηθεί

Αγορά κατοικιών (επενδύσεις σε αγορά ακινήτων, συμπεριλαμβανομένων άδειων κατοικιών), ανακαίνιση κατοικιών, μετατροπή κατοικιών (κτήρια που είχαν διαφορετική προηγούμενη χρήση, π.χ. πυροσβεστικοί

⁴⁴ Housing First Europe Hub (2023). Αποδέσμευση της στέγασης για το πρόγραμμα «Προτεραιότητα στη στέγαση». https://housingfirsteurope.eu/wp-content/uploads/2023/06/HF_SourcingHousing_final_web.pdf.

σταθμοί, τράπεζες), κάλυψη των αρχικών εξόδων που προκύπτουν κατά την αγορά ενός ακινήτου ή κτηρίου (ασφάλιση, προκαταβολές).

Βέλτιστη πρακτική 1: Πρόγραμμα «Προτεραιότητα στη στέγαση για οικογένειες» στο Μπρνο, Τσεχίας

Στο Μπρνο, 50 οικογένειες με παιδιά στεγάστηκαν για ένα χρόνο με δυνατότητα παράτασης στην ίδια πόλη στο πλαίσιο μιας δράσης του προγράμματος «Προτεραιότητα στη στέγαση για οικογένειες» με χρήματα του ΕΚΤ. Οι οικογένειες που συμμετείχαν είχαν τη δυνατότητα να επιλέξουν κατοικία και συνοικία.

Βέλτιστη πρακτική 2: Πιλοτικό πρόγραμμα «Προτεραιότητα στη στέγαση» στη Λετονία

Το έργο «Παροχή μέτρων υποστήριξης για τους αστέγους» στη Λετονία σχεδιάστηκε ως τοπική καινοτομία και αλλαγή στρατηγικής, καθώς οι υπηρεσίες χρησιμοποιούσαν ως επί το πλείστον το κλιμακωτό μοντέλο – το οποίο απαιτεί από τους ανθρώπους να επιδεικνύουν την ικανότητα να μετακινούνται από το ένα επίπεδο διαμονής στο άλλο αντιμετωπίζοντας ζητήματα τρόπου ζωής, ιδιαίτερα την προβληματική χρήση αλκοόλ–στη Λετονία το οποίο εφαρμόστηκε σε τρεις δήμους κατά τη διάρκεια ενός έτους. Το έργο χρηματοδοτήθηκε από χρήματα του ΕΚΤ και τα χρήματα αυτά χρησιμοποιήθηκαν για ανακαινίσεις και για την μερική κάλυψη του κόστους ενοικίασης και υπηρεσιών κοινής ωφέλειας.

6.6 Ένταξη στην απασχόληση

Συνάφεια του ΕΚΤ+ και του ΕΤΠΑ για τον τομέα

Το άρθρο 8 του ΚΚΔ «Εταιρική σχέση και πολυεπίπεδη διακυβέρνηση» είναι τεράστιας σημασίας καθώς ορίζει τις διατάξεις για τη συμπερίληψη των ενδιαφερομένων φορέων. Επιπροσθέτως, το άρθρο 39 «Σύνθεση της επιτροπής παρακολούθησης» προσδιορίζει ποιοι παράγοντες πρέπει να συμπεριληφθούν στην επιτροπή παρακολούθησης. «Κάθε κράτος μέλος καθορίζει τη σύνθεση της επιτροπής παρακολούθησης και εξασφαλίζει την ισόρροπη εκπροσώπηση των αρμόδιων αρχών του κράτους μέλους, των ενδιάμεσων φορέων και των εκπροσώπων των εταίρων που αναφέρονται στο άρθρο 8 παράγραφος 1 με διαφανή διαδικασία».

Ο τομέας της ένταξης στην εργασία βασίζεται σε μεγάλο βαθμό στο ΕΚΤ+. Η [Πύλη Κοινωνικής Οικονομίας](#) που κυκλοφόρησε από την ΕΚ το 2023 αναφέρει ότι «το ΕΚΤ+ θα πρέπει να είναι μία από τις πρώτες πύλες που ανοίγετε στην αναζήτησή σας για υποστήριξη από την ΕΕ». Ωστόσο, μέρος της ένταξης στην εργασία χρηματοδοτείται επίσης από το ΕΤΠΑ, επιδιώκοντας να ενισχύσει την οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή στην ΕΕ με τη διόρθωση των ανισορροπιών στις περιφέρειές της. Οι οργανισμοί κοινωνικής οικονομίας μπορούν να εξετάσουν το ενδεχόμενο υποβολής αιτήσεων για γενική χρηματοδότηση από το ΕΚΤ+ ή από τα κονδύλιά του που είναι αφιερωμένα στην ανάπτυξη της κοινωνικής οικονομίας και στον τομέα των κοινωνικών επενδύσεων (Κοινωνική Καινοτομία του ΕΚΤ+ και πΚΑΚ του ΕΚΤ+).

Οι σχετικές ενότητες για την κοινωνική οικονομία βάσει του κανονισμού ΕΚΤ+ είναι οι εξής:

- Το άρθρο 4 παράγραφος 1 σημείο α ορίζει ότι τα ακόλουθα αποτελούν ειδικό στόχο του ΕΚΤ+ τη: «βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση και μέτρα ενεργοποίησης για όλα τα άτομα που αναζητούν εργασία, συγκεκριμένα, τους νέους, ιδίως μέσω της υλοποίησης των εγγυήσεων για τη νεολαία, τους μακροχρόνια ανέργους και τις μειονεκτούσες ομάδες στην αγορά εργασίας, και για τα οικονομικώς αδρανή άτομα, καθώς και μέσω της προώθησης της αυτοαπασχόλησης και της κοινωνικής οικονομίας».

- Το άρθρο 3 παράγραφος 1 επισημαίνει ότι ένας από τους γενικούς στόχους του ΕΚΤ+ είναι ότι «στόχος του ΕΚΤ+ είναι να παράσχει υποστήριξη σε κράτη μέλη και περιφέρειες, προκειμένου να αναπτύξουν υψηλά επίπεδα απασχόλησης, δίκαιη κοινωνική προστασία και καταρτισμένο και ικανό εργατικό δυναμικό, έτοιμο για τον μελλοντικό κόσμο της εργασίας, καθώς και κοινωνίες χωρίς αποκλεισμούς με σκοπό την εξάλειψη της φτώχειας και την πραγμάτωση των αρχών που ορίζονται στον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων». Η παράγραφος (2) αναφέρεται σε δίκαιες και ποιοτικές συνθήκες εργασίας.
- Το ΕΚΤ+ θα πρέπει να συνεισφέρει στην υλοποίηση των σχετικών συστάσεων του Συμβουλίου, της 15ης Φεβρουαρίου 2016 σχετικά με την ένταξη των μακροχρονίως ανέργων στην αγορά εργασίας, της 19ης Δεκεμβρίου 2016 σχετικά με τις διαδρομές αναβάθμισης των δεξιοτήτων, της 30ής Οκτωβρίου 2020 με τίτλο «Για μια γέφυρα προς την απασχόληση – ενίσχυση των εγγυήσεων για τη νεολαία» και της 12ης Μαρτίου 2021 σχετικά με την ισότητα, την ένταξη και τη συμμετοχή των Ρομά.
- Πιο συγκεκριμένα, το ΕΚΤ+ θα πρέπει να προωθεί την ένταξη και επανένταξη στην αγορά εργασίας, ιδίως για τους νέους, και κυρίως μέσω του ενισχυμένου προγράμματος εγγυήσεων για τη νεολαία, τους μακροχρόνια ανέργους, τις μειονεκτούσες ομάδες στην αγορά εργασίας και τους οικονομικώς αδρανείς, καθώς και μέσω της προαγωγής της αυτοαπασχόλησης και της κοινωνικής οικονομίας.
- Το ΕΚΤ+ θα πρέπει να στοχεύει στη βελτίωση της λειτουργίας της αγοράς εργασίας, στηρίζοντας τον εκσυγχρονισμό των θεσμικών φορέων της.
- Το ΕΚΤ+ θα πρέπει να προωθεί την ισόρροπη συμμετοχή των φύλων στην αγορά εργασίας και ισότιμες συνθήκες εργασίας, καλύτερη ισορροπία επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής, συμπεριλαμβανομένης της προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας.
- Το ΕΚΤ+ θα πρέπει επίσης να στοχεύει στην παροχή ενός υγιεινού και καταλλήλου εργασιακού περιβάλλοντος με σκοπό την αντιμετώπιση των κινδύνων για την υγεία που σχετίζονται με τις μεταβαλλόμενες μορφές εργασίας και των αναγκών του γηράσκοντος εργατικού δυναμικού.
- Το ΕΚΤ+ θα πρέπει να προωθεί την προσβασιμότητα των ατόμων με αναπηρίες με σκοπό τη βελτίωση της ένταξης στην απασχόληση, την εκπαίδευση και την κατάρτιση και, ως εκ τούτου, την ενίσχυση της ένταξής τους σε όλους τους τομείς της ζωής.

Μία από τις δράσεις του Σχεδίου Δράσης για την Κοινωνική Οικονομία ήταν η έναρξη μιας νέας Ακαδημίας Πολιτικών Επιχειρηματικότητας Νέων το 2022 στο πλαίσιο του ΕΚΤ+. Η ακαδημία θα προωθήσει τη νεανική επιχειρηματικότητα, μεταξύ άλλων για γυναίκες και επιχειρηματίες του κοινωνικού τομέα, συνεργαζόμενη με εθνικούς φορείς χάραξης πολιτικής και δίκτυα νεανικής επιχειρηματικότητας.

Οι προτεραιότητες χρηματοδότησης του ΕΤΠΑ ευθυγραμμίζουν τον σκοπό και το έργο όλων των οργανισμών κοινωνικής οικονομίας. Μία από τις 5 προτεραιότητες πολιτικής του ΕΤΠΑ είναι η εξής: «Αυξημένη κοινωνική ένταξη, υποστήριξη αποτελεσματικής και χωρίς αποκλεισμούς απασχόλησης, εκπαίδευσης, δεξιοτήτων, κοινωνικής ένταξης και ίσης πρόσβασης στην υγειονομική περίθαλψη, καθώς και ενίσχυση του ρόλου του πολιτισμού και του βιώσιμου τουρισμού». Ειδικότερα, το ΕΤΠΑ επιδιώκει να επενδύσει για την ανάπτυξη, την απασχόληση και την εδαφική συνεργασία. Ως εκ

τούτου, το ΕΤΠΑ μπορεί να είναι αποτελεί ένα μέσο με το οποίο οι οργανισμοί κοινωνικής οικονομίας, συχνά εφαρμόζοντας συγκεκριμένες λύσεις στο πλαίσιο τοπικών κοινωνικών και οικονομικών προκλήσεων, μπορούν να αναπτύξουν και/ή να παρέχουν καινοτόμες λύσεις σε προσδιορισμένες ανάγκες σε περιφερειακό και διακρατικό επίπεδο, σε συνεργασία με τις τοπικές αρχές. Ο κανονισμός του ΕΤΠΑ αναφέρει τον ΣΠ 4 όσον αφορά με μια πιο κοινωνική και χωρίς αποκλεισμούς Ευρώπη που εφαρμόζει τον Ευρωπαϊκό Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων με την: (i) ενίσχυση της αποτελεσματικότητας και της συνεκτικότητας των αγορών εργασίας και της πρόσβασης σε ποιοτική απασχόληση μέσω της ανάπτυξης κοινωνικών υποδομών και της προώθησης της κοινωνικής οικονομίας. Επιπλέον, το άρθρο 5 παράγραφος 1 σημείο δ ορίζει ότι το ΕΤΠΑ θα υποστηρίξει «παραγωγικές επενδύσεις σε ΜΜΕ και επενδύσεις που στοχεύουν στη διασφάλιση των υφιστάμενων και στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας».

Ανάγκες και προκλήσεις του τομέα

Όταν εξετάζουμε την εργασιακή ένταξη μειονεκτούντων ομάδων, που συχνά συνδέονται με την κοινωνική οικονομία μέσω των κοινωνικών επιχειρήσεων ένταξης στην εργασία, υπάρχουν ορισμένες ειδικές ανάγκες και προκλήσεις. Το Σχέδιο Δράσης για την Κοινωνική Οικονομία επισημαίνει ότι επειδή οι οντότητες της κοινωνικής οικονομίας δεν είναι επαρκώς κατανοητές και αναγνωρισμένες, αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην ανάπτυξη και στην κλιμάκωση των δραστηριοτήτων τους και, ως εκ τούτου, αποτρέπονται από την πραγματοποίηση ενός μεγαλύτερου κοινωνικού αντίκτυπου.⁴⁵

Οι δομές Κοινωνικών Επιχειρήσεων Ένταξης στην Απασχόληση (ΚΕΕΑ) –ειδικά εκείνες που προσφέρουν υποστηριζόμενη απασχόληση– δεν προσελκύονται εύκολα από τη χρηματοδότηση του ΕΚΤ+, καθώς αυτή συνδέεται με πολλές τεχνικές απαιτήσεις και γραφειοκρατία.

01

Μια πρόκληση που συχνά εκφράζεται από τα δίκτυα των κοινωνικών επιχειρήσεων ένταξης στην εργασία είναι η ανάγκη χρηματοδότησης υφιστάμενων δραστηριοτήτων ή προσθηκών/περαιτέρω ανάπτυξης υφιστάμενων δραστηριοτήτων. Οι κοινωνικές υπηρεσίες ανέφεραν επίσης ότι δεν υπάρχει επαρκής χρηματοδότηση για πολλές αναδυόμενες προκλήσεις/τομείς, όπως η απασχόληση για τους μετανάστες.

02

⁴⁵ Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2021). *Χτίζοντας μια οικονομία που λειτουργεί για τους ανθρώπους: ένα Σχέδιο Δράσης για την Κοινωνική Οικονομία*. (<https://www.socialeconomy.eu.org/wp-content/uploads/2021/12/Building-an-economy-that-works-for-people-an-action-plan-for-the-social-economy.pdf>)

Τα δίκτυα κοινωνικών επιχειρήσεων ένταξης στην εργασία συχνά δεν περιλαμβάνονται στις επιτροπές παρακολούθησης του ΕΚΤ+. Η καλύτερη συμμετοχή των δικτύων κοινωνικής οικονομίας στις επιτροπές παρακολούθησης του ΕΚΤ+ θα μπορούσε να βελτιώσει τον σχεδιασμό και την παρακολούθηση της χρηματοδότησης του ΕΚΤ+ για να ανταποκριθεί στις ειδικές ανάγκες του τομέα ένταξης στην εργασία.

03

Η νομική μορφή μιας ΚΕΕΑ μπορεί ορισμένες φορές να αποτελεί τροχοπέδη, καθώς για ορισμένες αιτήσεις έργων απαιτείται μια συγκεκριμένη νομική μορφή (όπως ΜΚΟ, όμως δεν μπορεί να είναι όλες οι ΚΕΕΑ εγγεγραμμένες ως ΜΚΟ). Αυτό εξαρτάται από το εθνικό πλαίσιο.

04

Το ΕΚΤ+ και το ΕΤΠΑ δεν είναι αρκετά προσβάσιμα για μικρές ΚΕΕΑ. Πάσχουν από έλλειψη ταμειακών ροών που τους εμποδίζει να προχρηματοδοτήσουν την υλοποίηση ενός έργου. Οι μικρές ΚΕΕΑ παρουσιάζουν αυξανόμενη ανάγκη για εξατομικευμένες λύσεις προχρηματοδότησης.

05

Ανάγκη επενδύσεων για την ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού από τις κοινωνικές επιχειρήσεις σύμφωνα με τις τάσεις της αγοράς εργασίας.

06

Ανάγκη εκπόνησης νέων επαγγελματικών προτύπων και καινοτόμων προγραμμάτων κατάρτισης με έμφαση στην ένταξη στην απασχόληση μειονεκτούντων ή περιθωριοποιημένων ομάδων.

07

Ανάγκη ανάπτυξης προγραμμάτων κατάρτισης στον τομέα της κοινωνικής επιχειρηματικότητας / κοινωνικής καινοτομίας σε εκπαιδευτικά ιδρύματα πανεπιστημιακού επιπέδου. Αντίστοιχα, προγράμματα για τη σταδιακή ένταξη στην αγορά εργασίας για ιδιαίτερα ευάλωτες ομάδες.

08

Παροχή ολοκληρωμένων πακέτων υπηρεσιών για άτομα από μειονεκτούσες ή περιθωριοποιημένες ομάδες με βάση την αρχή του «ενιαίου ελέγχου των υποθέσεων»: κοινωνική βοήθεια, συμβουλευτική και επαγγελματική καθοδήγηση, κατάρτιση, διαμεσολάβηση και απασχόληση σε ΚΕΕΑ ή στην αγορά εργασίας, καθοδήγηση σχετικά με την εργασία.

09

Ανάπτυξη εθνικών στρατηγικών / δημόσιων πολιτικών και εργαλείων προβολής για τον κλάδο μέσω της συμμετοχής κοινωνικών επιχειρήσεων.

10

Μια επαναλαμβανόμενη πρόκληση που εκφράζεται από τα δίκτυα των ΚΕΕΑ είναι η ανάγκη για διαθέσιμη χρηματοδότηση για όλους τους οργανισμούς που έχουν αποδείξει την αποτελεσματικότητά τους, ανεξάρτητα από το επίπεδο ωριμότητάς τους (πρώιμο στάδιο, επιτάχυνση, κλιμάκωση, δικαιόχρηση, διεθνοποίηση). Συχνά δίνεται έμφαση σε νεοσύστατες επιχειρήσεις ή άλλες νέες δραστηριότητες, αλλά όχι πάντα στην ανάπτυξη ήδη υπάρχοντων ΚΕΕΑ (δίκτυα).

11

Η χρηματοδότηση μπορεί επίσης να προέλθει από κοινωνικά υπεύθυνες αγορές / συμβάσεις ανατιθέμενες κατ' αποκλειστικότητα για ΚΕΕΑ, φορολογικές απαλλαγές ή χορήγηση μη φορολογικών διευκολύνσεων κυρίως στο επίπεδο των κοινοτήτων στις οποίες δραστηριοποιούνται.

12

Σύσταση σε τοπικό και εθνικό επίπεδο ομάδων εργασίας αφιερωμένων στην ανάπτυξη του τομέα της κοινωνικής οικονομίας μέσω της συμμετοχής δημοσίων και ιδιωτικών φορέων.

09

Τυπολογία παρεμβάσεων

Έχει εντοπιστεί μια σειρά αποτελεσματικών παρεμβάσεων προκειμένου να διασφαλιστεί ότι τα κονδύλια της ΕΕ χρησιμοποιούνται αποτελεσματικά για την εφαρμογή των στόχων πολιτικής που ορίζονται σε διαφορετική ατζέντα πολιτικής που σχετίζεται με την ένταξη στην απασχόληση.

Μέτρα στήριξης της εργασίας για μειονεκτούσες ομάδες

Τα μέτρα στήριξης της εργασίας καλύπτουν παρεμβάσεις που παρέχουν προσωρινή στήριξη σε ομάδες που βρίσκονται σε μειονεκτική θέση στην αγορά εργασίας και οι οποίες στοχεύουν στην ενεργοποίηση των ανέργων, στη μετακίνηση ατόμων από την ακούσια μη απασχόληση στην απασχόληση ή στη διατήρηση των θέσεων εργασίας ατόμων που απειλούνται από την ανεργία.

Αποτελεσματική παρέμβαση – Δράση που μπορεί να χρηματοδοτηθεί

Διαμεσολάβηση εργασίας

- Παροχή συμβουλών σχετικά με την εργασία και επαγγελματικός προσανατολισμός

- Διπλά συστήματα παροχής συμβουλών σχετικά με την εργασία/αντιστοίχισης θέσεων εργασίας σε συνδυασμό με κατάρτιση
 - Πρόσβαση σε πληροφορίες για την αγορά εργασίας, αντιστοίχιση θέσεων εργασίας και υπηρεσίες εύρεσης εργασίας
- Κίνητρα για οικονομική ένταξη*
- Υποστήριξη της αυτοαπασχόλησης και της επιχειρηματικότητας
 - Προγράμματα στήριξης της ανάπτυξης της κοινωνικής επιχειρηματικότητας
 - Αναγνώριση ορισμένων ομάδων-στόχων ως επιλέξιμων για κοινωνική οικονομία, πιο συγκεκριμένα εκτοπισμένων ατόμων ή ατόμων με μεταναστευτικό υπόβαθρο. Χρήση πόρων της ΕΕ για την υποστήριξη της ένταξης στην αγορά εργασίας μέσω της κοινωνικής οικονομίας.
 - Κίνητρα απασχόλησης: διατήρηση ποσοστού κοινωνικής ασφάλισης σε συνδυασμό με μισθό
 - Πρωτοβουλίες επανένταξης
 - Κονδύλια δημιουργίας θέσεων εργασίας
 - Υποστηριζόμενη απασχόληση
 - Επιδότησεις μισθών
 - Παρεμβάσεις κοινωνικής ασφάλισης:
 - Μειώσεις κοινωνικής ασφάλισης για τους εργοδότες που απασχολούν μειονεκτούσες ομάδες
 - Διατήρηση ποσοστού παρεμβάσεων κοινωνικής ασφάλισης (π.χ. εισόδημα αναπλήρωσης) σε συνδυασμό με μισθό.

Βέλτιστη πρακτική: SWR Πολωνία

Μια ορθή πρακτική προέρχεται από την SWR – την Ένωση Περιφερειακής Συνεργασίας. Το μεγαλύτερο έργο που χρηματοδοτείται από το ΕΚΤ+ στην Πολωνία έχει σχεδιαστεί για την υποστήριξη των προσφύγων από την Ουκρανία και στοχεύει στη δημιουργία 40 θέσεων εργασίας για Ουκρανούς άνδρες και γυναίκες σε κοινωνικές επιχειρήσεις στην περιοχή της Σιλεσίας, στην Πολωνία. Για τον σκοπό αυτό, η SWR έλαβε περίπου 420.000 ευρώ από το Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα χάρη στην απόφαση της περιφερειακής κυβέρνησης.

Διαθέτουν αυτά τα κεφάλαια κυρίως σε επιχορηγήσεις για κοινωνικές επιχειρήσεις που επιθυμούν να απασχολήσουν εκτοπισμένους από την Ουκρανία. Επιπροσθέτως, αρκετά άλλα Κέντρα Υποστήριξης Κοινωνικής Οικονομίας στην περιοχή έλαβαν μικρότερα ποσά από αυτό το πρόγραμμα για διάφορες άλλες μορφές στήριξης για πρόσφυγες από την Ουκρανία.

Κατάρτιση ατόμων στην εργασία (ανάπτυξη δεξιοτήτων για μειονεκτούσες ομάδες)

Οι εργαζόμενοι με ανάγκες υποστήριξης συχνά αντιμετωπίζουν ελλείψεις δεξιοτήτων. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα του έργου B-WISE⁴⁶, οι βασικές δεξιότητες που πρέπει να αναπτύξουν οι εργαζόμενοι με ανάγκες υποστήριξης είναι οι επιχειρησιακές δεξιότητες, οι οποίες είναι απαραίτητες για την εκτέλεση καθημερινών εργασιακών δραστηριοτήτων με ακρίβεια και αυτονομία. Το ποιες δεξιότητες

⁴⁶ Το B-WISE (2021-2024) είναι ένα έργο «σχεδίου» στο πλαίσιο του Erasmus + που στοχεύει στην ανάπτυξη και στην εφαρμογή μιας νέας στρατηγικής προσέγγισης για την τομεακή συνεργασία σχετικά με τις δεξιότητες που απαιτούνται για την ενίσχυση του ενδυναμωτικού έργου των ΚΕΕΑ, για την ενίσχυση των δεξιοτήτων και των ικανοτήτων των μειονεκτούντων ομάδων και για τη βιώσιμη αντιμετώπιση του ψηφιακού κενού και των ψηφιακών προκλήσεων που αντιμετωπίζει ο τομέας.

χρειάζονται εξαρτάται από το είδος της οικονομικής δραστηριότητας και τους τύπους φραγμών που αντιμετωπίζει/έχει αντιμετωπίσει ένα άτομο.

Η μάθηση στην εργασία θα μπορούσε να αποτελέσει μια χρήσιμη μέθοδο για την αντιμετώπιση αυτής της πρόκλησης. Συνεπάγεται κατάρτιση και μάθηση στον χώρο εργασίας, καθιστώντας τις διαδικασίες μάθησης μέρος της εργασιακής εμπειρίας – χρησιμοποιώντας τις συσκευές, τα έγγραφα, τα εργαλεία και τα υλικά που χρησιμοποιεί ήδη το προσωπικό σε καθημερινή βάση. Η κατάρτιση στην εργασία είναι ιδιαίτερα σημαντική υπό το φως της αρχής του ΕΠΚΔ για τις δεξιότητες και του Ευρωπαϊκού Έτους Δεξιοτήτων 2023.

Αποτελεσματική παρέμβαση – Δράση που μπορεί να χρηματοδοτηθεί

Αξιολόγηση δεξιοτήτων και αναγκών

- Αξιολόγηση δεξιοτήτων και προσόντων και δημιουργία προφίλ

Ανάπτυξη δεξιοτήτων

- Πρόσβαση στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση (ΕΕΚ) και περαιτέρω εκπαίδευση

- Κατάρτιση σε συνδυασμό με την ΕΕΚ

- Ειδικά προγράμματα ανάπτυξης επαγγελματικών δεξιοτήτων για την ένταξη στην αγορά εργασίας

- Πρόσβαση σε περιόδους πρακτικής άσκησης, άσκησης και μαθητείας

- Υπηρεσίες καθοδήγησης στην εργασία από, για παράδειγμα, διαχειριστές ΚΕΕΑ

- Κατάρτιση με επίκεντρο τη διττή μετάβαση

- Προσωποκεντρική κατάρτιση (κατάρτιση όπου το άτομο τίθεται στο επίκεντρο των οργανωτικών δραστηριοτήτων – ο όρος συνδέεται κυρίως με τον τομέα της αναπηρίας)

- Μικροκαταρτίσεις (πολύ σύντομες προπονήσεις ορισμένων ωρών/ημέρας για την απόκτηση συγκεκριμένων δεξιοτήτων)

- Κατάρτιση με υποστήριξη επαυξημένης πραγματικότητας (χρησιμοποιώντας ψηφιακές εφαρμογές για την υποστήριξη της εργασίας, π.χ. προβολές οδηγίων εργασίας στο τραπέζι εργασίας)

Αναγνώριση δεξιοτήτων και προσόντων

- Επικύρωση και πιστοποίηση δεξιοτήτων (συμπεριλαμβανομένων άτυπων και μη τυπικών δεξιοτήτων)

- Αναγνώριση επιχειρήσεων κοινωνικής οικονομίας ως παρόχων ΤΕΕΚ που παρέχουν αναγνώριση προσόντων: Μερική σειρά προσόντων [Ενότητα(ες) μαθησιακών αποτελεσμάτων (γνώση, τεχνογνωσία, πληροφορίες, αξίες, δεξιότητες και ικανότητες)] που αποκτήθηκαν από ένα άτομο και τα οποία έχουν αξιολογηθεί και πιστοποιηθεί από αρμόδιο φορέα βάσει ενός προκαθορισμένου προτύπου το οποίο ωστόσο δεν οδηγεί σε πλήρη πιστοποίηση, διαβατήρια δεξιοτήτων (επισκόπηση πολλών εγγράφων που παρουσιάζουν δεξιότητες σε ένα μόνο αρχείο)

Νεοσύστατες – κοινωνικές επιχειρήσεις: υποστήριξη ανάπτυξης των ΚΕΕΑ

Όσον αφορά την ένταξη στην απασχόληση, οι κοινωνικές επιχειρήσεις ένταξη στην απασχόληση αντιμετωπίζουν ορισμένες φορές προκλήσεις σχετικά με το ότι η χρηματοδότηση επικεντρώνεται σε νέες νεοσύστατες επιχειρήσεις και όχι στην υποστήριξη των ήδη υπαρχόντων δικτύων κοινωνικών επιχειρήσεων ένταξης στην απασχόληση. Αυτό αυξάνει τον κίνδυνο χρηματοδότησης οντοτήτων που εργαλειοποιούν την ένταξη στην απασχόληση και την κοινωνική οικονομία για να λάβουν χρηματοδότηση και οι οποίες δεν έχουν βαθύτερη γνώση των ιδιαιτεροτήτων του τομέα.

Αποτελεσματική παρέμβαση – Δράση που μπορεί να χρηματοδοτηθεί

- Παροχή χρηματοδότησης για αποδεδειγμένα ορθές πρακτικές
- Αύξηση των βαθμών αξιολόγησης για φορείς που εργάζονται σύμφωνα με τις αρχές της κοινωνικής οικονομίας και που περιλαμβάνουν εργαζόμενους σε μειονεκτούσα θέση
- Παροχή χρηματοδότησης για δίκτυα κοινωνικής οικονομίας και ένταξης στην απασχόληση αντί αποκλειστικής εστίασης σε νεοσύστατες επιχειρήσεις
- Αντιγραφή μοντέλων ορθής πρακτικής

Ένταξη των δικτύων ένταξης στην απασχόληση (κοινωνικές επιχειρήσεις) στις επιτροπές παρακολούθησης του ΕΚΤ+

Πρόκειται για ένα διαφορετικό είδος παρέμβασης καθώς έχει κυρίως οργανωτικό και συμμετοχικό χαρακτήρα. Η συμπερίληψη των δικτύων ένταξης των δικτύων ένταξης στην απασχόληση (κοινωνικές επιχειρήσεις) στις επιτροπές παρακολούθησης του ΕΚΤ+ είναι ζωτικής σημασίας, καθώς η φωνή της κοινωνικής οικονομίας συχνά υποεκπροσωπείται σε αυτές τις επιτροπές παρακολούθησης.

Αποτελεσματική παρέμβαση – Δράση που μπορεί να χρηματοδοτηθεί

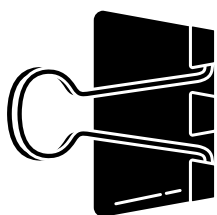
- Διαχειριστικές αρχές του ΕΚΤ, συμπεριλαμβανομένων των δικτύων κοινωνικών επιχειρήσεων ένταξης στην απασχόληση
- Συμπερίληψη ανατροφοδότησης του δικτύου ένταξης στην απασχόληση (κοινωνικές επιχειρήσεις) για τις επερχόμενες προγραμματικές περιόδους

Βέλτιστη πρακτική:

Το Ίδρυμα ADV Romania, μέλος του RISE –του Ρουμανικού Δικτύου Κοινωνικών Επιχειρήσεων Ένταξης στην Απασχόληση–, έγινε δεκτό ως μέλος της επιτροπής παρακολούθησης κονδυλίων του ΕΤΠΑ στη Βορειοανατολική Περιφέρεια της Ρουμανίας. Ως μέλος με δικαίωμα ψήφου, το ίδρυμα πρότεινε και έλαβε την έγκριση σχετικά με το ότι, στην πρόσκληση υποβολής προτάσεων αφιερωμένη στις ΜΜΕ, οι κοινωνικές επιχειρήσεις θα πρέπει να λαμβάνουν 3 επιπλέον βαθμούς στην αξιολόγηση επειδή διαθέτουν αυτή την εξουσιοδότηση και έχουν σημαντικό κοινωνικό αντίκτυπο. Κατ' αυτόν τον τρόπο θα υποστηριχθούν οι κοινωνικές επιχειρήσεις στο να έχουν πρόσβαση στη χρηματοδότηση, καθώς έχουν χαμηλή βαθμολογία στην αξιολόγηση του ποσοστού κερδοφορίας.

7. Κατάλογος σημείων ελέγχου

Αυτή η ενότητα παρέχει έναν κατάλογο σημείων ελέγχου για όσους σχεδιάζουν προγράμματα και προετοιμάζουν προσκλήσεις προκειμένου να διασφαλίσουν την αποτελεσματική χρήση του ΕΚΤ+ και του ΕΤΠΑ σύμφωνα με τις γνώσεις και τις ορθές πρακτικές. Αυτό το κεφάλαιο χρησιμεύει ως πυξίδα, κατευθύνοντας τις προσπάθειες των ΔΑ και των δημόσιων αρχών προς την ευθυγράμμιση των πρωτοβουλιών τους με τους στόχους του ΕΚΤ+ και του ΕΤΠΑ, τηρώντας παράλληλα τις βέλτιστες πρακτικές. Με την ενσωμάτωση αυτού του καταλόγου σημείων ελέγχου στη διαδικασία σχεδιασμού τους, οι ΔΑ μπορούν να διασφαλίζουν ότι τα προγράμματά τους έχουν σχεδιαστεί με απόλυτη ακρίβεια και συμβαδίζουν με τις καθιερωμένες γνώσεις και αρχές.

Διεξαγωγή εκτίμησης αναγκών

- Ποιες είναι οι υπάρχουσες προκλήσεις στον κοινωνικό τομέα, στην υγεία, στην απασχόληση, στην εκπαίδευση και στη στέγαση;
- Ποιες κοινωνικές υπηρεσίες είναι απαραίτητες για την αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων;
- Πώς μπορούν να εντοπιστούν και να ιεραρχηθούν οι ανάγκες των ατόμων;
- Συμμετέχουν επαρκώς οι ενδιαφερόμενοι φορείς, οι ΟΚΠ, οι οργανώσεις που εκπροσωπούν τους χρήστες, οι ίδιοι οι χρήστες και οι ειδικοί στον προσδιορισμό των αναγκών;

Πλήρης συμμετοχή των ενδιαφερόμενων φορέων

- Ποιοι είναι οι βασικοί ενδιαφερόμενοι φορείς και πώς μπορούν να εμπλακούν στη διαδικασία λήψης αποφάσεων;
- Πώς μπορεί να διασφαλιστεί ότι ο σχεδιασμός και η παροχή κοινωνικών υπηρεσιών ευθυγραμμίζονται με τις ανάγκες και τις προτιμήσεις των χρηστών υπηρεσιών, των εκπροσώπων διαφορετικών ομάδων και των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών;

Ανάπτυξη στρατηγικής

- Ποιος μπορεί να είναι ο καλύτερος ολοκληρωμένος τρόπος για την παροχή κοινωνικών υπηρεσιών;
 - Ποιοι είναι οι συγκεκριμένοι στόχοι, τα αποτελέσματα και οι δείκτες απόδοσης προς επίτευξη;
 - Πώς ευθυγραμμίζεται η προτεινόμενη στρατηγική με ευρύτερους στόχους και πολιτικές;
-

Προσδιορισμός κατάλληλων πηγών χρηματοδότησης

- Ποιες πιθανές πηγές χρηματοδότησης, όπως επιχορηγήσεις ή εταιρικές σχέσεις, μπορούν να υποστηρίξουν τις πρωτοβουλίες κοινωνικών υπηρεσιών;
 - Πώς μπορούν να εξασφαλιστούν πόροι για χρηματοδότηση όπως το ΕΚΤ+ και το ΕΤΠΑ;
-

Ανάπτυξη ενός σαφούς και αποτελεσματικού προϋπολογισμού

- Ποιοι είναι οι οικονομικοί πόροι που απαιτούνται για την υλοποίηση και την ενίσχυση των κοινωνικών υπηρεσιών;
 - Πώς μπορεί να βελτιστοποιηθεί ο προϋπολογισμός για την αντιμετώπιση των προκλήσεων ή την καινοτομία στην παροχή υπηρεσιών;
-

Παρακολούθηση και αξιολόγηση της απόδοσης

- Πόσο συχνά πρέπει να αξιολογείται η απόδοση των προγραμμάτων κοινωνικών υπηρεσιών;
 - Ποιες μέθοδοι θα χρησιμοποιηθούν για την παρακολούθηση της προόδου και τον εντοπισμό περιοχών που χρειάζονται βελτίωση;
 - Πώς μπορούν να συμμετέχουν οι χρήστες υπηρεσιών και οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών;
-

Ενίσχυση της καινοτομίας

- Πώς μπορεί να ενθαρρυνθεί η καινοτόμος σκέψη στον σχεδιασμό και στην παροχή κοινωνικών υπηρεσιών;
 - Ποιες στρατηγικές μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη διερεύνηση ολοκληρωμένων προσεγγίσεων που είναι πιο αποτελεσματικές;
-

Προώθηση της συνεργασίας και της επικοινωνίας

- Πώς μπορεί να διευκολυνθεί η συνεργασία μεταξύ των διαφόρων ενδιαφερομένων που εμπλέκονται στην παροχή κοινωνικών υπηρεσιών;
 - Ποιοι μηχανισμοί μπορούν να ενισχύσουν τον συντονισμό μεταξύ των τοπικών και περιφερειακών αρχών και των παρόχων υπηρεσιών;
 - Εφαρμόζονται επαρκώς οι στρατηγικές συνεχούς επικοινωνίας μεταξύ της ΔΑ και των κοινωνικών υπηρεσιών;
-

Παροχή κατάρτισης και ανάπτυξης ικανοτήτων

- Ποιες ευκαιρίες κατάρτισης και ανάπτυξης ικανοτήτων είναι απαραίτητες για τους παρόχους κοινωνικών υπηρεσιών και άλλους σχετικούς παράγοντες;
 - Πώς μπορεί να διασφαλιστεί ότι οι ΔΑ κατέχουν τις απαραίτητες δεξιότητες και γνώσεις;
 - Έχουν οι πάροχοι κοινωνικών υπηρεσιών αρκετό χρόνο για να σχεδιάσουν ένα έργο για μια πρόσκληση υποβολής προτάσεων;
-

Διασφάλιση διαφάνειας και λογοδοσίας

- Πώς μπορεί να καθιερωθεί μια διαφανής διαδικασία υποβολής εκθέσεων και ανατροφοδότησης;
 - Ποια μέτρα πρέπει να ληφθούν για την αντιμετώπιση των ανησυχιών και των καταγγελιών με δίκαιο και υπεύθυνο τρόπο;
-

8. Πρακτικά βήματα

8.1 Πρακτικά βήματα για τις ΔΑ

Ακολουθεί ένας κατάλογος με μέτρα που μπορούν να λάβουν άμεσα οι ΔΑ ώστε να διασφαλίσουν ότι το ΕΚΤ+ και το ΕΤΠΑ επιτυγχάνουν τη μέγιστη αποτελεσματικότητα και βιωσιμότητα σύμφωνα με τις αρχές του ΕΠΚΔ και άλλους σχετικούς νόμους και πολιτικές. Τα μέτρα στοχεύουν να καλύψουν οριζόντια ζητήματα που επηρεάζουν τις κοινωνικές υπηρεσίες σε ολόκληρη την ΕΕ. Αυτά τα μέτρα χρησιμεύουν ως πρακτικός χάρτης πορείας για την επίτευξη βέλτιστων αποτελεσμάτων στις κοινωνικές υπηρεσίες, δίνοντας τη δυνατότητα στις ΔΑ να αντιμετωπίσουν τις τρέχουσες προκλήσεις και να προωθήσουν τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα των εν λόγω υπηρεσιών, καθώς και επίσης να υποστηρίξουν την κοινωνική καινοτομία προσαρμοσμένη σε συγκεκριμένες ανάγκες σε τοπικό ή περιφερειακό επίπεδο.

ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΩΝ
ΚΑΙ ΤΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ

ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ
ΣΧΕΣΗΣ

ΣΥΝΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ
ΣΥΝΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ

ΚΟΙΝΟ ΟΡΑΜΑ ΚΑΙ ΑΞΙΕΣ

5

Παρέχετε ευκαιρίες **ανάπτυξης ικανοτήτων** και κατάρτισης στους παρόχους κοινωνικών υπηρεσιών και σε άλλους σχετικούς παράγοντες προκειμένου να διασφαλιστεί ότι διαθέτουν τις δεξιότητες και τις γνώσεις που απαιτούνται για την παροχή κοινωνικών υπηρεσιών υψηλής ποιότητας. Αυτό μπορεί να πραγματοποιηθεί με την παροχή μαθημάτων κατάρτισης, σεμιναρίων και άλλων ευκαιριών επαγγελματικής ανάπτυξης ώστε να βοηθήσουν τους παρόχους κοινωνικών υπηρεσιών να βελτιώσουν τις δεξιότητες και τις γνώσεις τους.

6

Για να διασφαλιστεί η διατομεακή συνεργασία, είναι απαραίτητο να **αναπτυχθούν εταιρικές σχέσεις** με τους σχετικούς ενδιαφερόμενους φορείς σε διαφορετικούς τομείς. Αυτό θα μπορούσε να περιλαμβάνει τη συνεργασία με εκπροσώπους από οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών (συμπεριλαμβανομένων οργανώσεων των τοπικών κοινοτήτων και οργανώσεων χρηστών), οργανισμούς του ιδιωτικού τομέα, φορείς του δημόσιου τομέα και άλλους σχετικούς παράγοντες για τη δημιουργία κοινής κατανόησης των κοινωνικών θεμάτων και των ευκαιριών για συνεργασία για τη βελτίωση των κοινωνικών αποτελεσμάτων, της υγείας, της εκπαίδευσης, της απασχόλησης και της στέγασης για όσους χρειάζονται υποστήριξη, καθοδήγηση, φροντίδα, κ.λπ.

7

Η διατομεακή συνεργασία θα πρέπει επίσης να περιλαμβάνει **συνσχεδιασμό και συνδημιουργία** έργων, προγραμμάτων και πρωτοβουλιών. Αυτό θα διασφαλίσει ότι η τεχνογνωσία όλων των ενδιαφερομένων φορέων και η εμπειρία των χρηστών αξιοποιούνται για την ανάπτυξη αποτελεσματικών και βιώσιμων λύσεων που μπορούν να έχουν σημαντικό αντίκτυπο σε κοινωνικά ζητήματα.

8

Η διατομεακή συνεργασία μπορεί επίσης να επιτευχθεί δημιουργώντας ένα **κοινό όραμα** και αξίες που ευθυγραμμίζονται με τους στόχους και τους σκοπούς των ταμείων της ΕΕ για κοινωνικές υπηρεσίες. Αυτό θα βοηθήσει να διασφαλιστεί ότι όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη εργάζονται για τους ίδιους στόχους και θα διευκολύνει τη συνεργασία και τον συντονισμό σε διαφορετικούς τομείς.

9

Η διατομεακή συνεργασία απαιτεί ευελιξία και προσαρμοστικότητα για την αντιμετώπιση των προκλήσεων που μπορεί να προκύψουν κατά την υλοποίηση έργων κοινωνικής υπηρεσίας. Αυτό θα μπορούσε να περιλαμβάνει την **προσαρμογή στις αλλαγές** στο πολιτικό και οικονομικό περιβάλλον, την ανταπόκριση σε αναδυόμενα κοινωνικά ζητήματα και την προσαρμογή στρατηγικών για την καλύτερη κάλυψη των αναγκών των δικαιούχων.

1

Η αποτελεσματική επικοινωνία και η ανταλλαγή γνώσεων είναι ζωτικής σημασίας για τη διατομεακή συνεργασία. Αυτό θα μπορούσε να περιλαμβάνει την **ανταλλαγή πληροφοριών, δεδομένων και βέλτιστων πρακτικών** σε διαφορετικούς τομείς, τη δημιουργία πλατφορμών για διάλογο, καθώς και την ανταλλαγή και την αξιοποίηση της τεχνογνωσίας διαφορετικών ενδιαφερομένων φορέων για την ενίσχυση του αντίκτυπου των έργων κοινωνικών υπηρεσιών.

8.2 8.2 Πρακτικά βήματα για κοινωνικές υπηρεσίες

Ακολουθεί ένας κατάλογος με μέτρα που μπορούν να λάβουν άμεσα οι πάροχοι κοινωνικών υπηρεσιών ώστε να διασφαλίσουν ότι το ΕΚΤ+ και το ΕΤΠΑ συμβάλλουν στη διασφάλιση της πρόσβασης στις κοινωνικές υπηρεσίες σύμφωνα με τις αρχές του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων και άλλων σχετικών τοπικών, περιφερειακών, εθνικών, ευρωπαϊκών πλαισίων πολιτικής και του διεθνές δικαίου. Τα μέτρα στοχεύουν να καλύψουν οριζόντια ζητήματα που επηρεάζουν τις κοινωνικές υπηρεσίες σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση.

01

Διεξαγωγή εκτίμησης αναγκών

για τον προσδιορισμό των ειδικών αναγκών του πληθυσμού (στόχου) και τη διασφάλιση ότι οι κοινωνικές υπηρεσίες είναι προσαρμοσμένες για να καλύπτουν τις εν λόγω ανάγκες.

02

Εφαρμογή μιας προσέγγισης με επίκεντρο τον χρήστη

με σκοπό την παροχή υπηρεσιών που εστιάζουν στις ανάγκες και στις προτιμήσεις των μεμονωμένων χρηστών. Συμμετοχή των χρηστών στον σχεδιασμό και στην ανάπτυξη υπηρεσιών εφαρμόζοντας έναν μηχανισμό συμπαραγωγής.

03

Χρήση βέλτιστων πρακτικών βάσει συγκεκριμένων στοιχείων

για να διασφαλιστεί ότι οι υπηρεσίες είναι αποτελεσματικές και αποδοτικές στην κάλυψη των αναγκών των χρηστών.

04

Ανάπτυξη εταιρικών σχέσεων

με άλλους παρόχους υπηρεσιών για να διασφαλιστεί ότι οι χρήστες λαμβάνουν ολοκληρωμένες και συντονισμένες υπηρεσίες.

05

Διασφάλιση επαρκούς καταρτισμένου προσωπικού

και διαθέσιμου σε επαρκή αριθμό, ότι προστατεύεται σύμφωνα με τις απαιτήσεις υγείας και ασφάλειας και υποστηρίζεται από τη διαχείριση και τα ψηφιακά εργαλεία για την παροχή υπηρεσιών υψηλής ποιότητας που ανταποκρίνονται στις ανάγκες των χρηστών.

06

Υλοποίηση προγράμματος διασφάλισης ποιότητας

Για την παρακολούθηση και την αξιολόγηση της παροχής υπηρεσιών, καθώς και τη διασφάλιση ότι οι υπηρεσίες ανταποκρίνονται στις ανάγκες των χρηστών.

07

Διασφάλιση προσβάσιμων υπηρεσιών

σε όλους τους χρήστες, συμπεριλαμβανομένων εκείνων με σωματικές ή διανοητικές αναπηρίες, καταργώντας τους φυσικούς και επικοινωνιακούς φραγμούς.

08

Χρήση τεχνολογίας

για να βελτιωθεί η παροχή υπηρεσιών, όπως οι υπηρεσίες τηλεϊατρικής ή η επιγραμμική κράτηση ραντεβού, καθώς και να διασφαλιστεί η κατάλληλη κατάρτιση για τη σωστή χρήση ψηφιακών συσκευών από το προσωπικό και τους χρήστες.

09

Παροχή πληροφοριών και εκπαίδευσης

στους χρήστες σχετικά με τα πάσης φύσεως δικαιώματά τους όσον αφορά τις κοινωνικές υπηρεσίες. Βεβαιωθείτε ότι οι πάροχοι υπηρεσιών γνωρίζουν επίσης τα δικαιώματα και τα πάσης φύσεως δικαιώματα των χρηστών.

10

Ανάπτυξη και εφαρμογή ενός μηχανισμού παραπόνων και ανατροφοδότησης

για να διασφαλιστεί ότι οι χρήστες μπορούν να παρέχουν ανατροφοδότηση και να εκφράζουν ανησυχίες σχετικά με την παροχή υπηρεσιών.

9. Συστάσεις πολιτικής

Συστάσεις πολιτικής για ΔΑ

Προγραμματισμός και υλοποίηση

- **Συμπεριληπτική διαδικασία:** Κατά την ανάπτυξη των ΕΠ διασφαλίζεται μια συμπεριληπτική διαδικασία διαβούλευσης για την προετοιμασία των εθνικών επιχειρησιακών προγραμμάτων με τη συμμετοχή όλων των σχετικών

ενδιαφερομένων φορέων, συμπεριλαμβανομένων των μικρών παρόχων κοινωνικών υπηρεσιών και των δικτύων τους.

- **Ευέλικτες προσκλήσεις υποβολής προτάσεων:** Ενθάρρυνση περισσότερο ευέλικτων προσκλήσεων υποβολής

προτάσεων που συνδυάζουν διαφορετικές δράσεις ώστε να μπορούν να συμπληρωθούν με δραστηριότητες προσαρμοσμένες στο πλαίσιο και στο οικοσύστημα των κοινωνικών υπηρεσιών, και έτσι να δημιουργηθούν συνθήκες που ενθαρρύνουν την κοινωνική και ενεργό ένταξη (π.χ. πρόσκληση υποβολής προτάσεων που συμπληρώνουν τις προτεραιότητες του ΕΤΠΑ και του ΕΚΤ+).

- ▶ **Πρώθηση προσκλήσεων για μικρότερες επιχορηγήσεις και/ή μικρότερα ελάχιστα κατώτατα όρια.**
- ▶ **Κριτήρια αξιολόγησης:** Επανεξέταση των κριτηρίων αξιολόγησης για τις αιτήσεις για επιδοτήσεις προκειμένου οι μικροί πάροχοι να έχουν πρόσβαση στη χρηματοδότηση και να λαμβάνουν την υποστήριξη που χρειάζονται για να το πράξουν.
- ▶ **Ενθάρρυνση της συμπληρωματικότητας μεταξύ των κονδυλίων της ΕΕ:** Ενθάρρυνση και υποβολή εύκολα πραγματοποιήσιμων αιτήσεων για προσκλήσεις, επιδοτήσεις, συμβάσεις ή συμφωνίες οικονομικής υποστήριξης που ευνοούν τη συμπληρωματικότητα μεταξύ των διαφορετικών κονδυλίων που χρησιμοποιούνται για τα έργα, για παράδειγμα μεταξύ κονδυλίων του ΕΤΠΑ και του ΕΚΤ για παρεμβάσεις σχετικά με τη βελτίωση της πρόσβασης στην (κοινωνική) στέγαση ή τη μετατροπή/ανακαίνιση οικιών ή επενδύσεις σε φιλικά προς το κλίμα συστήματα θέρμανσης ή σε στόλους αυτοκινήτων.
- ▶ **Συγκεκριμένοι άξονες δράσης:** Πρώθηση συγκεκριμένων αξόνων δράσης για μειονεκτούντα ή περιθωριοποιημένα άτομα και ομάδες

προκειμένου να καθοριστούν στόχοι και αποτελέσματα που να είναι προσαρμοσμένα στα διάφορα προφίλ (ήτοι, δεν υπάρχει πρόβλεψη για τα παιδιά να ορίζονται ως κοινό-στόχος, παρόλο που είναι το κοινό-στόχος για πολλούς κοινωνικούς τομείς).

Προσωπικό και κατάρτιση

- ▶ **Προγράμματα κατάρτισης και υποστήριξης:** Καθιέρωση ή επέκταση προγραμμάτων κατάρτισης και υποστήριξης για να βοηθήσουν τους παρόχους κοινωνικών υπηρεσιών, ιδιαίτερα τους μικρότερους, να παρουσιάσουν έργα και να διαχειριστούν πόρους. Αυτό θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί με την υποστήριξη τομεακών δικτύων, κεντρικών οργανώσεων ή πλατφορμών.
- ▶ **Κατάρτιση και ανάπτυξη ικανοτήτων:**
 - Πρώθηση της κατάρτισης και της οικοδόμησης ικανοτήτων προκειμένου να μπορέσουν οι πάροχοι κοινωνικών υπηρεσιών να αξιολογήσουν καλύτερα το αποτέλεσμα και τον αντίκτυπο των έργων, ιδίως προκειμένου να δημιουργηθεί μια μεγαλύτερη κουλτούρα αξιολόγησης μεταξύ των εταίρων του έργου.
 - Οι πρωτοβουλίες ανάπτυξης ικανοτήτων θα πρέπει να περιλαμβάνουν εξειδικευμένη και προσαρμοσμένη εσωτερική κατάρτιση για το προσωπικό των ΔΑ σχετικά με τη μέτρηση των κοινωνικών επιπτώσεων. Αυτή η κατάρτιση θα πρέπει να παρέχει στις ΔΑ εργαλεία, μεθοδολογίες και βέλτιστες πρακτικές για τον καθορισμό, τη μέτρηση και την παρακολούθηση του κοινωνικού αντίκτυπου των

χρηματοδοτούμενων έργων. Ενισχύοντας την ικανότητά τους σε αυτόν τον τομέα, οι ΔΑ μπορούν να λαμβάνουν τεκμηριωμένες αποφάσεις, να θέτουν ρεαλιστικούς στόχους και να αξιολογούν την αποτελεσματικότητα των έργων για την επίτευξη των επιθυμητών κοινωνικών αποτελεσμάτων.

- Τα προγράμματα ανάπτυξης ικανοτήτων θα πρέπει επίσης να επικεντρωθούν στον εξοπλισμό των ΔΑ με τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες για τον εντοπισμό, την υποστήριξη και την καλλιέργεια ανατρεπτικών έργων κοινωνικής καινοτομίας.

► **Προγράμματα αναβάθμισης δεξιοτήτων και επανεκπαίδευσης:** Προώθηση προγραμμάτων αναβάθμισης δεξιοτήτων και επανεκπαίδευσης [όπως η γενική επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση (ΕΕΚ) και η συνεχής επαγγελματική ανάπτυξη (ΣΕΑ)] για όλους τους επαγγελματίες που εργάζονται στον τομέα, ενθαρρύνοντας και χρηματοδοτώντας δραστηριότητες κατάρτισης.

Στόχοι και ανάγκες

- **Άξονας δράσης για την κοινωνική καινοτομία:** Προώθηση και/ή δημιουργία ενός συγκεκριμένου άξονα δράσης για την κοινωνική καινοτομία, με επαρκή χρηματοδότηση, ο οποίος παρέχει οικονομική κάλυψη για την κλιμάκωση ή τη μεταφορά των καινοτόμων έργων που υλοποιούνται επί του παρόντος.
- **Περισσότεροι ποιοτικοί δείκτες:** Ενσωμάτωση δεικτών που

συμπληρώνουν τους τρέχοντες για να προσφέρουν μεγαλύτερη ορατότητα στις κοινωνικές πτυχές (π.χ. κοινωνική ένταξη, ένταξη στην αγορά εργασίας, ενσωμάτωση, προσβασιμότητα, κ.λπ.) ώστε να προσφέρουν μια ολοκληρωμένη εικόνα των αποτελεσμάτων και των επιπτώσεων ενός έργου και να υπενθυμίζεται ο ποιοτικός αντίκτυπος των κοινωνικών υπηρεσιών. Πρέπει να εφαρμοστούν δείκτες που να δίνουν έμφαση στον αντίκτυπο στη ζωή των ατόμων που υποστηρίζονται και όχι στους αριθμούς. Επιπλέον, θα πρέπει να προστεθούν και να προωθηθούν δείκτες για την πρόληψη του διαχωρισμού.

- **Στόχοι και αποτελέσματα:** Καθορισμός στόχων και αποτελεσμάτων που προσαρμόζονται στις ανάγκες εκείνων που βρίσκονται σε μειονεκτούσα θέση και που αντιμετωπίζουν μεγαλύτερα εμπόδια για την κοινωνική ένταξη, την αγορά εργασίας και την πλήρη συμμετοχή στις κοινωνίες μας, όπως τα άτομα με σοβαρές αναπηρίες, οι άστεγοι ή οι μετανάστες, καθώς και ενίσχυση των προσπαθειών που καταβάλλονται για την αποφυγή του αποκλεισμού τους από την αγορά εργασίας και του κοινωνικού αποκλεισμού.

Αξιολόγηση

- **Δείκτες:** Ενσωμάτωση δεικτών που συμπληρώνουν τους τρέχοντες για να προσφέρουν ορατότητα στις κοινωνικές πτυχές (π.χ. κοινωνική ένταξη, ένταξη στην αγορά εργασίας, ενσωμάτωση, προσβασιμότητα, διαχωρισμός, κ.λπ.) ώστε να προσφέρουν μια ολοκληρωμένη εικόνα των αποτελεσμάτων και των επιπτώσεων ενός έργου που δεν μπορούν να κατανοηθούν από τους ποσοτικούς δείκτες. Διασφάλιση ότι οι

ποιοτικοί δείκτες γίνονται σωστά κατανοητοί από τους επιθεωρητές ώστε να διασφαλιστεί μια πιο ευέλικτη και δίκαιη αξιολόγηση.

- ▶ **Κόστος της αξιολόγησης των αποτελεσμάτων:** Διασφάλιση ότι το κόστος της αξιολόγησης των αποτελεσμάτων και του αντίκτυπου ενός έργου αποτελούν πάντα μια επιλέξιμη δαπάνη για τα έργα.

Επικοινωνία

- ▶ **Συνεργασία δημόσιου και ιδιωτικού τομέα:** Βελτίωση των υφιστάμενων ανταλλαγών μεταξύ των δημόσιων φορέων και των κοινωνικών υπηρεσιών (αυτό μπορεί να πραγματοποιηθεί, π.χ., με τη διοργάνωση πολυετών ετήσιων προσκλήσεων, την προώθηση δημόσιων διαγωνισμών και την ενθάρρυνση των εταιρικών σχέσεων δημόσιου-ιδιωτικού τομέα, κ.λπ.)
- ▶ **Απλοποίηση συστημάτων διαχείρισης:** Απλοποίηση των συστημάτων διαχείρισης για τη μείωση της γραφειοκρατίας και των της επανάληψης ενεργειών.
- ▶ **Βελτιωμένος και τακτικός διάλογος:** Ενθάρρυνση περισσότερου διαλόγου και συμμετοχής των σχετικών δικτύων και πλατφορμών στον τομέα καθ' όλη τη διάρκεια του κύκλου των έργων, ιδίως στη φάση σχεδιασμού και διαμόρφωσης του προγραμματισμού των κονδυλίων της ΕΕ.
- ▶ **Καλύτερος συντονισμός:** Προώθηση καλύτερου συντονισμού μεταξύ των ευρωπαϊκών φορέων διαχείρισης κεφαλαίων κατά τον καθορισμό των κριτηρίων αξιολόγησης και των κριτηρίων διαχείρισης για προσκλήσεις υποβολής αιτήσεων για οικονομική

στήριξη από τα ταμεία της ΕΕ, καθώς και ενθάρρυνση μεγαλύτερου συντονισμού μεταξύ των οργανώσεων που επωφελούνται από τις προσκλήσεις.

- ▶ **Εργαλεία διαχείρισης:** Εκσυγχρονισμός των ευρωπαϊκών εργαλείων διαχείρισης κεφαλαίων, ειδικά εκείνων που χρησιμοποιούνται από τις ΔΑ, μέσω της ανάπτυξης εργαλείων διαχείρισης και εφαρμογών που ευνοούν την αυτοματοποίηση και μειώνουν την εστίαση στη διαχείριση. Οι ΔΑ θα πρέπει να συνεργαστούν για την ανάπτυξη ενός ολοκληρωμένου συστήματος ψηφιακών πληροφοριών που θα παρέχει μια κεντρική πλατφόρμα για τη διαχείριση και την ανταλλαγή δεδομένων που σχετίζονται με έργα που χρηματοδοτούνται από την ΕΕ. Αυτό το σύστημα θα επιτρέπει στις ΔΑ να έχουν πρόσβαση και να ανταλλάσσουν δεδομένα σχετικά με έργα, εκθέσεις προόδου, οικονομικές πληροφορίες και άλλα σχετικά έγγραφα. Οι ΔΑ θα πρέπει να επενδύσουν στην ανάπτυξη εργαλείων ψηφιακής διαχείρισης που εξορθολογίζουν τις διοικητικές διαδικασίες και διευκολύνουν την παρακολούθηση και την αξιολόγηση έργων. Επιπροσθέτως, για να ενθαρρύνουν τη συνεργασία μεταξύ των χωρών και την ανταλλαγή γνώσεων, οι ΔΑ θα πρέπει να δημιουργήσουν πλατφόρμες συνεργασίας που να διευκολύνουν τη συνεργασία και την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών.
- ▶ **Συντονισμός μεταξύ των φορέων διαχείρισης:** Προώθηση καλύτερου συντονισμού μεταξύ των ευρωπαϊκών φορέων διαχείρισης κεφαλαίων κατά τον καθορισμό των κριτηρίων αξιολόγησης και των κριτηρίων διαχείρισης για

προσκλήσεις υποβολής αιτήσεων για οικονομική στήριξη, καθώς και ενθάρρυνση μεγαλύτερου συντονισμού μεταξύ των οργανώσεων που επωφελούνται από τις προσκλήσεις προκειμένου να θεσπιστούν κοινά κριτήρια διαχείρισης και να δημιουργηθούν συνέργειες μεταξύ των φορέων διαχείρισης κατά την παρέμβαση.

► **Βελτίωση του τρόπου χρήσης των υφιστάμενων μέσων συνεργασίας δημόσιου και ιδιωτικού τομέα:**

- Οργάνωση πολυετών προσκλήσεων για υποβολή αιτήσεων για επιδοτήσεις, μειώνοντας έτσι τον ετήσιο διοικητικό φόρτο.
- Αύξηση των δημοσίων διαγωνισμών και των εταιρικών σχέσεων ως εναλλακτικών

τύπων διαχείρισης προκειμένου να καταστεί η διαχείριση πιο σταθερή. Στους διαγωνισμούς, η φθηνότερη τιμή δεν θα πρέπει να έχει κυρίαρχη βαρύτητα όσον αφορά την επιλογή, καθώς τα ποιοτικά κριτήρια και οι κοινωνικές ρήτρες πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά την επιλογή μιας πρότασης έργου.

- Ενθάρρυνση για από κοινού παρουσίαση έργων σε συνεργασία και σύμπραξη μεταξύ διαφορετικών μερών, ειδικά σε έργα κοινωνικής καινοτομίας. Το όφελος αυτής της προσέγγισης διαφαίνεται από έργα που έχουν προωθηθεί μέσω των σχεδίων ανάκαμψης και ανθεκτικότητας.
- Υλοποίηση βαθιάς εμπλοκής χρηστών/ειδικών.

Συστάσεις πολιτικής για τις κοινωνικές υπηρεσίες

- Πριν αναπτύξετε προτάσεις έργων, **πραγματοποιήστε μια αξιολόγηση αναγκών** για τον προσδιορισμό των ειδικών αναγκών του πληθυσμού (στόχου) και τη διασφάλιση ότι οι κοινωνικές υπηρεσίες είναι προσαρμοσμένες για να καλύπτουν τις εν λόγω ανάγκες.
- Η αξιολόγηση των αναγκών από τις κοινωνικές υπηρεσίες που ενδιαφέρονται για την επεξεργασία προτάσεων έργων –και, κατά περίπτωση, σε συνεργασία με άλλους βασικούς ενδιαφερόμενους φορείς, ιδίως την τοπική και περιφερειακή αυτοδιοίκηση, τις δημόσιες υπηρεσίες απασχόλησης, φορείς κοινωνικής ασφάλισης, άλλους μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς/οργανώσεις κοινωνικής οικονομίας, κ.λπ.– θα πρέπει να αποτελεί τη **βάση για την ανάπτυξη, την αξιοποίηση και την κλιμάκωση σχεδίων**

υπηρεσιών που είναι προσωποκεντρικά, προσανατολισμένα στον χρήστη, βασισμένα στα δικαιώματα, με σεβασμό στην αξιοπρέπεια των χρηστών των υπηρεσιών και, όπου χρειάζεται, να υποστηρίζουν την ενδυνάμωση και την αυτονομία τους.

- Κατά την ανάπτυξη προτάσεων έργων, χρησιμοποιήστε **λύσεις βάσει συγκεκριμένων στοιχείων και αποδεδειγμένες λύσεις** για να έχετε κοινωνικές υπηρεσίες που **καλύπτουν τις ανάγκες** των μεμονωμένων χρηστών και τις προσδιορισμένες ανάγκες μιας συγκεκριμένης ομάδας περιθωριοποιημένων ή μειονεκτούντων χρηστών με αποτελεσματικό και αποδοτικό τρόπο.

-
- ▶ Σχεδιάστε και προωθήστε **ολοκληρωμένες και συνολικές κοινωνικές υπηρεσίες** που να περιλαμβάνουν εταιρικές σχέσεις με άλλους παρόχους υπηρεσιών και τις αρμόδιες τοπικές και περιφερειακές αρχές, τις δημόσιες υπηρεσίες απασχόλησης ή τους φορείς κοινωνικής ασφάλισης.
 - ▶ Εφαρμόστε μηχανισμούς και χρησιμοποιήστε **ποσοτικούς και ποιοτικούς δείκτες** για την παρακολούθηση και την αξιολόγηση των επιπτώσεων της παροχής υπηρεσιών και για να διασφαλιστεί ότι οι κοινωνικές υπηρεσίες που εφαρμόζονται πιλοτικά ή κλιμακώνονται με την οικονομική υποστήριξη του ΕΚΤ+ ή του ΕΤΠΑ μπορούν να ανταποκριθούν καλύτερα στις ανάγκες των χρηστών και να βελτιώσουν την ευημερία τους (αναφορά και στην αρχή της συμπαραγωγής).
 - ▶ Σχεδιάστε τις κοινωνικές υπηρεσίες με τρόπο ώστε να είναι **προσβάσιμες σε όλους τους χρήστες**, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με σωματική ή πνευματική αναπηρία, παρέχοντας μέτρα υποστήριξης ή προσωπικό, και αφαιρώντας τους φυσικούς και επικοινωνιακούς φραγμούς.
 - ▶ Σχεδιάστε κοινωνικές υπηρεσίες που θα χρησιμοποιούν τις **ΤΠΕ** κατά τρόπο που θα **βελτιώνει την ποιότητα των υπηρεσιών**, θα διευκολύνει το έργο του εργατικού δυναμικού που τις παρέχει και θα εγγυάται τα δικαιώματα και την αυτονομία των χρηστών των υπηρεσιών με βάση τις ατομικές τους ικανότητες.
 - ▶ Σχεδιάστε κοινωνικές υπηρεσίες πιλοτικά ή κλιμακωμένες με την οικονομική υποστήριξη του ΕΚΤ+ ή του ΕΤΠΑ που θα επιδιώκουν να έχουν επαρκώς **καταρτισμένο προσωπικό**, διαθέσιμο σε επαρκή αριθμό, **προστατευμένο** σύμφωνα με τις απαιτήσεις υγείας και ασφάλειας και **υποστηριζόμενο** από τη διαχείριση και τα ψηφιακά εργαλεία για την παροχή υπηρεσιών υψηλής ποιότητας που ανταποκρίνονται στις ανάγκες των χρηστών.
 - ▶ Σχεδιάστε κοινωνικές υπηρεσίες που **σέβονται τα δικαιώματα των τελικών χρηστών**, διευκολύνουν την **κοινωνική ένταξη** και **αποτρέπουν τις διακρίσεις**, τον **διαχωρισμό** και τον κοινωνικό αποκλεισμό.

10. Συμπεράσματα

Η τεχνική καθοδήγηση για αποτελεσματικές παρεμβάσεις στις κοινωνικές υπηρεσίες αντιπροσωπεύει ένα επιστέγασμα σοβαρής έρευνας, συνεργασίας και στρατηγικών γνώσεων που στοχεύουν στη βελτιστοποίηση της χρήσης των πόρων του ΕΚΤ+ και του ΕΤΠΑ στο πεδίο των κοινωνικών υπηρεσιών. Καθώς ολοκληρώνουμε αυτό το έγγραφο, είναι προφανές ότι το να ανταπεξέλθει κανείς στις πολυπλοκότητες της παροχής κοινωνικών υπηρεσιών απαιτεί μια πολύπλευρη προσέγγιση που περιλαμβάνει τόσο πρακτικές εκτιμήσεις όσο και στρατηγική προνοητικότητα.

Καθ' όλη τη διάρκεια αυτής της καθοδήγησης διερευνήσαμε τις μυριάδες προκλήσεις και ανάγκες που αντιμετωπίζουν οι ΔΑ και οι κοινωνικές υπηρεσίες για την αποτελεσματική μόχλευση των κονδυλίων της ΕΕ για την ενίσχυση της κοινωνικής ένταξης, της συνοχής και της ευημερίας σε ολόκληρη την ΕΕ. Από πρακτικές προκλήσεις όσον αφορά τη διαχείριση κονδυλίων έως την επιτακτική ανάγκη προώθησης της κοινωνικής καινοτομίας, κάθε ενότητα προσφέρει πολύτιμες γνώσεις και στρατηγικές που μπορούν να υλοποιηθούν για την προώθηση θετικών αλλαγών στον τομέα των κοινωνικών υπηρεσιών.

Αναγνωρίζοντας το ποικιλόμορφο τοπίο της παροχής κοινωνικών υπηρεσιών και αγκαλιάζοντας διατομεακές προοπτικές, αυτή η καθοδήγηση υπογραμμίζει τη σημασία των προσαρμοσμένων προσεγγίσεων και των στοχευμένων παρεμβάσεων. Από τη φροντίδα των παιδιών και την υποστήριξη της αναπηρίας έως τη φροντίδα των ηλικιωμένων και τις υπηρεσίες που αφορούν την έλλειψη στέγης, η αξιολόγηση των επιμέρους τομεακών αναγκών και προκλήσεων υπογραμμίζει την αναγκαιότητα προσαρμοστικών στρατηγικών και συλλογικών προσπαθειών για την αντιμετώπιση των μοναδικών αναγκών διαφορετικών πληθυσμών.

Καθώς κοιτάζουμε προς το μέλλον, είναι επιτακτική η ανάγκη να συνεχίσουμε να ενθαρρύνουμε τον διάλογο, να ανταλλάσσουμε βέλτιστες πρακτικές και να καλλιεργούμε καινοτόμες προσεγγίσεις στον τομέα των κοινωνικών υπηρεσιών. Υιοθετώντας συλλογικά τις αρχές της συνεργασίας, της ένταξης και της καινοτομίας, μπορούμε να εργαστούμε για την οικοδόμηση περισσότερο ανθεκτικών, συνεκτικών και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνιών σε ολόκληρη την ΕΕ. Ας συνεχίσουμε να αγωνιζόμαστε μαζί για την αριστεία στο πλαίσιο της παροχής κοινωνικών υπηρεσιών, διασφαλίζοντας ότι κάθε άτομο έχει την ευκαιρία να ευδοκιμήσει και να συνεισφέρει στον ιστό των κοινοτήτων μας.

Co-funded by
the European Union

